

สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ระดับการประเมินคุณภาพ

☐ ดีเยี่ยม

☐ ดีมาก

☒ ดี

☐ ปานกลาง

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษา
หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี

วิโรจน์ เทียมเมือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน

ชื่อเรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษา
หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี

โดย

วิโรจน์ เทียมเมือง

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฏิภาณ สุทธิกุลบุตร)
วันที่ 16 เดือน ๐๕ พ.ศ. ๒๕๖๒

กรรมการที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีเงินขวง)
วันที่ 16 เดือน ๐๖ พ.ศ. ๒๕๖๒

กรรมการที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ศรีนิตย์ บุญทอง)
วันที่ 16 เดือน ๐๖ พ.ศ. ๒๕๖๒

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมช สีตะโกเสศ)
วันที่ 16 เดือน ๐๖ พ.ศ. ๒๕๖๒

สำนักงานบัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)
ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
วันที่ 16 เดือน ๐๖ พ.ศ. ๒๕๖๒

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษา หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี
ชื่อผู้เขียน	นายวิโรจน์ เทียมเมือง
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฎิภาณ สุทธิกุลบุตร

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการดำเนินการในการทำทฤษฎีใหม่ (2) ศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ (3) ศึกษาผลการดำเนินงานของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และ (4) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพ ประชากร คือ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน 79 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลของการศึกษาสรุปได้ดังนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 51.06 ปี จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่งงานแล้ว เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน ว่างแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน สมาชิกในครัวเรือนนอกว่างแรงงานเฉลี่ย 2 คน ส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนไปประกอบอาชีพต่างถิ่น จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน แรงงานในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 1 คน ไม่มีแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม และไม่มีการจ้างแรงงานนอกครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่ดั้งเดิม อาชีพหลักและอาชีพรองของครัวเรือน คือ เกษตรกรรม รองลงมา คือ เกษตรทฤษฎีใหม่ และรับจ้าง ปีที่เริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ปี พ.ศ. 2540 รายได้จากการเกษตรของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 28,651.73 บาท ส่วนใหญ่ได้มาจากพืชไร่ต่าง ๆ เฉลี่ย 58,453.83 บาท รองลงมาจากโค/กระบือ เฉลี่ย 50,916.67 บาท จากพืชผัก เฉลี่ย 49,222.73 บาท และจากข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง เฉลี่ย 41,759.26 บาท รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 40,091.20 บาท ส่วนใหญ่ได้มาจากรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีอยู่เพียง 1 ครัวเรือนเท่านั้น โดยมีรายได้สูงสุด 70,000 บาท ต่อปี รองลงมาจากการรับจ้าง เฉลี่ย 44,076.92 บาท จากการค้าขาย เฉลี่ย 41,986.96 บาท และจากการเป็นพนักงานร้านค้า/บริษัท เฉลี่ย 40,333.33 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน ส่วนที่มีหนี้ก็มาจากกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน นำเงินไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือน เครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีโทรทัศน์ รองลงมา คือ ตู้เย็น รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์มือถือ วิทยุ เครื่องซักผ้า และรถยนต์ ส่วนใหญ่ไม่เคย

เดินทางท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิตส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น รองลงมา คือ มีข้าวและอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ สุขภาพดีขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร และครอบครัวอบอุ่น ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ลักษณะการเข้ารับการฝึกอบรม คือ เคยชมนิทรรศการ เกษตรกรเห็นประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับปานกลาง และคิดที่จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้คะแนนอยู่ในช่วง 16-20 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 19.25 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน ความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด คือ “การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการทำการเกษตรที่มีการบริหารและจัดการที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร” รองลงมา คือ “กิจกรรมในพื้นที่บริเวณบ้านของการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” นอกจากการปลูกพืชผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ แล้วยังมีการเลี้ยงสัตว์, การเพาะเห็ด หรือปลูกสิ่งที่ตนเองชอบบริโภคได้อีกด้วย”

กิจกรรมการเกษตร การถือครองที่ดินพื้นที่ทำทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 9.48 ไร่ แบ่งเป็น ใช้ทำนาเฉลี่ย 5.50 ไร่ ใช้ปลูกพืชเฉลี่ย 4.90 ไร่ ใช้ปลูกบ้าน/โรงเก็บอุปกรณ์การเกษตร เฉลี่ย 1.67 ไร่ ส่วนใหญ่ทำนา 1 ครั้งต่อปี มีการขุดสระน้ำ มีการเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณสระน้ำ มีโรงเก็บเครื่องมือการเกษตรบริเวณที่อยู่อาศัย เกษตรกรใช้น้ำในสระเพื่อการทำนา ใช้น้ำในสระเพื่อปลูกพืชไร่ และไม้ผล ใช้น้ำในสระเพื่อเลี้ยงสัตว์น้ำ และใช้น้ำในสระเพื่อปลูกพืชสวนครัว

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ พบว่า เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการปลูกพืชประสบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบกู้ยืมเงินทุนยุงยาก ราคาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเจ้าหน้าที่แนะนำและชี้แจงโครงการ

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ในด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า การมีหัวหน้าครัวเรือนทำให้มีผู้นำในการทำการเกษตร นอกจากนี้ครัวเรือนที่มีสถานภาพการสมรสเป็นแต่งงานนั้นจะมีการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้สัมฤทธิ์ผล ซึ่งพบว่า มี 66 ครัวเรือน อายุระหว่าง 35-55 ปี ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า พื้นที่สระน้ำ พื้นที่ทำนา พื้นที่ปลูกพืช พื้นที่ปลูกบ้านและโรงเก็บวัสดุ เป็นส่วนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยพื้นที่ที่เหมาะสม คือ พื้นที่สระน้ำประมาณ 2 ไร่ พื้นที่ทำนาประมาณ 6 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชประมาณ 5 ไร่ พื้นที่ปลูกบ้านและโรงเก็บวัสดุประมาณ 2 ไร่ รวมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 15 ไร่ นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านแรงงานต้องมีแรงงานประมาณ 2-3 คน จึงจะเพียงพอ

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ วัฒนธรรมชุมชนพัฒนา จังหวัดสระบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่คือ ปัจจัยด้านรายได้ได้แก่ รายได้จาก

ข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง พืชไร่ต่าง ๆ ไม้ดอก/ไม้ประดับ สัตว์ปีก และการแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร ปัจจัยด้านการถือครองที่ดิน ได้แก่ พื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และพื้นที่การขุดสระ และ ปัจจัยด้าน การจัดการพื้นที่ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก และ ไม้ยืนต้น คือ การจัดการพื้นที่การปลูกไม้ยืนต้น ส่วนปัจจัยย่อยในด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัฒนภคชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี คือ การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

Title	Factors Effecting the success of the New Theory Farmers : A Case Study of The Wat Mongkol Chaipattana New Theory Extention Villages, Saraburi Province
Author	Mr. Viroj Thiemmuang
Degree of	Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Pathipan Sutigoolabud

ABSTRACT

The objectives of the study were to (1) investigate the socio-economic factors effecting the successful implementation of the New Theory farming practice; (2) find out if the farmers understand concept of the New Theory farming; (3) investigate the operational outcome of the New Theory farmers; and (4) explore and find solutions for the improvement. By so doing, 79 practitioners of the New Theory farming at the extension village of the Royal-initiated Mongkhon Chaipattana Temple Area Development Project in Saraburi province was chosen to be the case study. The statistical values used were as follows: percentage, mean, standard deviation, t-test, and correlation.

Findings showed that most of the respondents were female 51.06 years old on average, married, and heads of the family. The respondents had 5 family members on average. Three of them were in a workforce age. Most of the respondents did not have family members working outside their community. It was found that there were 2 household workforce and 1) agricultural workforce on average. Non-agricultural workforce and non household workforce hiring were not found in this study. Most of the respondents had been living in their community for a long time. Their main and supplementary career was farming, followed by the New Theory farming and hired-working, respectively. The respondents had begun to do the New Theory farming since 1997. Their average annual income earned from the New Theory farming was 28,651.73 baht on average. Most of the income were from various crops with an average annual income of 58,453.83 baht. This was followed by cattle (50,916.67 baht), vegetables (49,222.73

baht), and rice (41,759.26 baht), respectively. The respondents earned an annual income from non-agricultural sector for 40,091.20 baht on average. Most of this income were from being a government official or state enterprise employee (only one family). The highest annual income was 70,000 baht. This was followed by hired-working (44,333.33 baht). Most of the respondents did not have debts. Those having debts got a loan from various funds such as the Village Fund. They got the loan for career investment on agricultural sector. Most of the respondents did not have farm account or household account. Convenient facility mostly found was television, followed by refrigerator, motorcycle, mobile phone, radio, laundry machine, and car. Most of them had never traveled. For changes of quality of life, most of the respondents had an increased income. This was followed by having adequate rice for household consumption, a better health, food purchase thrift, and a warm family. Most of the respondents used to attend the training on the New Theory farming. They used to watch the exhibition on the New Theory farming. It was found that they had a moderate level of perception on the usefulness of the concept of sufficiency economy due to the New Theory farming.

With regards to knowledge and understanding of the respondents on the concept of the New Theory farming, most of the respondents obtained a range of score of 16-20 marks. They obtained an average score of 19.25 out of 25 marks. The knowledge that the respondents could answer correctly most was "the New Theory farming". That was, it was a kind of farming which had a clear management of a small piece of farm land for utmost benefits. This was followed by "activities on the farm land of the New Theory farming". That was, aside from growing vegetables, herbal plants and ornamented plants, there were animal rearing, mushroom culture, and other plants which the respondents liked to consume.

The respondents hold 9.48 rai of farm land; 5.50 rai was for rice growing, 4.90 rai was for cropping, and 1.67 rai on average was for residential area and farming tool keeping. Most of the respondents grew rice once a year. The digging of a pond for water storage, aqua-animal rearing and agricultural using.

For problems encountered, the following were found: 1) the respondents lacked of knowledge and understanding on plant growing; 2) complicated rules and regulations of loan ; 3) low price of yields; and 4) an inadequate number of extension staff.

Based on factors effecting the achievement of the New Theory farmers, it was found that a household head could also be a leader on farming. Besides, married farmers could achieve the goal of the New Theory farming (66 households were found). The New Theory farmer of 35-55 years old was also found to achieve the goal of farming. For the socio-economic factors, it was found that the following could help the New Theory farmers achieve the goal: pond, rice field, cropping area, residential area, and warehouse for keeping agricultural tools. An appropriate area of the pond was found to be about 2 rai whereas an appropriate area of the rice field, cropping area, and residential area / warehouse were 6,5 and 2 rai, respectively. Besides, workforce for farming should be about 2-3 persons that would be enough.

For factor effecting the achievement of the New Theory farmers at Wat Mongkol Chaipattana new theory extension villages, Saraburi province, it was found that personal factors and socio-economic characteristics had an influence towards the New Theory farming. For income factor, the following were sources of income : rice growing, cropping, ornamentals plant growing, poultry rearing, and agricultural yield processing, For land holding factor for growing fruit trees, crops, vegetables, and perennial trees, it was found to have no difference between the 2 groups of farmer respondents.

Based on the hypothesis testing for finding factors effecting the achievement of the New Theory farmers, it was found that training on the New Theory farming was the factor effecting the achievement of the farmers at Wat Mongkol Chaipattana New Theory extension villages in Saraburi province.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก ดร. ปฏิภาณ สุทธิกุลบุตร ที่ได้กรุณาเป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและชี้แนะในการทำวิทยานิพนธ์ให้เป็นเล่มที่สมบูรณ์ อาจารย์เกรียงศักดิ์ ศรีเงินขวง และ อาจารย์ศรีนิตย์ บุญทอง ที่ทั้ง 2 ท่าน ได้ให้เกียรติเป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิด ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จึงเป็นผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมช ศีตะโกเศศ ประธานกรรมการประจำหลักสูตร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และคำปรึกษาเพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องและครบถ้วนตามหลักวิชาการ และ รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนข้อเสนอแนะผู้ศึกษาต้องขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณราชครูของหมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ที่ได้สละเวลาให้ข้อมูล ให้ความร่วมมือในตอบแบบสอบถาม และแสดงข้อคิดเห็นเป็นอย่างดีจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สามารถสำเร็จเป็นรูปธรรมที่สมบูรณ์ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กรมชลประทานในพื้นที่โครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดี ตลอดเวลาในการทำวิจัย ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และน้อง ๆ จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ที่ได้ให้คำแนะนำและเป็นผู้ช่วยเหลือในการทำงานในพื้นที่ ขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่อาจกล่าวนามได้ในที่นี้ ที่มีส่วนสำคัญในการชี้แนะและกระตุ้นความคิดที่ทำให้เห็นความจริง และสามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ลุล่วงไปได้ด้วยดี เหนือสิ่งอื่นใดขอขอบคุณครอบครัวอันเป็นที่รักที่เป็นพลัง และเป็นกำลังใจที่ดีที่สุด

วิโรจน์ เทียมเมือง

กรกฎาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(9)
สารบัญ	(10)
สารบัญตาราง	(12)
สารบัญภาพ	(15)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	5
ขอบเขตการทำวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
ความเป็นมาของ “ทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ	8
โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาและการขยายผลโครงการทฤษฎีใหม่	16
โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ ปี 2540	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
กรอบแนวคิดการวิจัย	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	32
สถานที่ดำเนินการวิจัย	32
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	32
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	33
การทดสอบเครื่องมือ	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา	34

บทที่ 4 ผลการวิจัย และวิจารณ์	35
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	35
ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่	50
ตอนที่ 3 กิจกรรมการเกษตรประเภทต่าง ๆ ของเกษตรกร	54
ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	62
ตอนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่	65
ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน	80
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
สรุปผลการวิจัย	87
อภิปรายผลการวิจัย	92
ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	107
ภาคผนวก	109
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	110
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	125

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพสมรส	36
2 จำนวนและร้อยละของความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน	37
3 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามจำนวนสมาชิก วิทยแรงงาน นอกวิทยแรงงาน และไปประกอบอาชีพต่างถิ่น	38
4 จำนวนและร้อยละของแรงงานจำแนกตามแรงงานในครัวเรือน แรงงานในภาคเกษตรกรรม แรงงานนอกภาคเกษตรกรรม และการจ้างแรงงานนอกครัวเรือน	39
5 จำนวนและร้อยละของการอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน	40
6 จำนวนและร้อยละอาชีพหลักของครัวเรือน	41
7 จำนวนและร้อยละอาชีพรองของครัวเรือน	41
8 จำนวนและร้อยละของปีที่เริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่	42
9 ค่าเฉลี่ยรายได้จากการเกษตรของครัวเรือนต่อปี	43
10 ค่าเฉลี่ยรายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนต่อปี	44
11 จำนวนและร้อยละหนี้สินของครัวเรือน	44
12 จำนวนและร้อยละของแหล่งเงินกู้	45
13 จำนวนและร้อยละของการนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์	45
14 จำนวนและร้อยละของการทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือน	46
15 จำนวนและร้อยละของเครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือน	46
16 จำนวนและร้อยละของการเดินทางท่องเที่ยว	47
17 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิตหลังจากเริ่มทำทฤษฎีใหม่	47
18 จำนวนและร้อยละของการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	48
19 จำนวนและร้อยละของลักษณะการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	48
20 จำนวนและร้อยละของประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	49

21	จำนวนและร้อยละของความเห็นในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป	49
22	จำนวนและร้อยละผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ ของเกษตรกร	50
23	จำนวนและร้อยละผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ จำแนกตามคะแนน	54
24	ค่าเฉลี่ยของการถือครองที่ดิน	54
25	จำนวนและร้อยละของการจัดการพื้นที่นา	55
26	จำนวนและร้อยละของการจัดการสระน้ำ	56
27	จำนวนและร้อยละของการจัดการพื้นที่อยู่อาศัย	57
28	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมด้านแหล่งน้ำ	57
29	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมด้านอาหาร	59
30	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่ทำรายได้	61
31	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการ	62
32	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและอุปสรรคด้านเงินทุน	63
33	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด	63
34	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและอุปสรรคด้านการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่	64
35	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและอุปสรรคด้านกิจกรรมโครงการ	64
36	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตร เชิงเดี่ยว	65
37	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ของเกษตรเชิงเดี่ยว	66
38	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตร แบบผสมผสาน	69
39	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ของเกษตรแบบผสมผสาน	70
40	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตร ทฤษฎีใหม่	73

41	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่	75
42	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในด้านอายุของเกษตรกรผู้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำ เกษตรทฤษฎีใหม่	77
43	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในด้านรายได้ของเกษตรกรผู้ทำทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำ ทฤษฎีใหม่	78
44	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรผู้ทำทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำทฤษฎีใหม่	79
45	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในด้านการจัดการพื้นที่ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก และ ไม้ยืน ต้นของเกษตรกรผู้ทำทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำทฤษฎีใหม่	79
46	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่มีอายุ แตกต่างกัน	81
47	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่มีระดับ การศึกษาแตกต่างกัน	81
48	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่มีจำนวน สมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน	82
49	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่มีอาชีพ หลักแตกต่างกัน	83
50	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่ได้รับการ อบรมแตกต่างกัน	83
51	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่ได้รับ ประโยชน์จากการทำทฤษฎีใหม่แตกต่างกัน	84
52	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่มีความรู้ เกี่ยวกับการทำทฤษฎีใหม่แตกต่างกัน	85
53	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกร ทฤษฎีใหม่	86

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	ระบบทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์ อ่างใหญ่เติमा่างเล็ก อ่างเล็กเติมสระน้ำ	15
2	กรอบแนวคิดการวิจัย	31

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในอดีตเป็นประเทศเกษตรกรรม วิถีชีวิต ดำเนินไปอย่างเรียบง่าย ผลผลิตเกิดจากปัจจัยทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ความเจริญทางด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางวัตถุยังไม่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจสังคมเท่าใดนัก แต่ด้วยความเจริญรุดหน้าของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกผ่านการสื่อสารเผยแพร่สู่กันอย่างไม่หยุดยั้ง ด้วยความก้าวหน้าในทุกด้าน ประเทศไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากประเทศที่เป็นสังคมเกษตรที่ไม่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีกลับกลายเป็นประเทศที่ต้องปรับตัวเพื่อรองรับกับความก้าวหน้าตามระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงตามสภาวะของสังคมโลก นับตั้งแต่แผนพัฒนาประเทศ ฉบับที่ 1 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ที่มุ่งเน้นพัฒนาประเทศไทยให้มีความเท่าเทียมอารยประเทศด้านนโยบายที่จะสร้างความก้าวหน้าในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ต้องเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตรที่ต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นทางเศรษฐกิจ จากเกษตรดั้งเดิมแบบยังชีพเป็นการผลิตแบบการค้า มุ่งขยายเศรษฐกิจในด้านแนวนโยบายที่จะมุ่งไปสู่ระบบทุนนิยม เกิดผลกระทบด้านสังคม สิ่งแวดล้อม อันเนื่องจากผลพวงของการพัฒนาที่ต้องเร่งการขยายตัวทางอุตสาหกรรม เพิ่มการผลิต จนกระทบถึงวัตถุดิบทางธรรมชาติที่มีอยู่ สร้างปัญหากระทบต่อสภาพโดยรวม นำไปสู่ความขาดแคลนเสื่อมโทรมที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมจนไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของภูมิสังคมของพื้นที่

การพัฒนาประเทศตามกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมสมัยใหม่ที่เน้นการเรียนรู้แบบแบ่งแยกเฉพาะด้าน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา หมอเฉพาะโรค ระบบการเกษตรแบบพืชเดี่ยวหรือการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจเป็นรูปแบบของเกษตรกรรมแผนใหม่ ซึ่งเหมาะกับพื้นที่ขนาดใหญ่ที่ดำเนินการ โดยใช้เงินลงทุน ละเลยคุณค่าของสังคมไทยในอดีต ความรู้และค่านิยมแบบใหม่ ซึ่งมีได้พัฒนามาจากรากฐานที่เป็นจริงของสังคมไทย สอนให้คนรู้จักคำว่า “ทุน” แต่ไม่สอนให้คนเรียนรู้การจัดการทุน คนส่วนใหญ่จึงเป็นผู้บริโภคมากกว่าเป็นผู้ผลิต ไม่สามารถเรียนรู้และจัดการความสัมพันธ์ของชีวิตกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนและค่านิยมแบบใหม่ ก่อให้เกิดปัญหามากมาย ทั้งปัญหาหนี้สิน สูญเสียที่ดิน ครอบครัวยากจน พื้นที่เกษตรกรรมถูกทิ้งว่างเปล่า ชุมชนมีความขัดแย้งและขาดความสงบสุข (วิบูลย์ เข้มเฉลิม, 2542: 97) สภาพปัญหาจากผลผลิตตกต่ำ รายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและครอบครัวของเกษตรกรในชนบท ยังคงเป็นปัญหา

ของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาการเกษตรเพื่อยกระดับผลผลิตและรายได้ในภาคการเกษตรในระยะกว่าสามทศวรรษที่ผ่านมา ยังคงไม่อาจเพิ่มสูงทัดเทียมกับมาตรฐานการครองชีพที่ได้เพิ่มสูงขึ้นในอัตราเพิ่มที่มากกว่า แม้ว่ารายได้ของประชากรที่เพิ่มขึ้นกว่า 130 เท่า จากเดิม 44 หมื่นล้านบาท ในต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (2504) เพิ่มขึ้นเป็น 1.4 ล้านบาทในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (2537) และรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นเป็น 14 เท่าก็ตาม แต่กระจายรายได้สู่ชนบทยังคงเป็นปัญหาอยู่ค่อนข้างสูง ผลประโยชน์จากการพัฒนากลับตกอยู่ที่กลุ่มชนส่วนน้อยในสังคมเมือง ซึ่งอยู่ในภาคธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมมากกว่า เกษตรกรที่เป็นชาวชนบทส่วนใหญ่ จึงยังคงยากจนและขาดแคลนอยู่เช่นเดิม

การเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง สภาพป่าไม้ยังคงถูกทำลาย ที่ดินทำกินถูกชะล้างพังทลาย คุณภาพของน้ำลำคลองเปลี่ยนแปลงไม่สามารถใช้ประโยชน์ดังก่อน นอกจากนั้นการพัฒนาที่ไม่ได้คำนึงถึงต้นทุนและการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมองข้ามการพัฒนาคุณค่าของความเป็นคนละเลย ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต ซึ่งในแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 ได้สรุปผลการพัฒนาไว้ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน” และมีจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของการวางแผนพัฒนาที่มุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 ฉบับที่ 10 ได้บัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศควบคู่ไปกับกระบวนการทัศน์การพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาจากวิกฤตเศรษฐกิจให้ลุล่วง และสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกเดียวกัน มุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคน

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชย์ ได้ทรงอุทิศพระวรกาย พระราชหฤทัยและหยาดพระเสโทบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ เพื่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขทั่วแผ่นดินไทย การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรก็เพื่อทรงทราบถึงทุกข์สุข สภาพความเป็นอยู่ และปัญหาที่แท้จริงของราษฎร สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาพระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน เคยมีพระราชดำรัสว่า “ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ยังยากจน” ดังนั้น การต่อสู้กับศัตรูคือความยากจนของราษฎรทรงถือเป็นพระราชภาระที่จะต้องทรงหัดค้นหาวิธีการ ทดลองปฏิบัติเป็น โครงการนำร่องด้วยพระองค์เอง ก่อนที่จะพระราชทานเป็น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีการตรวจสอบติดตามผลการ

ดำเนินงานโครงการต่างๆ อย่างใกล้ชิดตลอดเวลา นอกจากนี้ พระบรมราโชวาท พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยในโอกาสต่างๆ ล้วนเป็นคำสอนที่มีคุณค่า เหมาะแก่กาลสมัย ยังประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ที่นำมาปฏิบัติ ทำให้พึ่งพาตนเองได้ตามแนวพระราชดำริของการพัฒนาที่ว่า พัฒนาค้นให้สามารถยังยืนอยู่ด้วยการพึ่งพาตนเองและใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีเชิงพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักความจริงแห่งธรรมชาติและหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ในปัจจุบัน โดยได้เผยแพร่หลักการแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจริงหลายประเทศ เช่น ประเทศติมอร์ตะวันออก ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศภูฏาน เป็นต้น

ปี 2540 ผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยที่ต้องพึ่งพาต่างประเทศต้องประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจอย่างรุนแรงจากผลกระทบดังกล่าวนี้ยังทำให้เป็นที่ประจักษ์ว่า แนวพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอมีพอกินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวชี้ให้เห็นว่า สาเหตุของวิกฤติทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยประสบอยู่นั้น เนื่องจากประเทศไทยได้ดำเนินเศรษฐกิจเป็นแบบที่พระองค์ทรงเรียกว่า “เศรษฐกิจแบบค้าขาย” พร้อมทั้งให้คำนิยามเป็นภาษาอังกฤษว่า “TRADE ECONOMY” ทรงเห็นว่า ถ้าสามารถจะเปลี่ยนไปทำให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงซึ่งพระองค์ทรงใช้คำภาษาอังกฤษว่า “SUFFICIENCY ECONOMY” เศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีใช่เป็นเพียงแนวคิดหรือปรัชญา แต่เป็นข้อสรุปที่ได้จากการปฏิบัติจริง และมีใช่เป็นเพียงปรัชญาในการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคล แต่น่าจะเป็นยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นวิธีการผลิตของประเทศสามารถนำไปประยุกต์ได้กับกิจกรรม ซึ่งจะต้องพัฒนาความคิดนี้ ขึ้นไปสู่แนวทางใหม่ของการพัฒนาประเทศที่ลดทัศนคติของการพึ่งพาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ชาชนบท เน้นวิธีการที่จะทำให้คนไทย ครอบครัว และชุมชนมีความเข้มแข็ง เป็นการวิเคราะห์เศรษฐกิจจากเบื้องล่างมาสู่บน โยบายมหภาค แทนการศึกษา นโยบายรับมหภาคแล้วนำไปสู่การปฏิบัติในเบื้องล่าง ซึ่งมักจะไม่ได้เกิดผลตามที่คาดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2547: 160)

แนวพระราชดำริต่าง ๆ ที่พระราชทานแก่ปวงชน ในการบำบัดทุกข์ด้านการเกษตรที่นับวันจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่กระทบจากกระแสเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาธรรมชาติที่ทำให้การดำเนินวิถีเกษตรในปัจจุบัน ไม่มีความแน่นอนมั่นคง เกษตรกรทั่วไป ยากไร้ ผลผลิตการเกษตรลดลง ปรับเปลี่ยนวิธีการมาปลูกพืชเชิงเดี่ยวมากขึ้น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติสูญเสียมากขึ้น โดยเฉพาะทรัพยากรน้ำ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลผลิตที่คุ้มค่านมากขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวห่วงใยในสภาพดังกล่าวนี้ จึงได้พระราชทานแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจ

พอเพียงโดยยึดความพอประมาณเป็นหลักในการดำเนินชีวิต โดยการใช้หลักปฏิบัติในรูปแบบ ทฤษฎีใหม่

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัด สระบุรีเป็นโครงการต้นแบบที่ยึดหลักแนวคิดทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น แนวทางในการดำเนินการ โดยมีการจัดอบรมการจัดการที่ดินและน้ำตามแนว “ทฤษฎีใหม่” ต่อมา ได้มีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อดำเนินการโครงการขยายผลทฤษฎี- ใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา รวม 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลสี่งิ้ว ตำบลบ้านแก่ง ตำบลเขาหินพัฒนา และ ตำบลห้วยบงในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งได้เป็นแปลงกรรมสิทธิ์ จำนวน 206 แปลง ปัจจุบันได้ ขยายผลในการขุดสระและวางระบบท่อส่งน้ำ มีเกษตรกรในพื้นที่เข้าร่วมโครงการทฤษฎีใหม่ จำนวน 104 แปลง จำนวน 102 ครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทางการเกษตร กิจกรรม ทางการเกษตรที่ทำเป็นลักษณะแปลงทฤษฎีใหม่ครบถ้วน คือ มีสระน้ำในแปลง มีการทำนา มีการ- ปลูกพืช เช่น พืชผัก ไม้ผล หรือพืชไร่ และมีการเลี้ยงสัตว์ มีครัวเรือนที่ทำร้อยละ 20.3 ของครัวเรือน ทั้งหมด (สำนักงาน กปร. , 2548:66) นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การทำนา การปลูกผัก พืชไร่ พืชสวน พืชผสมผสานจะปลูกในลักษณะของไม้ผลหลายชนิดคละกันไป บ้างก็ผสมผสานระหว่างพืช ไร่และพืชผักมีรายละเอียดแต่ละกิจกรรม โดยได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิชัยพัฒนา และ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการ เกษตร และจังหวัดสระบุรี ในการ-ดำเนินการให้การสนับสนุนการขุดสระเก็บกักน้ำให้แก่เกษตรกร ในโครงการฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2547 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ-อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ใน การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมทั้งก่อสร้างระบบส่งน้ำเพื่อใช้ ในการเกษตรแก่สมาชิกโครงการอย่างพอเพียง หน่วยงานราชการอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากสภาพ เศรษฐกิจสังคมในปัจจุบัน ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในหลาย ๆ ด้าน ทำให้เกษตรกรที่ร่วมโครงการ ขกเลิกการทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ หันไปทำการเกษตรผสมผสานและเกษตรเชิงเดี่ยวกัน เป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาดูงานในพื้นที่โครงการเมื่อเดือนสิงหาคม 2549 พบว่า ยังคงมีเกษตรกรที่สนใจทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ครบถ้วนสมบูรณ์ อยู่ประมาณ 11 ราย ซึ่งจากปรากฏการณ์และปัญหาดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ และควรทำการศึกษาว่ามีปัจจัย ใดบ้างที่ส่งผลสัมฤทธิ์ให้เกษตรกรเหล่านั้นยังคงสนใจทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการดำเนินการในการทำ
ทฤษฎีใหม่
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่
3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของเกษตรกรทฤษฎีใหม่
4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ
ให้มีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทราบสภาพปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
2. ทราบถึงความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรในการปฏิบัติตามแนวเกษตร
ทฤษฎีใหม่ของกลุ่มเกษตรกรในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัฒนคุณชัยพัฒนา
3. ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการ
พัฒนาการดำเนินงาน โครงการให้มีประสิทธิภาพ
4. เป็นแนวทางในการนำเกษตรกรทฤษฎีใหม่มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต

ขอบเขตการทำวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1 ศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อ
การอยู่ร่วมโครงการของเกษตรกร
 - 1.2 ศึกษาความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่และ
เศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.3 ศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน
โครงการให้มีประสิทธิภาพ
2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ บริเวณพื้นที่ 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลผึ่ง ตำบลบ้านแก่ง
ตำบลเขาดินพัฒนา และตำบลห้วยบงในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

3. ขอบเขตด้านประชากร

เป็นการศึกษาในกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการขยายผล
ทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา บริเวณพื้นที่ 4 ตำบลในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จาก
จำนวน 102 ครัวเรือน แต่จากการเข้าดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ตรวจสอบข้อมูลจากเจ้าหน้าที่
โครงการฯ ทำให้ทราบว่าเกษตรกรที่ยังคงทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่จำนวน 79 ครัวเรือน

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาดังแต่เดือนกันยายน 2549-สิงหาคม 2550

สมมติฐานของการวิจัย

1. อายุของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่
หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน
2. ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกร
ทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์
ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน
4. อาชีพหลักของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่
หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน
5. การเข้ารับการอบรมของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกร
ทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อ
ผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี
แตกต่างกัน
7. ความรู้เกี่ยวกับการทำทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์
ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน

นิยามศัพท์

เกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง การจัดระบบการเกษตรที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานให้เป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพในรูปแบบที่จัดแบ่งพื้นที่ทำการเกษตร ออกเป็น อัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 คือ สระน้ำ : พื้นที่ทำนา : พื้นที่ทำไร่ ทำสวน : พื้นที่อยู่อาศัย

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรซึ่งเป็นสมาชิกในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่วัด มงคลชัยพัฒนา เข้าร่วมโครงการจำนวน 102 ครัวเรือน

ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง หนี้สิน อาชีพ รายได้ จำนวนแรงงาน เกษตรกรในครัวเรือน ขนาดของพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ขนาดความจุของสระ

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจากการประกอบอาชีพเกษตร และอาชีพอื่น ๆ

รายได้ทางการเกษตร หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจากการประกอบอาชีพเกษตร

รายได้ประเภทอื่น หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร แรงงาน หมายถึง จำนวนผู้ที่เป็นแรงงานในครอบครัว

แรงงานทางการเกษตร หมายถึง จำนวนผู้ที่เป็นแรงงานภาคการเกษตรในครอบครัว

ขนาดของสระน้ำ หมายถึง ปริมาตรของสระน้ำในพื้นที่ของเกษตรกรที่สามารถ ให้นำได้ (ลูกบาศก์เมตร)

ความพอเพียงของสระน้ำ หมายถึง ปริมาตรของน้ำในสระ มีความพอเพียงในการท การเกษตรในพื้นที่ของเกษตรกร

ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีใหม่ หมายถึง ระดับความรู้ของเกษตรกรใน การดำเนินงานตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่

ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง เป็นสัมฤทธิ์จากการประกอบอาชีพทฤษฎีใหม่แล้วอยู่ได้ ด้วยการพึ่งตนเองได้ ทั้งในเรื่อง

- เศรษฐกิจ มีข้าวและอาหารอื่นๆ พอบริโภคในครัวเรือน มีรายได้พอสำหรับค่าใช้จ่าย และมีเงินเหลือเก็บบ้าง
- ทรัพยากร ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- สังคม อยู่ในชุมชนอย่างปกติสุข มีความเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษา หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้าน เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการดำเนินการในการทำทฤษฎีใหม่ ศึกษาความรู้ความเข้าใจของ เกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ ศึกษาผลการดำเนินงานของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และศึกษา ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน โครงการให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การตรวจสอบเอกสารจึงได้แบ่งเนื้อหาเป็น 4 ตอนดังนี้

1. ความเป็นมาของ “ทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ หลักการวิธีการ ผลที่ได้รับ และประโยชน์
2. โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาและการขยายผล โครงการทฤษฎีใหม่
3. โครงการ “เกษตรกรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ ปี 2540
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของ “ทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระองค์ผู้ทรงเป็นนักคิด นักพัฒนา ในการที่จะแก้ปัญหา สร้างความเจริญ ความมั่นคง หาทางออก เพื่อต่อสู้กับความยากจนให้กับประชาชนของพระองค์ ทรงคิดค้น ทดลองในศาสตร์แห่งความรู้ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตสังคมของคนไทย ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งกว่าจะได้ผลสรุปในแต่ละองค์ความรู้ พระองค์ทรงปฏิบัติจริงด้วยพระองค์เองก่อน โดยผสมผสานกันระหว่างหลักทางวิชาการกับแนวคิดของพระองค์ ทรงศึกษาทดลอง จนได้ข้อสรุปผลเป็นความรู้สามารถปฏิบัติได้อย่างถ่องแท้ก่อนเสมอ ดังปรากฏ โครงการที่หลากหลายทางด้านการเกษตร ด้านเทคนิค ตลอดจนสรรพวิชาการหลาย ๆ ด้าน ภายในบริเวณที่ประทับของพระองค์ คือ บริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน โดยมีการทำนาข้าว การปลูกสัตว์ เลี้ยงปลา อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตของประชาชน ยกตัวอย่างเช่น โรงผลิตน้ำมันแก๊ส โซฮอลล์และแอลกอฮอล์ โรงหล่อเทียนหลวงที่ใช้ในการใช้ในงานพิธีต่าง ๆ โรงผลิตน้ำมันโค โรงสีข้าว แหล่งผลิตเชื้อเพลิงอัดแท่งจากกลบ ซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้จากโรงสีข้าว เป็นต้น

นอกจากบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ที่พระองค์ทรงต้องการให้เกิดตัวอย่าง
 แห่งการพัฒนาให้ประชาชนได้มาเรียนรู้ด้วยตนเอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงมีพระราช-
 กระแส เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2532 ให้มูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งพระองค์ทรงเป็นองค์นายกกิตติมศักดิ์
 และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธาน จัดซื้อที่ดินบริเวณ
 วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระบุรี เนื้อที่จำนวน 16 ไร่เศษ
 เพื่อจัดตั้งเป็นพื้นที่สาธิตการพัฒนาด้านการเกษตรผสมผสานที่มีการขุดสระเก็บน้ำไว้ใช้และ
 กิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม รวมถึงเป็นแหล่งส่งเสริม เผยแพร่ความรู้และกิจกรรมต่าง ๆ โดย
 อาศัยวัดมงคลชัยพัฒนาเป็นแกนกลางของการประสานงานพัฒนาความร่วมมือระหว่างราษฎรใน
 ท้องถิ่น และภาคราชการหน่วยงานของรัฐ ต่อมาในปี 2535 มูลนิธิชัยพัฒนา ได้จัดซื้อที่ดินเพิ่มเติม
 จำนวน 15 ไร่เศษ เพื่อให้สาธิตการดำเนินการเกษตรแนวใหม่ที่มีการขุดสระเก็บน้ำและแบ่งพื้นที่
 การเพาะปลูกข้าว พืช ไร่ ไม้ผลและเป็นโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาเป็นโครงการ
 และศูนย์บริการที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการนี้พระองค์ได้พระราชทาน “ทฤษฎีใหม่” เกี่ยวกับการใช้น้ำ
 และการบริหารงานพัฒนา การเกษตรแผนใหม่ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์และแนวทางการดำเนินงาน
 ให้เป็นพื้นที่สาธิตทางการเกษตรเพื่อทำเป็นตัวอย่างให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แห่งแล้ง ได้นำ
 รูปแบบไปประยุกต์ปฏิบัติใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพและสามารถพึ่งพาตนเองได้

เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2536 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไป
 บำเพ็ญพระราชกุศลถวายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ วัดมงคลชัยพัฒนา แล้วได้เสด็จพระราชดำเนิน
 ไปทอดพระเนตรกิจกรรมโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา ในโอกาสนี้ได้
 พระราชทานพระราชดำรัสถึงแนวทางการดำเนินงานทฤษฎีใหม่ บางตอนดังนี้

“...การพัฒนา ถ้าจะให้ได้ผลเร็ว ต้องยอมลงทุนทำที่กักเก็บน้ำ...การขุดสระ...อาจจะ
 ราคาแพงแต่ก็ต้องทำให้ขนาดประหยัดที่สุด...ตามทฤษฎีที่คิดไว้...จะได้ข้าว 30-40 ไร่ต่อไร่ ปีที่แล้ง
 ไม่ได้ผลอาจได้เพียง 3-4 ไร่ต่อไร่ แต่ถ้าทำโครงการฯ...นี้ให้แบ่งพื้นที่ 15 ไร่ ออกมาสัก 3 ไร่ แล้วขุด
 สระเก็บกักน้ำไว้ช่วยทำการปลูกข้าวจะทำให้ได้ผลดีทุกปี...ได้ 40 ไร่ ซึ่งจะได้ 10 เท่าของปีที่ได้ผล
 ไม่ดี หรือทำนา 15 ไร่ จึงเท่ากับทำนา 120 ไร่ ในปีที่ได้ผลไม่ดีทฤษฎีนี้ดูประหลาด...แต่มันเป็นจริง
 อย่างนั้นและยังได้ปลาอีก ปลูกอย่างอื่นเป็นรายได้ปลูกพืชน้ำก็ได้ การปลูกพืชบนบก ก็เอาน้ำจากสระ
 มารดได้ จะเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง...”

เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2537 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำรัสแก่คณะ
 บุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย
 สวนจิตรลดารโหฐาน มีใจความว่า

... ทฤษฎีใหม่ นี้ มิได้เป็นการแจกจ่ายที่ดิน เป็นที่ดินของประชาชนเอง เรื่องนี้ เริ่มต้นที่จังหวัดสระบุรี ที่ต้องพูดเพราะว่าแม้ได้พูดเรื่องที่เป็นต้นเหตุของเรื่องนี้มาแล้ว แต่ว่าไม่ได้พูดอย่างชัดแจ้ง เรื่องนี้เริ่มที่สระบุรีเมื่อหลายปีแล้ว ก่อนหน้านั้น ได้มีจินตนาการ ความคิดฝัน ท่านทั้งหลายคงนึกแปลก ทำไมแผนการจะต้องคิดฝัน ไม่ได้ไปดูตำรา ไม่ได้ไปค้นตำรา แต่ค้นในความคิดฝันในจินตนาการ เรานึกถึงว่าจะต้องมีแห่งหนึ่ง ที่จะเข้ากับเรื่องของเรา...

... ได้ดูแผนที่สระบุรีทุกอำเภอ หา ๆ ไป ลงท้ายได้เจอวัดชื่อบึงมด อยู่ห่างจาก อำเภอเมืองประมาณ 10 กิโลเมตรแล้วก็เหมาะในการพัฒนา จึงไปซื้อที่ ซื้อด้วยเงินสดและเพื่อนฝูง ได้ร่วมบริจาคเงินจำนวนหนึ่ง ได้ซื้อ 15 ไร่ ที่ใกล้วัดมดกล หมู่บ้านวัดใหม่มดกล ได้ส่งคนไปพบชาวบ้าน เขาก็ไม่ทราบว่ามีมาจากไหน ไปพบชาวบ้านสืบถามว่า ที่นี้มีที่ที่จะขายไหม เขาก็เชิญขึ้นไปบนบ้าน แล้วเขาก็บอกว่า ตรงนี้มี 15 ไร่ ที่เขาจะขาย ในที่สุดก็ซื้อ ก่อตั้งมูลนิธิพัฒนา ก็เป็นเวลาประมาณ 7 ปี ไปซื้อที่ตรงนั้น คนพวกนั้นก็งกกัน เขาเล่าให้ฟังว่า มีคนเขาว่าพระเจ้าอยู่หัวมาแล้ว ก็มาช่วยเขา เขาไม่ทราบว่า คนที่ไปนี้เป็นใคร แต่สักครูหนึ่ง เขาไปที่ปฏิบัติ เขามองดู เอ๊ะ คนนี้ คนที่อยู่ข้างหลังพระเจ้าอยู่หัวนั้น เอ๊ะ คนนี้ก็อยู่หลังพระเจ้าอยู่หัวในรูปใกล้ ๆ เขาก็เลย นึกว่า เอ๊ะ พวกนี้มาจากพระเจ้าอยู่หัว เขาก็เลยบอกว่าขายที่นั่น ก็เลยซื้อที่ 15 ไร่ และไปทำศูนย์บริการ...

...ทางราชการโดยกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ทางนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ได้ช่วยกันทำโครงการนี้ โครงการนี้ใช้เงินของมูลนิธิพัฒนาส่วนหนึ่ง ใช้เงินของทางราชการส่วนหนึ่ง โดยวิธีขุดบ่อน้ำ เพื่อใช้น้ำนั้น มาทำการเพาะปลูกตาม “ทฤษฎีใหม่” ซึ่ง “ทฤษฎีใหม่” นี้ยังไม่เกิดขึ้น พอขุดบ่อน้ำนั้น เราก็เรียกว่า “มอดิ” มีน้ำ ข้าง ๆ ที่อื่นนั้นไม่มีน้ำ แต่ตรงนั้นมีน้ำ ลงท้ายก็สามารถปลูกข้าวแล้วก็ปลูกผัก ปลูกไม้ยืนต้นไม้ผล ต่อมาได้ซื้ออีก 30 ไร่ ก็กลายเป็นศูนย์พัฒนา หลักมีว่าแบ่งที่ดินเป็นสามส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นสำหรับปลูกข้าว อีกส่วนหนึ่งสำหรับปลูกพืชไร่ พืชสวนและมีที่สำหรับขุดสระน้ำดำเนินการไปแล้ว ทำอย่างธรรมดา อย่างชาวบ้าน ในที่สุดได้ข้าวและได้ผัก ขายข้าวขายผักนี้มีกำไร 2 หมื่นบาท 2 หมื่นบาทต่อปี หมายความว่า โครงการนี้ใช้งานได้ เมื่อใช้งานได้ก็ขยายโครงการ “ทฤษฎีใหม่” นี้ โดยให้ทำที่อื่น นอกจากมีสระน้ำในที่นี้แล้ว จะต้องมีส่วนเก็บน้ำ ที่ใหญ่กว่าอีกแห่งเพื่อเสริมสระน้ำ ในการนี้ได้รับความร่วมมือจากบริษัทเอกชนซื้อที่ดินด้วยราคาที่เป็นธรรมไม่ไปเวนคืนและสร้างอ่างเก็บน้ำ...

... ฉะนั้น ในบริเวณนั้นจะเกิดเป็นบริเวณที่พัฒนาแบบใหม่ ถึงเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งเข้าใจว่าจะดำเนินการไปได้ในที่นี้ แต่ที่อื่นยังไม่ทราบว่าทำได้หรือไม่ได้ ที่นายกฯ บอกว่า

จะขยายทฤษฎีนี้ไปทั่วประเทศ ก็ยังไม่แน่ใจว่าจะทำได้หรือไม่ เพราะต้องมีปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยน้ำ แล้วก็ต้องสามารถที่จะให้ประชาชนเข้าใจและยินยอม ถ้าเขาไม่ยินยอมก็ทำไม่ได้...

ทฤษฎีใหม่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่” เพื่อเป็น แนวทางการประกอบอาชีพของเกษตรกรไทย เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำทางการเกษตร โดยทรงเน้น การบริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในรูปแบบการพัฒนาด้านการเกษตรกรรมในระดับ ครัวเรือน เพื่อบริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำของเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ถือครองน้อยให้ สามารถดำรงชีพอยู่ได้ ทรงให้ทำการศึกษาทดลอง ณ วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี เป็นแห่งแรก ซึ่งทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์นั้น มี 3 ขั้นตอน

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1

เป็นขั้นตอนของการปฏิบัติในเบื้องต้นเรื่องการจัดแบ่งที่ดินทำการเกษตรให้มีการเพาะปลูกพืชผล ให้ได้พอกินในครอบครัว เมื่อเหลือแล้วจึงขายที่ดินซึ่งเป็นของตนเอง โดยประมาณ 15 ไร่ ควรแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

พื้นที่ส่วนที่ 1 ประมาณ 30% ใช้ขุดสระเก็บน้ำเพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและ ใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนเลี้ยงสัตว์น้ำ และพืชน้ำต่าง ๆ

พื้นที่ส่วนที่ 2 ประมาณ 30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารหลักประจำ สำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปี เพื่อลดค่าใช้จ่าย เพราะไม่ต้องซื้อข้าวมาเพื่อบริโภคและ สามารถพึ่งตนเองได้

พื้นที่ส่วนที่ 3 ประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภค ก็นำไปจำหน่าย

พื้นที่ส่วนที่ 4 ประมาณ 10% เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และโรงเรือน อื่น ๆ

ทฤษฎีใหม่ขั้นก้าวหน้า

หลักการดังกล่าวมาแล้วเป็นทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่งเมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการ และได้ลงมือปฏิบัติตามขั้นที่หนึ่งที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว เกษตรกรก็จะสามารถพัฒนาตนเอง ไปสู่ขั้นพอกุพอกินและตัดค่าใช้จ่ายลงเกือบหมดมีอิสระจากสภาพปัจจัยภายนอก และเพื่อให้มี ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจึงควรที่จะต้องดำเนินการตามขั้นที่สอง และขั้นที่สาม ต่อไปตามลำดับ ดังนี้

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2

เป็นแนวทางการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่ที่มีการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรเข้าใจในหลักการ และได้ปฏิบัติในที่ดินของตนจนได้ผลแล้ว ก็เริ่มในขั้นที่ 2 ต่อไป เกษตรจะรวมพลังกันในรูปกลุ่ม หรือสหกรณ์เพื่อดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการผลิต (พันธุ์พืช เตรียมดิน ชลประทาน ฯลฯ)
 - เกษตรกรจะต้องร่วมมือในการผลิตโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมดิน การหาพันธุ์พืช ปุ๋ย การจัดหาหน้า และอื่น ๆ เพื่อการเพาะปลูก
2. ด้านการตลาด (ลานตากข้าว ชั่ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)
 - เมื่อมีผลผลิตแล้ว จะต้องเตรียมการต่าง ๆ เพื่อการขายผลผลิตให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมลานตากข้าวร่วมกัน การจัดหาชั่ง รวบรวมข้าว เตรียมหาเครื่องสีข้าว ตลอดจนการรวมกันขายผลผลิตให้ได้ราคาดี และลดค่าใช้จ่ายลงด้วย)
3. ด้านการเป็นอยู่ (กะปิ น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)
 - ในขณะเดียวกันเกษตรกรต้องมีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร โดยมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร การกินต่าง ๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้า ที่พอเพียง
4. ด้านสวัสดิการในชุมชน (สาธารณสุข เงินกู้)
 - แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิภาพและบริการที่จำเป็น เช่น มีสถานอนามัย เมื่อขามป่วยไข้ หรือมีกองทุนไว้กู้ยืมเพื่อประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
5. ด้านการศึกษา (โรงเรียนทุนการศึกษา)
 - ชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา เช่น มีกองทุนเพื่อการศึกษาเล่าเรียน ให้แก่เยาวชนของชุมชนเอง
6. ด้านสังคมและศาสนา
 - ชุมชนควรเป็นที่รวมในการพัฒนาสังคมและจิตใจโดยมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยว

จากกิจกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าส่วนราชการ องค์กรมหาชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสำคัญ

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3

เมื่อดำเนินการผ่านพ้นขั้นที่สอง เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือ ติดต่อประสานงาน เพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคารหรือบริษัท ห้างร้านเอกชนมาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารหรือบริษัทเอกชนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ

- เกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา)
- ธนาคารหรือบริษัทเอกชนสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง)
- เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้านสหกรณ์ราคาขายส่ง)
- ธนาคารหรือบริษัทเอกชน จะสามารถกระจายบุคลากร เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ นั้น พอจะสรุปถึงประโยชน์ของทฤษฎีใหม่ ดังนี้

1. ให้ประชาชนพออยู่พอกินสมควรแก่อัตภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยาก และเลี้ยงตนเองได้ตามหลักปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง”
2. ในน้ำแล้งมีน้ำน้อย ก็สามารถเอาน้ำที่เก็บไว้ในสระมาปลูกพืชผักต่าง ๆ ที่ใช้น้ำน้อยได้ โดยไม่ต้องเบียดเบียนชลประทาน
3. ในปีที่ฝนตกตามฤดูกาลโดยมีน้ำดีตลอดปี ทฤษฎีใหม่นี้ก็สามารถสร้างรายได้ให้ร่ำรวยขึ้นได้
4. ในกรณีที่เกิดอุทกภัยก็สามารถจะฟื้นตัว และช่วยตัวเองได้ในระดับหนึ่ง โดยทางราชการไม่ต้องช่วยเหลือมากเกินไป อันเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย

ข้อสำคัญที่ควรพิจารณา

1. การดำเนินการตามทฤษฎีใหม่นั้น มีปัจจัยประกอบหลายประการ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น ฉะนั้นเกษตรกรควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ด้วย
2. การขุดสระน้ำนั้น จะต้องสามารถเก็บกักน้ำได้เพราะสภาพดินในแต่ละท้องถิ่น

แตกต่างกัน เช่น ดินร่วน ดินทราย ซึ่งเป็นดินที่ไม่สามารถอุ้มน้ำได้ หรือเป็นดินเปรี้ยว ดินเค็ม ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับพืชที่ปลูกได้ ฉะนั้น จะต้องพิจารณาให้ดีและควรขอรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน

3. ขนาดของพื้นที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจากอัตรา การถือครองที่ดินถั่วเหลืองไร่ละ 15 ไร่ แต่ให้พึงเข้าใจว่าอัตราส่วนเฉลี่ยขนาดพื้นที่นี้มีใช้หลัก ตามตัว หากพื้นที่การถือครองของเกษตรกรจะมีน้อยกว่าหรือมากกว่านี้ ก็สามารถนำอัตราส่วนนี้ (30:30:30:10) ไปปรับใช้ได้ โดยถือเกณฑ์เฉลี่ย

4. การปลูกพืชหลายชนิด เช่น ข้าวซึ่งเป็นพืชหลักไม่ผล พืชผัก พืชไร่ และพืช สมุนไพร อีกทั้งยังมีการเลี้ยงปลา หรือสัตว์อื่น ๆ ซึ่งเกษตรกรสามารถนำมาบริโภคได้ตลอดทั้งปี เป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนของการอาหารสำหรับครอบครัวได้ และส่วนที่เหลือสามารถจำหน่ายได้ เป็นรายได้แก่ครอบครัวได้อีก

5. ความร่วมมือร่วมใจของชุมชนจะเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีใหม่ เช่น การลงแรงช่วยเหลือกันหรือที่เรียกว่าการลงแขก นอกจากจะทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน แล้ว ยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานได้อีกด้วย

6. ในระหว่างการขุดสระน้ำ จะมีดินที่ถูกขุดขึ้นมาเป็นจำนวนมาก หน้าดินซึ่งเป็น ดินดีควรนำไปกองไว้ต่างหาก เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชต่าง ๆ ในภายหลัง โดยนำมา เกือบคลุมดินชั้นล่างที่เป็นดินไม่ดี ซึ่งอาจนำมาถมทำขอบสระหรือยกทรงสำหรับปลูกไม้ผล

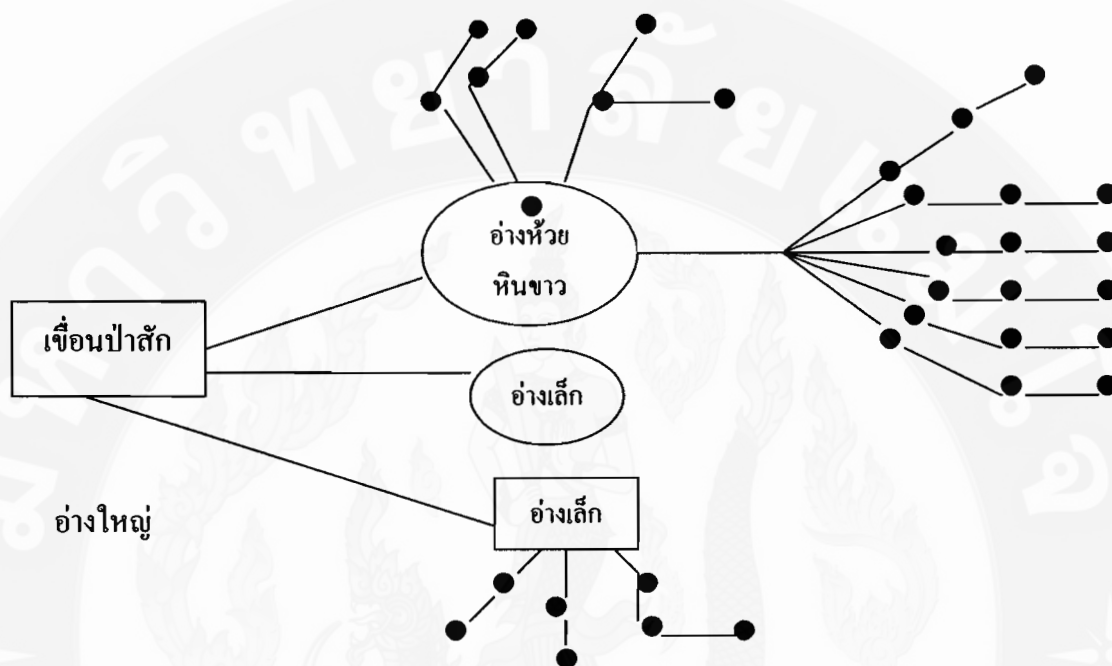
ทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์

ทฤษฎีใหม่ที่ดำเนินการตามธรรมชาติ อาศัยแหล่งน้ำจากน้ำฝน ประสิทธิภาพยัง อยู่ในลักษณะ “หมิ่นเหม่” เพราะหากปีไหนฝนน้อยอาจไม่เพียงพอ ฉะนั้นการที่จะทำให้ทฤษฎีใหม่ สมบูรณ์ได้นั้น สระเก็บกักน้ำจะต้องทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มความสามารถ โดย ต้องมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มเติมน้ำในสระเก็บกักน้ำให้เต็มอยู่เสมอ ดังเช่นในกรณีของ การทดลองที่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ณ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสนอวิธีการ ดังนี้

ระบบทฤษฎีใหม่ขั้นสมบูรณ์

การที่จะทำให้ทฤษฎีใหม่ขั้นสมบูรณ์ได้นั้น คือ สระเก็บกักน้ำจะต้องทำหน้าที่ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ โดยมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มเติมน้ำในสระ

เก็บกักน้ำให้เต็มอยู่เสมอ ดังเช่นในกรณีของการทดลองที่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสนอวิธีการ คือ อ่างใหญ่ เต็มอ่างเล็ก อ่างเล็ก เต็มสระน้ำ

ภาพ 1 ระบบทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์ อ่างใหญ่เต็มอ่างเล็ก อ่างเล็กเต็มสระน้ำ

จากภาพวงกลมเล็ก คือ สระน้ำที่เกษตรกรขุดขึ้นตามทฤษฎีใหม่ เมื่อเกิดช่วงขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง เกษตรกรสามารถสูบน้ำมาใช้ประโยชน์ได้ และหากน้ำในสระน้ำไม่เพียงพอ ก็สูบน้ำจากอ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ซึ่งได้ทำระบบส่งน้ำเชื่อมต่อทางท่อลงมายังสระน้ำที่ได้ขุดไว้ในแต่ละแปลงซึ่งจะช่วยให้สามารถมีน้ำใช้ตลอดปี

กรณีที่เกษตรกรใช้น้ำกันมาก อ่างห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ก็อาจมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอ หากโครงการพัฒนากลุ่มน้ำป่าสักหรือมีโครงการใหญ่ที่สมบูรณ์แล้ว ก็ใช้วิธีการผันน้ำจากป่าสัก คือ อ่างใหญ่ ต่ลงมายังอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว (อ่างเล็ก) ก็จะช่วยให้มีปริมาณน้ำมาเติมในสระของเกษตรกรพอตลอดปีโดยไม่ต้องเสีย

ระบบการจัดการทรัพยากรน้ำในลักษณะแนวพระราชดำริใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สามารถทำให้การใช้น้ำเพิ่มประสิทธิภาพ จากระบบส่งท่อเปิดผ่านไปตามแปลงไร่นาต่าง ๆ ถึง 3-5 เท่า เพราะขามหน้าฝนนอกจากน้ำในอ่างเก็บน้ำแล้ว ยังมีน้ำในสระของราษฎรเก็บ

ไว้พร้อมกันด้วย ทำให้ปริมาณเพิ่มอย่างมหาศาล น้ำในอ่างที่ต่อมาผู้สระจะทำหน้าที่เป็นแหล่งเก็บน้ำสำรอง คอยเติมเท่านั้นเอง

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาและการขยายผลโครงการทฤษฎีใหม่

เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2531 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริกับอธิบดีกรมชลประทาน ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ กปร. ตลอดจนเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน และเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ กปร. ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ลุ่มน้ำห้วยยาง (ห้วยพุแค) และลุ่มน้ำข้างเคียงเพื่อจัดหาความช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกตอนล่าง บริเวณใกล้กับเขาหินปูน ในเขตตำบลห้วยบง และตำบลเขาคินพัฒนา อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีขนาดแคลนน้ำทั้งในช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง พร้อมกับได้พระราชทานแผนที่ที่ทรงวางโครงการแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อประกอบการพิจารณาโครงการเบื้องต้นสนองพระราชดำริ และหนึ่งในโครงการการดังกล่าวคือ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว ควรพิจารณาสร้างทำนบเดิมปิดกั้นห้วยหินขาวที่บริเวณเขาหินปูน โดยเก็บน้ำให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะกระทำได้ สำหรับส่งไปช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกทางตอนล่างในเขตตำบลห้วยบง และตำบลเขาคินพัฒนา ซึ่งขาดแคลนน้ำใช้ทำนา หลังจากนั้นสำนักงานกิจกรรมพิเศษ กรมชลประทาน ได้ดำเนินการสำรวจทำแผนที่รายละเอียดภูมิประกอบการพิจารณาโครงการและออกแบบ โดยได้ทำการสำรวจแล้วเสร็จในปี 2533 (จากเอกสารรายงานความก้าวหน้าโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2538 ของกรมชลประทาน)

เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2532 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมศูนย์ให้ความช่วยเหลือและสาธิตการพัฒนาให้กับประชาชน ซึ่งตั้งอยู่ติดกับวัดมงคลชัยพัฒนา และทรงเยี่ยมราษฎรในท้องที่ตำบลห้วยบง อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี และในโอกาสนี้ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรสภาพภูมิประเทศบริเวณที่วางแผนจะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว และอ่างเก็บน้ำบ้านหนองไธ้ ตามลำดับ

ต่อมา เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2536 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปบำเพ็ญพระราชกุศลถวายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ วัดมงคลชัยพัฒนา แล้วเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรกิจกรรม โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนา และพื้นที่บริเวณที่จะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว บ้านเขาหินปูน หมู่ที่ 6 ตำบลเขาคินพัฒนา อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี นายสุพจน์ รุจิกุล ได้รวบรวมพระราชดำริเกี่ยวกับงานชลประทาน ดังนี้

1) เนื่องจากพื้นที่ในเขตตำบลเขาหินพัฒนา ตำบลห้วยบง และตำบลใกล้เคียงในเขตอำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี เป็นบริเวณที่ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร โดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งฝนที่ตกมักมีสภาพไม่แน่นอนเป็นประจำแทบทุกปี เช่น ฝนตกล่าช้า หรือฝนทิ้งช่วงนาน เป็นต้น จึงทำให้ราษฎรประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเพาะปลูกโดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงฤดูแล้ง ดังนั้น จึงควรพิจารณาใช้รูปแบบการจัดพื้นที่ทำการเกษตรแต่ขาดแคลนแหล่งน้ำต้นทุน ต้องอาศัยน้ำฝนแต่เพียงอย่างเดียวให้สามารถทำการเกษตรได้ตลอดปี โดยการจัดให้มีแหล่งน้ำเฉพาะของตนเอง (สระเก็บน้ำประจำไร่นา) ควรแบ่งพื้นที่เฉลี่ยแปลงละประมาณ 15 ไร่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามสัดส่วน 30,30,30 และ 10 เปอร์เซนต์ ส่วนที่ 1 ใช้ขุดสระเก็บน้ำประจำไร่นา (ให้มีความจุสระละประมาณ 10,000 ลูกบาศก์เมตร) พื้นที่ส่วนที่ 2 ปลูกข้าวในฤดูฝนเพื่อใช้เป็นอาหารหลักประจำสำหรับครอบครัว พื้นที่ส่วนที่ 3 ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น และพื้นที่ ส่วนที่ 4 ใช้ที่อยู่อาศัย ตลอดจนถนน ฯลฯ ตามลำดับ

เนื่องจากการดำเนินงาน ในพื้นที่แปลงที่ 1 ของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาได้รับการพัฒนาแล้ว จึงควรใช้พื้นที่แปลงที่ 2 ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 15 ไร่ เป็นแปลงทดลองและสาธิตตามแนวพระราชดำริดังกล่าว เพื่อเป็นตัวอย่างให้ราษฎรนำไปดำเนินการในพื้นที่ของตนเองต่อไป

2) พิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว พร้อมระบบท่อส่งน้ำเพื่อเก็บกักน้ำในฤดูฝนให้มากที่สุด และส่งน้ำให้ความช่วยเหลือกิจกรรมโครงการพัฒนาในพื้นที่บริเวณวัดมงคลและพื้นที่เพาะปลูกท้ายอ่าง โดยให้ราษฎรพิจารณาใช้รูปแบบการดำเนินงาน ตามที่กล่าวในข้อ 1 ซึ่งจะก่อให้เกิดแหล่งน้ำในสระเก็บน้ำประจำไร่นาของราษฎรสำหรับใช้ทำการเพาะปลูกได้อีกจำนวนมากในกรณีที่ราษฎรรายใดต้องการน้ำเพิ่มเติม ก็สามารถส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวไปช่วยเหลือได้การดำเนินงานเช่นนี้ เพื่อให้ราษฎรปลูกข้าวในฤดูฝนได้เพียงพอสำหรับบริโภค นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการขายผลผลิตการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้ง รายได้จากการขายผลผลิตพืชสวน รวมทั้งมีอาหารโปรตีนที่ได้จากปลาที่เลี้ยงในสระเก็บน้ำอีกด้วย

เมื่อราษฎรบริเวณใกล้เคียงโครงการนี้ ได้เห็นประโยชน์จากระบบการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝนตามแนวพระราชดำริดังกล่าวแล้ว ก็จะนำรูปแบบดังกล่าวไปดำเนินการในพื้นที่ของตนเองต่อไป

3) ควรพิจารณาปรับปรุงลำห้วยแห้งในเขตจังหวัดสระบุรี โดยการขุดลอกและก่อสร้างอาคารบังคับน้ำตามความเหมาะสม พร้อมทั้งก่อสร้างสถานีสูบน้ำ เพื่อสูบน้ำจากแม่น้ำป่าสักลงลำห้วยแห้ง เพื่อช่วยพื้นที่เพาะปลูกของราษฎร บริเวณริมสองฝั่งลำห้วยในเขตอำเภอ

แก่งคอย อำเภอเมือง และอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ให้มีน้ำใช้ทำการเพาะปลูกอย่างสมบูรณ์ต่อไป

อนึ่ง เนื่องจากบริเวณพื้นที่ที่วางแผนจะทำการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว เป็นพื้นที่ ซึ่งบริษัทเอกชนได้จัดซื้อ และปลูกกล้วย กล้วย ฉะนั้นในการพิจารณาว่าโครงการนอกจาก จะพิจารณาถึงความเหมาะสมทางด้านวิศวกรรมแล้ว ยังต้องคำนึงถึงปัญหาพื้นที่บริเวณน้ำท่วม ควบคู่กันไปเพื่อประหยัดค่าจัดซื้อที่ดิน และมีพื้นที่เหลือสำหรับดำเนินกิจกรรมสาธิตด้านการเกษตรแก่ราษฎร บริเวณใกล้เคียงดูเป็นตัวอย่าง และสามารถนำไปพัฒนาในพื้นที่ของตนเองต่อไป

จากพระราชดำริที่ได้พระราชทานเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำลุ่มน้ำห้วยยาง (ห้วย พุแค) และลุ่มน้ำข้างเคียง สำนักงาน กปร. และกรมชลประทานได้ร่วมดำเนินงานสนอง พระราชดำริ ดังนี้

สำนักงานชลประทานที่ 8 ได้มอบหมายให้โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา คลอง เปรี้ยว เสาไห้รับผิดชอบดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ระบบส่งน้ำและชุดสูบน้ำในพื้นที่ของเกษตรกร โดยได้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงาน กปร. เป็นจำนวนเงิน 89,699,900 บาท และงบปกติเป็นจำนวนเงิน 54,041,000 บาท ตาม รายละเอียดดังนี้

- ปีงบประมาณ 2538 ได้รับอนุมัติงบประมาณ 3,638,000 บาท เริ่มก่อสร้าง 17 มกราคม 2538 แล้วเสร็จ 30 กันยายน 2538 โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) ก่อสร้างทำนบกั้นดินพร้อมงานประกอบ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 บ้านเขาหินปูน ตำบลเขาหิน พัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ลักษณะเป็นเขื่อนดิน ขนาดสันเขื่อนกว้าง 4.50 เมตร ยาว 1,509 เมตร สูง 5 เมตร

2) ขุดลอกบริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำ 118 ไร่

3) ก่อสร้างท่อ AC ขนาด Ø 200 มิลลิเมตร เป็นท่อเหล็กเหนียวหุ้มด้วยคอนกรีต เสริมเหล็กตั้งอยู่ตรงที่กิโลเมตรที่ 0+698.44 ของตัวเขื่อน จำนวน 1 แห่ง ยาว 55 เมตร ทำหน้าที่ส่ง น้ำให้แก่ระบบส่งน้ำฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของโครงการฯ

4) ก่อสร้างระบายน้ำล้นคอนกรีตเสริมเหล็กแบบรางเปิด ตั้งอยู่บนฝั่งขวาของตัว เขื่อน กม.1+193.158 ของนบดิน จำนวน 1 แห่ง ขนาดสันอาคารกว้าง 12 เมตร สามารถระบายน้ำได้ สูงสุดในอัตรา 16 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

5) ก่อสร้างท่อรับน้ำ กม. 0+312.178 ของทำนบกดิน จำนวน 1 แห่ง (ขนาด $\varnothing$ 2 – 0.80 เมตร)

6) ก่อสร้างอาคารรับน้ำ ร่องน้ำที่ 1 เป็นฝายคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดสันฝายกว้าง 8 เมตร บริเวณห้วยหินขาว

7) ก่อสร้างอาคารรับน้ำ ร่องน้ำที่ 2 เป็นฝายคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดสันฝายกว้าง 8 เมตร บริเวณห้วยหลวง

8) ปลูก Clay blanket ในบริเวณอ่างเก็บน้ำหนา 0.50 เมตร

9) จัดหาแม่ปูแผ่นพลาสติกอ่อนสำหรับกรุแหล่งน้ำบางส่วน

- ปีงบประมาณ 2539 ได้รับอนุมัติงบประมาณจำนวน 15,628,000 บาท เริ่มดำเนินการ 26 สิงหาคม 2539 แล้วเสร็จ 18 กรกฎาคม 2540 โดยมีผลการดำเนินงานในด้าน

1) ก่อสร้างระบบท่อน้ำ AC ขนาด $\varnothing$ 200 มิลลิเมตร ความยาว 1+000 กิโลเมตร (ต่อจากปี 2538) พร้อมอาคารประกอบ

2) จัดหาชุดสระน้ำในไร่นา จำนวน 22 แห่ง

3) จัดหาชุดขยายพื้นที่อ่างเก็บน้ำ 48 ไร่

4) จัดหาแม่ปู Clay Blanket หนา 0.50 เมตร (รายการที่ 2, 3, 4 เป็นงานเหลือมปี 2539-2540)

- ปีงบประมาณ 2540 ได้รับอนุมัติงบประมาณจำนวน 14,238,400 บาท เริ่มดำเนินการ 7 พฤษภาคม 2540 แล้วเสร็จ 30 กันยายน 2540

1) งานก่อสร้างระบบท่อน้ำ AC ขนาด $\varnothing$ 200 มิลลิเมตร และท่อ PVC ขนาด $\varnothing$ 200 มิลลิเมตร ความยาว 4.763 กิโลเมตร พร้อมอาคารประกอบ

2) งานจัดหาชุดขยายพื้นที่อ่างเก็บน้ำ 20 ไร่

3) งานจัดหาแม่ปู (Clay Blanket) หนา 0.50 เมตร

- ปีงบประมาณ 2541 ได้รับอนุมัติงบประมาณจำนวน 87,000 บาท เริ่มดำเนินการ 1 กรกฎาคม 2541 แล้วเสร็จ 31 สิงหาคม 2541 โดยมีผลการดำเนินงาน

1. ปลูกหญ้าแฝกรอบบริเวณอ่างเก็บน้ำ

- ปีงบประมาณ 2542 ได้รับอนุมัติงบประมาณจำนวน 5,235,500 บาท มีแผนงานที่จะขยายในการส่งเสริมและเผยแพร่การพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่เข้าสู่พื้นที่ของเกษตรกร ดังนี้

- 1) ก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำฝ่งขวาแยกเข้าสระน้ำ จำนวน 34 แห่ง ความยาวรวม 5.584 กม. พร้อมอาคารประกอบ
- 2) ขุดและขยายสระเก็บน้ำ จำนวน 34 แห่ง (ฝ่งขวาเพิ่มเติม)
- 3) ขุดและขยายสระเก็บน้ำ จำนวน 48 แห่ง (ฝ่งซ้าย จำนวน 17 แห่ง และฝ่งขวา จำนวน 31 แห่ง)

เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2544 ฯพณฯ นายจุลนภ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา องคมนตรี และคณะได้ไปตรวจเยี่ยมโครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ และโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในโอกาสดังกล่าวได้มีการรับฟังบรรยายสรุปและเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ คือ ให้สำนักชลประทานที่ 10 เร่งรัดดำเนินการจัดหาเงินเพื่อนำมาเพิ่มเติมให้แก่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยวางแผนก่อสร้างสถานีสูบน้ำพื้นที่บริเวณท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว ฝ่งซ้าย และเติมน้ำลงในอ่างเก็บน้ำดังกล่าวเพื่อเป็นการสนองพระราชดำริที่ทรงมีไว้เดิม และกำหนดแผนงานก่อสร้างทั้งโครงการให้แล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2547 ดังนั้นในปีงบประมาณ 2545-2547 ได้มีการดำเนินงานดังนี้

- ปีงบประมาณ 2545 ได้รับอนุมัติงบประมาณจำนวน 18.131 ล้านบาท โดยมีผลดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ปรับปรุงห้วยหินขาว ตั้งแต่กิโลเมตร 0+050 ถึงกิโลเมตร 0+930 รวมยาว 880 เมตร (จุดเชื่อมกับคลองส่งน้ำสายใหญ่ โครงการสูบน้ำสายแก่งคอย-บ้านหมอ ขึ้นไปทางด้านเหนือ) สามารถเก็บกักน้ำไว้ในคลองได้ประมาณ 151,500 ลูกบาศก์เมตร
- 2) ก่อสร้างสถานีสูบน้ำ พร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า ขนาดสูบน้ำได้ 0.50 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที จำนวน 2 เครื่อง

- ปีงบประมาณ 2546 ได้รับอนุมัติงบประมาณจำนวน 40.0 ล้านบาท (งบปกติ) โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำฝ่งซ้าย พร้อมอาคารประกอบ ได้แก่ ท่อส่งน้ำสาย LMP ความยาว 2,721 เมตร ตั้งแต่กิโลเมตร 0+000 ถึงกิโลเมตร 2+721 พร้อมท่อส่งน้ำสาย ขอย 12 สาย และท่อลงสระน้ำจำนวน 15 สระ

2) ท่อส่งน้ำสาย 1R-LMP ความยาว 990 เมตร ตั้งแต่กิโลเมตร 0+000 ถึงกิโลเมตร 0+990

- ปีงบประมาณ 2547 ได้รับอนุมัติงบประมาณจำนวน 14.041 ล้านบาท (งบปกติ) โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) ก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำสาย 1R-LMP ความยาว 950 เมตร ตั้งแต่กิโลเมตร 0+990 ถึง กิโลเมตร 1+940

2) ท่อส่งน้ำสายชอย จำนวน 13 สาย ท่อลงสระจำนวน 23 สระ และท่อลงสระฝั่งขวาที่เป็นท่อ PVC อีก 10 สระ

การขยายผลพื้นที่โครงการทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา

โครงการขยายผล ได้ขยายผลเข้าสู่พื้นที่ของเกษตรกรด้านท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาว โดยมีเป้าหมายช่วยเหลือพื้นที่ทำการเพาะปลูกโดยการขุดสระน้ำเก็บน้ำประจำไร่นา พร้อมทั้งวางระบบท่อส่งน้ำไว้ในเขตตำบลเขาหินพัฒนา ตำบลฝั่งรวง และตำบลห้วยบงบางส่วน ซึ่งได้จัดเป็นแปลงกรรมสิทธิ์ จำนวน 206 แปลง รวมพื้นที่ 2,500 ไร่ แบ่งเป็น

- พื้นที่ฝั่งขวา 145 แปลง จำนวน 1850 ไร่
- พื้นที่ฝั่งซ้าย 61 แปลง จำนวน 650 ไร่

กรมชลประทานได้กำหนดการขุดสระเก็บน้ำประจำไร่นา ตามแนวทฤษฎีใหม่ จำนวน 206 แห่ง ขณะนี้ดำเนินการขุดได้ จำนวน 104 แห่ง (ฝั่งขวา จำนวน 86 แห่งและฝั่งซ้าย จำนวน 18 แห่ง) ปัจจุบันมีสระเก็บน้ำที่ต้องขุดอีกจำนวน 102 แห่ง ตามจำนวนแปลงกรรมสิทธิ์ที่ดิน (ฝั่งขวา จำนวน 59 แห่ง และฝั่งซ้าย จำนวน 43 แห่ง ยังไม่ได้ขุด) ขณะนี้อยู่ระหว่างการประสานงานกับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดสระบุรีเพื่อสรุปบัญชีรายชื่อของเกษตรกรที่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการทฤษฎีใหม่ โดยการขุดสระเก็บน้ำประจำไร่นา พร้อมทั้งวางระบบท่อส่งน้ำไว้ในเขตตำบลเขาหินพัฒนา และตำบลห้วยบง บางส่วน จำนวน 62 บ่อ โดยฝั่งซ้ายวางระบบส่งน้ำด้วยท่อซีเมนต์ในหิน ท่อ PVC (ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ตั้งแต่ 55-200 มิลลิเมตร) และฝั่งขวาท่อเหล็กเหนียว (Steel Pipe) ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 600, 300 และ 150 มิลลิเมตร ตามรายละเอียด ดังนี้

ระบบท่อส่งน้ำฝั่งขวา จำนวน 3 สาย ได้แก่ ท่อส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งขวา (RMP) ท่อส่งน้ำ 1 ขวา (1R-RMP) และท่อส่งน้ำ 2 ขวา (2R-RMP) รวมความยาว 5.762 กิโลเมตร แบ่งเป็น

- ท่อส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งขวาใช้ท่อ AC และ PVC ขนาด Ø 200-55 มม.

รวมความยาว = 4.708 กม.

- ท่อส่งน้ำสายชอย 1 ขวา ใช้ท่อ PVC ขนาด $\varnothing$ 100-55 มม.

รวมความยาว = 0.940 กม.

- ท่อส่งน้ำสายชอย 2 ขวา ใช้ท่อ PVC ขนาด $\varnothing$ 55 มม. รวมความยาว = 0.114 กม.

อาคารบังคับน้ำในระบบท่อส่งน้ำสายใหญ่ ฝั่งขวา

1. ประตูน้ำ = 11 แห่ง
2. วาล์วไล่อากาศ = 23 แห่ง
3. บ่อระบายตะกอน = 12 แห่ง
4. หัวจ่ายน้ำเข้าท่อ = 25 แห่ง
5. ท่อแยก = 29 แห่ง

ระบบท่อส่งน้ำฝั่งซ้าย จำนวน 2 สาย ได้แก่ ท่อส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้าย (LMP) และท่อส่งน้ำ 1 ขวา (1R-LMP) ลักษณะเป็นท่อเหล็กเหนียว (Steel Pipe) ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 600,300 และ 150 มิลลิเมตร ตามลำดับ

- ท่อส่งน้ำ LMP ความยาว 2,830 เมตร ตั้งแต่กิโลเมตร 0+000 ถึงกิโลเมตร 2+830 พร้อมท่อส่งน้ำสายชอย 10 สาย และท่อลงสระน้ำจำนวน 15 สระ

- ท่อส่งน้ำสาย 1R-LMP ความยาว 851 เมตร ตั้งแต่กิโลเมตร 0+000 ถึงกิโลเมตร 1+645 ความยาว 1,645 เมตร

- ท่อส่งน้ำสายชอย จำนวน 21 สาย ท่อลงสระจำนวน 45 สระ เป็นท่อลงสระฝั่งขวาที่เป็นท่อ PVC 10 สระ

โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ ปี 2540

ความเป็นมาของโครงการ

ในปี 2540 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมประสบปัญหาการเงินมีการเลิกจ้างแรงงานสูง ทำให้มีปัญหาการว่างงานมาก คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2540 เห็นชอบในแผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาว่างงาน เสนอโดยกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และได้กำหนดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการในโครงการพัฒนาการเกษตร เพื่อรองรับแรงงานที่กลับสู่ชนบทภายใต้โครงการ ชื่อว่า “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวทางการขยายของโครงการพัฒนานั้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้ดำเนินงานในพื้นที่โครงการที่ให้ความรู้ความเข้าใจ การดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ สนับสนุนการขุดสระน้ำและปัจจัยการผลิตต่างๆ ตามความเหมาะสม

หลักการของโครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแนวทางการพัฒนาการเกษตร “ทฤษฎีใหม่” เมื่อปี พ.ศ. 2532 ตามความเห็นที่ทรงคิดและคำนวณตามหลักวิชาการว่าเป็นสิ่งที่เกษตรกรหรือชาวนาควรปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นประจำ ได้แก่ ฝนแล้ง ความยากจน และเป็นหนี้สิน โดยวางบนสมมติฐานซึ่งยอมรับ หรือตกลงในเบื้องต้นกันโดยปริยายบางประการ เช่น

1. มีพื้นที่น้อย ประมาณ 15 ไร่ (น้อยกว่าอัตราถือครอง เฉลี่ย 25 ไร่)
2. อยู่ในเขตเกษตรใช้น้ำฝน ฝนตกไม่ชุกหนัก (ภาคกลาง อีสาน และภาคเหนือ)
3. สภาพของดิน สามารถขุดบ่อเก็บกักน้ำเพื่อใช้อุปโภค บริโภคได้
4. เกษตรกรมีฐานะค่อนข้างยากจน มีสมาชิกครอบครัวปานกลาง (5-6 คน)
5. ไม่มีอาชีพ หรือแหล่งรายได้อื่นดีกว่าบริเวณใกล้เคียง

โดยได้รับให้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสทุกอย่างแต่ให้นำไปทดลองทำและได้ทรงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทดลองทดสอบ เพื่อหาข้อมูลที่ต้องการเพื่อเขียนคำแนะนำสำหรับเกษตรกรต่อไป ทั้งนี้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องทำและพิสูจน์ว่าหากเกษตรกรปฏิบัติดังกล่าวจะสามารถพอเลี้ยงตนเองได้ จึงควรทำเพิ่มอีกหลายแห่ง และติดตามข้อมูลต่อกันหลายปีเพื่อพิสูจน์ยืนยันทฤษฎีนี้ หากได้รับความสำเร็จก็ให้ขยายผลต่อไป หากไม่ได้รับความสำเร็จ ก็ต้องปรับปรุงวิธีการให้เหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่เปลี่ยนแปลงไปและปัจจัยสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจะทำให้ผลผลิตและรายได้ที่ได้รับแตกต่างกันไปด้วย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานกระแสรับสั่งในพระราชวโรกาสต่าง ๆ กัน สรุปว่าทฤษฎีใหม่มี 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การผลิต เป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ ด้วยวิธีง่าย ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังให้พอมีกินไม่อดอยาก (15 มีนาคม 2537)

ขั้นที่ 2 เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ รวมแรงใน

1. การผลิต
2. การตลาด
3. การเป็นอยู่
4. สวัสดิการ
5. การศึกษา
6. สังคมและศาสนา

เพื่อให้พอมีกิน มีใช้ ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปด้วยกัน ไม่รวมคนเดียว
(12 กุมภาพันธ์ 2538)

ขั้นที่ 3 ร่วมมือกับแหล่งเงินและแหล่งพลังงาน ตั้งและบริการโรงสี ตั้งและบริการ
ร้าน สหกรณ์ช่วยกันลงทุน ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ซึ่งไม่ใช่อาชีพเกษตร
อย่างเดียว (13 กุมภาพันธ์ 2538)

วัตถุประสงค์

เพื่อเกษตรกรสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้
อย่างยั่งยืน โดยไม่ได้รับผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจ การค้า และเพื่อลดการเคลื่อนย้ายการใช้
แรงงาน

เป้าหมายในการดำเนินการ

เพื่อให้การเร่งรัดการดำเนินการตามโครงการทันกับฤดูกาลผลิต ปี 2541 จึงจำเป็น
จะต้องคำนึงถึงศักยภาพตามแนวทางการดำเนินงาน โครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนว
พระราชดำริ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินโครงการให้ประสบผลสำเร็จ จึงกำหนดเป้าหมายที่จะ
ดำเนินการในปี 2541 จำนวน 8,000 แห่ง และปีต่อ ๆ ไป ปีละประมาณ 8,000 แห่ง โดยจัดลำดับ
ความสำคัญของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. กลุ่มแรงงานคือนดินที่มีความประสงค์จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีที่ดินทำกิน
เป็นของตนเองหรือครอบครัวและมีแหล่งน้ำอยู่แล้ว
2. กลุ่มเกษตรกรทั่วไปที่มีความประสงค์จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีที่ดินทำกิน
เป็นของตนเองหรือครอบครัวและมีแหล่งน้ำอยู่แล้ว
3. กลุ่มแรงงานคือนดินที่มีความประสงค์จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีที่ดิน
ทำกินเป็นของตนเองหรือครอบครัวและยังไม่มีแหล่งน้ำ
4. กลุ่มเกษตรกรทั่วไปที่มีความประสงค์จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีที่ดิน
ทำกินเป็นของตนเองหรือครอบครัวและยังไม่มีแหล่งน้ำ

ระยะเวลาในการดำเนินงานปี

ระยะเวลาในการดำเนินงานปี พ.ศ. 2541-2544

แผนงานและกิจกรรมของโครงการฯ

1. ดำเนินการด้านประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โครงการฯ เพื่อเผยแพร่แนวทางในการทำการเกษตรในแนวทฤษฎีใหม่ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น เอกสาร แผ่นพับ วิดยู และสื่อสารมวลชน รวมทั้งจัดทำคู่มือเพื่อชี้แจงหลักการของการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่
2. ดำเนินกิจกรรมด้านการจัดทำรูปแบบของการพัฒนาการเกษตรในแนวทฤษฎีใหม่ ประมาณ 8,000 แห่ง โดยจะให้การสนับสนุนแก่เกษตรกรที่มีความพร้อมทางด้านที่ดินและแหล่งน้ำเป็นหลัก โดยเน้นเพื่อเป็นการสาธิต ทดลอง ทั้งนี้รัฐจะให้การสนับสนุนทางด้านปัจจัยการผลิตพื้นฐานประมาณ 5,000 บาท ต่อฟาร์ม โดยให้เกษตรกรเป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิตโดยอิสระสำหรับการคัดเลือกผู้เข้าร่วม โครงการจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของโครงการอย่างเคร่งครัด
3. ดำเนินกิจกรรมด้านการเตรียมความพร้อมของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติโครงการ และผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ มอบหมายให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดในทุกจังหวัดเป็นศูนย์กลางประสานงานในระดับจังหวัด โดยมีเกษตรกรอำเภอเป็นเครือข่ายในการที่จะคัดเลือกเกษตรกรจากแรงงานคืนถิ่นที่มีความประสงค์จะประกอบอาชีพในการทำการเกษตรในแนวทฤษฎีใหม่ โดยจะดำเนินการเป็นผู้จัดกิจกรรมดูงานในฟาร์มสาธิตและศูนย์ศึกษาการพัฒนาการเกษตรต่าง ๆ และจัดเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง เกษตรกร องค์กรเอกชน รวมทั้งรวบรวมข้อมูลและจัดทำแผนงานการสนับสนุนแก่เกษตรกร โดยจะจัดให้มีกิจกรรม ฝึกอบรมดูงานแก่เกษตรกรประมาณ 8,000 รายทั่วประเทศ
4. ดำเนินการสำรวจความต้องการของเกษตรกรและจัดทำแผนสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะแหล่งน้ำและเงินทุนแก่เกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ โดยประสานงานกับส่วนราชการอื่น ๆ ที่ดำเนินการสนับสนุนด้านปัจจัยพื้นฐานแล้ว อาทิเช่น กระทรวงมหาดไทย และสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้น
5. ทำการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ขยายเครือข่ายของการทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ไปในพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีความพร้อม โดยเพิ่มบทบาทพนักงานส่งเสริมในระดับอำเภอ และตำบล เพื่อให้สามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรพื้นฐานให้ความรู้ คำแนะนำและจัดฝึกอบรมดูงานให้แก่เกษตรกร รวมทั้งจัดเวทีการแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาการเกษตรตามทฤษฎีใหม่
6. ดำเนินกิจกรรมด้านการพิจารณาโครงสร้างพื้นฐาน เร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ โดยเฉพาะแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของแนวทางการพัฒนาตามทฤษฎีใหม่

โดยเฉพาะ พื้นที่ที่มีผู้ถือครองเป็นเกษตรกรรายย่อยและยากจน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่

7. ทำการสนับสนุนปัจจัยผลิตและเทคโนโลยีการเกษตรขั้นพื้นฐาน ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ และสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อการสาธิต รวมทั้งการอนุรักษ์บำรุงดินและปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี ในกรณีที่เกษตรกรจะต้องได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตจะต้องให้เกษตรกรเป็นผู้จัดหาโดยอิสระ

8. ดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษาผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจและติดตามประเมินผล จะได้มีการศึกษาในด้านผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจ และกำหนดตัวชี้วัดทางด้านสังคมและคุณภาพชีวิตเพื่อติดตาม และประเมินผลการจัดทำโครงการเกษตรเชิงทฤษฎีใหม่ เพื่อพิจารณาปรับปรุงโครงการฯ ให้เป็นไปตามแนวพระราชดำริที่กำหนดไว้

หน่วยงานและหน้าที่รับผิดชอบ

1. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบประชาสัมพันธ์โครงการจัดทำทะเบียนเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จัดทำข้อมูลเครือข่ายฟาร์มตัวอย่าง จัดประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่และเกษตรกร พร้อมทั้งจัดเกษตรกรไปดูงาน สนับสนุนการจัดหาปัจจัยการผลิตโดยจ่ายในรูปเงินสดรายละไม่เกิน 5,000 บาท และคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
2. กรมชลประทาน มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ร่วมคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมกับโครงการและสนับสนุนแหล่งน้ำ การส่งน้ำสำหรับเติมแหล่งน้ำของเกษตรกร
3. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีฟาร์มเบื้องต้น
4. กรมประมง มีหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมกับโครงการให้คำแนะนำและบริการวิชาการพร้อมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี
5. กรมปศุสัตว์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมกับโครงการให้คำแนะนำและบริการวิชาการพร้อมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี
6. กรมป่าไม้ มีหน้าที่ความรับผิดชอบให้คำแนะนำและบริการวิชาการ พร้อมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี
7. กรมพัฒนาที่ดิน มีหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมกับโครงการสนับสนุนวิชาการและดำเนินการพัฒนาที่ดินสนับสนุนพันธุ์หญ้าแฝก

8. กรมวิชาการเกษตร มีหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมกับโครงการสนับสนุนด้านวิชาการที่เกี่ยวกับการทำการ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริ

9. กรมส่งเสริมการเกษตร มีหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมกับโครงการให้คำแนะนำและบริการวิชาการพร้อมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี

10. กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบประสานงานกับตลาดรับซื้อในท้องถิ่นสนับสนุนการรวมตัวในรูปสหกรณ์

11. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีหน้าที่ความรับผิดชอบประสานงานเกี่ยวกับพื้นที่ในเขตการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

12. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ศึกษารูปแบบการดำเนินงานก่อสร้างเครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ ศึกษาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ และติดตามการดำเนินการและประเมินโครงการ

การคัดเลือกพื้นที่และเกษตรกร

เพื่อให้ได้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่มีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ของโครงการ ผู้คัดเลือก ได้แก่ เกษตรและสหกรณ์จังหวัด คณะอนุกรรมการ การพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด คณะทำงานบริหาร โครงการและผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีวิธีการคัดเลือกดังนี้

1. เกษตรและสหกรณ์จังหวัดหรือร่วมกับคณะทำงานภายใต้คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย ตามหลักเกณฑ์ของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาหรือเกิดอุปสรรคที่เกิดขึ้นประจำ ดังนี้

- อยู่ในเขตเกษตรใช้น้ำฝน ฝนตกไม่ชุกนัก
- สภาพของดิน สามารถขุดบ่อเก็บกักน้ำเพื่อใช้อุปโภค บริโภคได้
- ต้องทำนาได้
- สามารถปรับพื้นที่เพื่อปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่และผักสวนครัวได้

2. เกษตรและสหกรณ์จังหวัดหรือร่วมกับคณะทำงานภายใต้คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัดสำรวจเกษตรกรในพื้นที่ที่คัดเลือกไว้ที่มีความสนใจแสดงความจำนนที่จะเข้าร่วมโครงการตามจำนวนเป้าหมายที่ได้รับจัดสรร ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- มีพื้นที่น้อยประมาณ 15 ไร่ (พื้นที่ต้องติดต่อกัน)
- มีฐานะค่อนข้างยากจน

- มีสมาชิกครอบครัวปานกลาง (ประมาณ 5-6 คน)
- ไม่มีอาชีพหรือแหล่งรายได้อื่นที่ดีกว่าในบริเวณใกล้เคียง

3. กลุ่มเป้าหมายตามลำดับตามลำดับดังนี้

- กลุ่มแรงงานคีนถิ่นที่มีความประสงค์จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือของครอบครัว และมีแหล่งน้ำอยู่แล้ว
 - กลุ่มเกษตรกรทั่วไปที่มีความประสงค์จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือของครอบครัวและมีแหล่งน้ำอยู่แล้ว
 - กลุ่มแรงงานคีนถิ่นที่มีความประสงค์จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือของครอบครัวและยัง ไม่มีแหล่งน้ำ
 - กลุ่มเกษตรกรทั่วไปที่มีความประสงค์จะทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือของครอบครัวและยัง ไม่มีแหล่งน้ำ
- ทั้งนี้ให้นั้นเกษตรกรกลุ่มแรงงานคีนถิ่นและมีแหล่งน้ำอยู่แล้วเป็นลำดับแรกก่อนจำนวนเกษตรกรไม่เกินจำนวนตำบลของแต่ละจังหวัด หากตำบลใดไม่เหมาะสมให้ออนไปดำเนินการในตำบลอื่นได้

วิธีปฏิบัติของเกษตรกรตามแนวทฤษฎีใหม่ มีกิจกรรมที่สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. กิจกรรมด้านแหล่งน้ำ เป็นกิจกรรมสำคัญกิจกรรมหนึ่งในระบบการผลิตทางการเกษตรของประเทศไทย เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงต้องอาศัยน้ำฝนและบางพื้นที่เป็นทรายลุ่ม สามารถเก็บกักน้ำได้เพียงไม่กี่เดือน สำหรับในฤดูแล้ง น้ำมีความสำคัญยิ่งต่อระบบการผลิตการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมของเกษตรไทย อย่างไรก็ตาม สระน้ำในที่นี้ยัง หมายถึง แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร อุปโภคและบริโภคในครัวเรือนของเกษตรกร นอกจากนี้ยังสามารถเลี้ยงปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ เพื่อการบริโภคและจำหน่าย ตลอดจนนำน้ำจากแหล่งน้ำดังกล่าวมาใช้ในการเพาะปลูกในไร่นาและสวน และกิจกรรมการผลิตอื่น ๆ เช่น การเพาะเห็ด การเลี้ยงสัตว์ และปลูกพืชผักสวนครัว ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น ในบางสภาพพื้นที่เกษตรกรสามารถใช้แหล่งน้ำจากร่องน้ำในสวนไม้ผลและพืชผัก หรือคลองตามธรรมชาติมาใช้ในระบบการผลิตได้

2. กิจกรรมด้านอาหาร ซึ่งเป็นกิจกรรมการเกษตรที่มนุษย์ใช้บริโภคในครัวเรือน ตลอดจนเป็นอาหารสัตว์ เพื่อให้สัตว์เจริญเติบโตสามารถนำมาเป็นอาหารของมนุษย์ได้ เช่น ข้าว พืชไร่ (ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ทานตะวัน งา ละหุ่ง) พืชผักสวนครัว ไม้ผล ไม้ยืนต้น

บางชนิด (มะพร้าว กล้วย มะละกอ ฝรั่ง) สัตว์น้ำ (กบ ปลา กุ้ง หอย) การเลี้ยงสัตว์ปีกและสัตว์ใหญ่ เป็นต้น

3. กิจกรรมที่ทำรายได้ (ด้านเศรษฐกิจ) โดยส่งเสริมกิจกรรมการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้และก่อให้เกิดรายได้ต่อเนื่อง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี)

3.1 รายได้รายวัน ได้แก่ กิจกรรมด้านพืชผัก ด้านสัตว์ อาทิ สัตว์ปีก ให้ผลผลิตเป็นไข่ เช่น ไก่ นกกระทา เป็ด หรือการเลี้ยงโคนม

3.2 รายได้รายสัปดาห์ ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ ผักบางชนิด เช่น ชะอม กระถิน ผักกินใบ

3.3 รายได้รายเดือน หรือตามฤดูกาลผลิต 2-4 เดือน ได้แก่ การทำนา การทำพืชไร่ การปลูกพืชผัก การเลี้ยงสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์ปีกเพื่อผลิตเนื้อ การเลี้ยงสุกรเป็นแม่พันธุ์ผลิตลูก การเลี้ยงโคนมและสุกรขุน การเลี้ยงสัตว์น้ำ อาทิ ปลา กบ เป็นต้น)

3.4 รายได้รายปี ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมไม้ผลไม้ยืนต้น พืชไร่อายุยาว เช่น มันสำปะหลัง สับปะรด อ้อย การเลี้ยงสัตว์ใหญ่ เช่น โคเนื้อ โคขุน สุกร เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วในระยะยาวสามารถสร้างสมดุลธรรมชาติ ทำให้เกิดระบบนิเวศเกษตรชุมชนที่ดีขึ้น เนื่องจากระบบการผลิตที่มีไม้ผล ไม้ยืนต้น ตลอดจนมีพืชแซมและพืชคลุมดิน ซึ่งจะช่วยสร้างสภาพระบบนิเวศเกษตรด้านบรรยากาศและป้องกันการสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของดิน ซึ่งในระบบผลิตดังกล่าวจะมีความหลากหลายของพืชยืนต้นและยืนล้มลูก

4. กิจกรรมพื้นที่บริเวณบ้าน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีทั้งการปลูกพืชผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์และการเพาะเห็ด กิจกรรมต่าง ๆ ภายในบริเวณบ้านจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เสริมสร้างการใช้แรงงานให้เกิดประโยชน์ และการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพทุกพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตครัวเรือนเกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อารยา บุญจริง (2538) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 48.16 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาชีพทำนา มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 23.41 ไร่ และรายได้เฉลี่ย 35,625.50 บาทต่อปี ได้รับข่าวสารจากผู้ใหญ่ กำนัน ร้อยละ 82.8 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมของเกษตรกรในพื้นที่

ลุ่มน้ำปากพนัง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในระหว่างอายุ การศึกษา รายได้ การได้รับข่าวสาร และการสนับสนุนการตลาด แต่มีความแตกต่างในเรื่องพื้นที่ถือครองทำการเกษตร การได้รับการฝึกอบรม การมีแปลงสาธิตในหมู่บ้าน การได้รับชมนิทรรศการ การได้รับชมวีดิทัศน์ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

แดงอ่อน มั่นใจตน, สุภา กิรีดิบุตร และอรรณพ พฤษชัยศิริ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ทฤษฎีใหม่บวทวิเคราะห์ในแง่การพัฒนาสังคม: กรณีศึกษาเกษตรกรตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยมุ่งศึกษาถึงความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ การเปลี่ยนแปลงการใช้ปัจจัยการผลิต การเปลี่ยนแปลงฐานะเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงในคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยศึกษาจากเกษตรกรในโครงการทฤษฎีใหม่ 20 ราย จากทั้งหมด 21 ราย ผลการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประมาณ 4 ใน 5 ของเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับประเภทของพืชที่ควรปลูกและกิจกรรมที่ควรทำ และเกือบทั้งหมดรู้เกี่ยวกับเป้าหมายการผลิตตามทฤษฎีใหม่ และการจัดสรรพื้นที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นความจำเป็นในการร่วมกันในชุมชนสำหรับการเปลี่ยนแปลงใช้ปัจจัยการผลิต การศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเข้าโครงการทฤษฎีใหม่ มีดังนี้ คือ สำหรับการใช้ที่ดิน พบว่า คราวเรือนที่มีบ่อน้ำในพื้นที่เพิ่มจาก 8 ราย เป็นทุกรายมีบ่อน้ำ

นิศดา ทองคำพันธ์ (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในเขตจังหวัดสระบุรี ปีการเพาะปลูก 2540/2541 จำนวน 68 คน พบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 15.2 ไร่ โดยร้อยละ 91.2 เป็นพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง เมื่อศึกษาอัตราเปรียบเทียบกับขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พบว่า มีเกษตรกรปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดตามหลักเกณฑ์ของเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ขนาดพื้นที่นา อัตราเปรียบเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดเท่ากับหรือมากกว่า 30.0 ร้อยละ 73.5 พื้นที่ไร่นาสวนผสมเท่ากับหรือมากกว่า 30.0 ร้อยละ 51.8 ด้านความจุของบ่อ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 5.9 ที่มีขนาดบ่อน้ำอัตราเปรียบเทียบกับขนาดพื้นที่ทั้งหมดมากกว่าหรือเท่ากับ 30.0 ความลึกอย่างน้อย 4.0 เมตร จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ขนาดพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ขนาดพื้นที่ไร่นาสวนผสมในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ความจุของบ่อน้ำ รายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำ และความคิดเห็นต่อการส่งเสริมทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

สายชล มีบำรุง (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกในโครงการฯ เป็นเพศชาย จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอายุเฉลี่ย 48.3 ปี มีประสบการณ์ทำ

การเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 2.8 ปี มีพื้นที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ เฉลี่ย 13.5 ไร่ แรงงานทำการเกษตร เฉลี่ย 2.3 คน และมีรายได้ เฉลี่ยปีละ 90,845 บาท ผลการทดสอบสมมุติฐานปรากฏว่า แรงงานทำการเกษตรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ รายได้ อายุ ประสบการณ์การทำงานเกษตร การได้รับอบรม การทัศนศึกษาเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ การเข้าชมนิทรรศการการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และการได้รับความช่วยเหลือด้านเงินทุน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกโครงการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว เพื่อสร้างกรอบแนวคิด ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่: กรณีศึกษาหมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ได้มีการกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (purposive study) โดยเลือกสถานที่ดำเนินการศึกษาในพื้นที่ 4 ตำบล คือ ตำบลฝั่ง ตำบลบ้านแก่ง ตำบลเขาดินพัฒนา และตำบลห้วยบง ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

เหตุผลที่เลือกดำเนินการวิจัยในสถานที่ดังกล่าว คือ เป็นกลุ่มเกษตรกรในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา ยังคงเป็นสมาชิกในโครงการฯ และดำเนินกิจกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่เป็นหลัก จำนวน 79 ครัวเรือน ในเขตพื้นที่โครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เพื่อให้ทราบสภาพปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่มีผลต่อการสมัครใจเข้าร่วมโครงการฯ ทราบถึง ความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของกลุ่มเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา รวมทั้งทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานในโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพ

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา บริเวณพื้นที่ 4 ตำบล ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี และดำเนินกิจกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่เป็นหลัก จำนวน 79 ครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะแบบเปิด (Open-ended-question) และคำถามปลายปิด (Close-ended-question)

แบบสอบถามประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่
- ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการเกษตรประเภทต่างๆ ของเกษตรกร
- ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

การทดสอบเครื่องมือ

จัดทำแบบสัมภาษณ์ นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงและสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วนำไปทดสอบ (Pretest) กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรที่จะศึกษา จำนวน 10 ราย แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ (alpha technique) ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ ไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มประชากรเป้าหมายในพื้นที่ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้มาจากการสอบถามเกษตรกรตามแบบสอบถามโดยการคัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive-sampling)
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารประเภทต่างๆ ได้แก่ หนังสือ วารสาร จุลสาร รายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องและจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน มหาวิทยาลัยแม่โจ้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ค่าร้อยละ (percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายตามช่วงคะแนน ดังนี้ (ประกอบ กรรณสูต, 2542: 77)

4.50-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง ระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง ระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

3. ค่า t-test ใช้ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม
4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษาหมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน 2549 ถึงเดือนสิงหาคม 2550 ระยะเวลา 1 ปี

บทที่ 4

ผลการวิจัย และวิจารณ์

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษา หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการดำเนินการในการทำทฤษฎีใหม่ ศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ ศึกษาผลการดำเนินงานของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน โครงการให้มีประสิทธิภาพ ประชากร คือ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา ในอำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี และดำเนินกิจกรรมตามแนวทางทฤษฎีใหม่เป็นหลัก การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 79 คน คราวเรือน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยาย โดยแบ่งเป็น 6 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
- ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่
- ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการเกษตรประเภทต่าง ๆ ของเกษตรกร
- ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ
- ตอนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่
- ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน แรงงาน การตั้งถิ่นฐาน อาชีพ การเริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รายได้ หนี้สิน การทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือน เครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือน คุณภาพชีวิต การเข้ารับการฝึกอบรม และความเห็นเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพสมรส

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพศ			
ชาย	29	36.70	
หญิง	50	63.30	
รวม	79	100.00	
อายุ			
น้อยกว่า 35 ปี	8	10.10	ต่ำสุด 27 ปี
35-45 ปี	23	29.10	สูงสุด 88 ปี
46-55 ปี	20	25.30	เฉลี่ย 51.06 ปี
56-60 ปี	14	17.70	
60 ปี ขึ้นไป	14	17.70	
รวม	79	100.00	
การศึกษา			
เรียนแต่ไม่จบชั้นประถมศึกษาภาคบังคับ	2	2.50	
จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาภาคบังคับ (ป.4/ ป.6/ป.7)	31	39.20	
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	37	46.80	
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	7	8.90	
จบระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า	2	2.50	
รวม	79	100.00	
สถานภาพสมรส			
โสด	3	3.80	
แต่งงาน	66	83.50	
หย่าร้าง/หม้าย	9	11.40	
แยกกันอยู่	1	1.30	
รวม	79	100.00	

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.30 และเพศชาย ร้อยละ 36.70 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 35-45 ปี ร้อยละ 29.10 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 46-55 ปี ร้อยละ 25.30 ช่วง 56-60 ปี และ 60 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 17.70 โดยมีอายุเฉลี่ย 51.06 ปี อายุต่ำสุด 27 ปี และอายุสูงสุด 88 ปี การศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 46.80 รองลงมา คือ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาภาคบังคับ (ป.4/ป.6/ป.7) ร้อยละ 39.20 และจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 8.80 สถานภาพสมรสส่วนใหญ่แต่งงาน ร้อยละ 83.50 รองลงมา คือ หย่าร้าง/หม้าย ร้อยละ 11.40 และโสด ร้อยละ 3.80 ตามลำดับ

ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน

ความสัมพันธ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หัวหน้าครัวเรือน	45	57.00
ภรรยาหรือสามีหัวหน้าครัวเรือน	23	29.10
บุตร	6	7.60
บิดา/มารดาของหัวหน้าครัวเรือน	1	1.30
ญาติ	3	3.80
ผู้อาศัย	1	1.30
รวม	79	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 57.00 รองลงมา คือ เป็นภรรยาหรือสามีหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 29.10 และเป็นบุตร ร้อยละ 7.60 ตามลำดับ

สมาชิกในครัวเรือน

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือนจำแนกตามจำนวนสมาชิก วัยแรงงาน นอกวัยแรงงาน และไปประกอบอาชีพต่างถิ่น

สมาชิกในครัวเรือน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
<u>จำนวนสมาชิก</u>			
1 คน	1	1.30	ต่ำสุด 1 คน
2 คน	6	7.60	สูงสุด 10 คน
3 คน	10	12.70	เฉลี่ย 5 คน
4 คน	23	29.10	
5 คน	18	22.80	
6 คน	9	11.40	
7 คน ขึ้นไป	12	15.20	
รวม	79	100.00	
<u>วัยแรงงาน</u>			
1 คน	4	5.10	ต่ำสุด 1 คน
2 คน	33	41.80	สูงสุด 7 คน
3 คน	24	30.40	เฉลี่ย 3 คน
4 คน ขึ้นไป	18	22.70	
รวม	79	100.00	
<u>นอกวัยแรงงาน</u>			
ไม่มี	15	19.00	ต่ำสุด 1 คน
1 คน	17	21.50	สูงสุด 5 คน
2 คน	26	32.90	เฉลี่ย 2 คน
3 คน	13	16.50	
4 คน ขึ้นไป	8	10.10	
รวม	79	100.00	
<u>ไปประกอบอาชีพต่างถิ่น</u>			
มี	26	32.90	
ไม่มี	53	67.10	
รวม	79	100.00	

จากตาราง 3 พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรส่วนใหญ่มี 4 คน ร้อยละ 29.10 รองลงมา คือ มี 5 คน ร้อยละ 22.80 และ 7 คน ขึ้นไป ร้อยละ 15.20 โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 10 คน จำนวนวัยแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่มี 2 คน ร้อยละ 41.80 รองลงมา คือ มี 3 คน ร้อยละ 30.40 และ 4 คน ขึ้นไป ร้อยละ 22.70 โดยมีจำนวนวัยแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน จำนวนวัยแรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และจำนวนวัยแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 7 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนนอกวัยแรงงานส่วนใหญ่มี 2 คน ร้อยละ 32.90 รองลงมา คือ มี 1 คน ร้อยละ 21.50 และไม่มีสมาชิกนอกวัยแรงงาน ร้อยละ 19.00 โดยมีจำนวนสมาชิกนอกวัยแรงงานเฉลี่ย 2 คน จำนวนสมาชิกนอกวัยแรงงานต่ำสุด 1 คน และจำนวนสมาชิกนอกวัยแรงงานสูงสุด 5 คน การไปประกอบอาชีพต่างถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ร้อยละ 67.10 และมีสมาชิกในครัวเรือนไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ร้อยละ 32.90 ตามลำดับ

แรงงาน

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของแรงงานจำแนกตามแรงงานในครัวเรือน แรงงานในภาคเกษตรกรรม แรงงานนอกภาคเกษตรกรรม และการจ้างแรงงานนอกครัวเรือน

แรงงาน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
แรงงานในครัวเรือน			
1 คน	8	10.10	ต่ำสุด 1 คน
2 คน	47	59.50	สูงสุด 9 คน
3 คน	14	17.70	เฉลี่ย 2 คน
4 คน ขึ้นไป	10	12.70	
รวม	79	100.00	
แรงงานในภาคเกษตรกรรม			
ไม่มี	27	34.20	ต่ำสุด 1 คน
1 คน	6	7.60	สูงสุด 5 คน
2 คน	34	43.00	เฉลี่ย 1 คน
3 คน	9	11.40	
4 คน ขึ้นไป	3	3.80	
รวม	79	100.00	

ตาราง 4 (ต่อ)

แรงงาน	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
แรงงานนอกภาคเกษตรกรรม			
ไม่มี	58	73.40	ต่ำสุด 1 คน
1 คน	12	15.20	สูงสุด 3 คน
2 คน	8	10.10	เฉลี่ย 0 คน
3 คน	1	1.30	
รวม	79	100.00	
การจ้างแรงงานนอกครัวเรือน			
มี	26	32.90	
ไม่มี	53	67.10	
รวม	79	100.00	

จากตาราง 4 พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่มี 2 คน ร้อยละ 59.50 รองลงมา คือ มี 3 คน ร้อยละ 17.70 และ 4 คน ขึ้นไป ร้อยละ 12.70 โดยมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน แรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 9 คน แรงงานในภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่มี 2 คน ร้อยละ 43.00 รองลงมา คือ ไม่มีแรงงาน ร้อยละ 34.20 และมี 3 คน ร้อยละ 11.40 โดยมีแรงงานในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 1 คน แรงงานในภาคเกษตรกรรมต่ำสุด 1 คน และแรงงานในภาคเกษตรกรรมสูงสุด 5 คน แรงงานนอกภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่ไม่มีร้อยละ 73.40 รองลงมา คือ มี 1 คน ร้อยละ 15.20 และมี 2 คน ร้อยละ 10.10 โดยมีแรงงานนอกภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 0 คน แรงงานนอกภาคเกษตรกรรมต่ำสุด 1 คน และแรงงานนอกภาคเกษตรกรรมสูงสุด 3 คน การจ้างแรงงานนอกครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีการจ้าง ร้อยละ 67.10 และมีการจ้าง ร้อยละ 32.90 ตามลำดับ

การอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของการอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

การอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
อยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่ดั้งเดิม	71	89.90
ย้ายมาจากที่อื่น	8	10.10
รวม	79	100.00

จากตาราง 5 พบว่า การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่
ดั้งเดิม ร้อยละ 89.90 และย้ายมาจากที่อื่น ร้อยละ 10.10

อาชีพหลักของครัวเรือน

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละอาชีพหลักของครัวเรือน

อาชีพหลัก	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
เกษตรทฤษฎีใหม่	32	40.50
เกษตรกรรม	41	51.90
รับจ้าง	3	3.80
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	1.30
หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในครัวเรือน	2	2.50
รวม	79	100.00

จากตาราง 6 พบว่า อาชีพหลักของครัวเรือนส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรม ร้อยละ
51.90 รองลงมา คือ เกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 40.50 และรับจ้าง ร้อยละ 3.80 ตามลำดับ

อาชีพรองของครัวเรือน

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละอาชีพรองของครัวเรือน

อาชีพรอง	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
เกษตรผสมผสาน	18	22.80
เกษตรกรรม	30	38.00
รับจ้าง	14	17.70
ค้าขาย	5	6.30
พนักงานร้านค้า/บริษัท/โรงงาน	12	15.20
รวม	79	100.00

จากตาราง 7 พบว่า อาชีพรองของครัวเรือนส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรม ร้อยละ
38.00 รองลงมา คือ เกษตรผสมผสาน ร้อยละ 22.80 และรับจ้าง ร้อยละ 17.70 ตามลำดับ

ปีที่เริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของปีที่เริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ปีที่เริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
2533	3	3.80
2535	2	2.50
2536	1	1.30
2537	6	7.60
2539	1	1.30
2540	15	19.00
2541	5	6.30
2542	10	12.70
2543	4	5.10
2544	3	3.80
2545	6	7.60
2546	5	6.30
2547	7	8.90
2548	4	5.10
2550	7	8.90
รวม	79	100.00

จากตาราง 8 พบว่า ปีที่เริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่ คือ ปี พ.ศ. 2540 ร้อยละ 19.00 รองลงมา คือ ปี พ.ศ. 2542 ร้อยละ 12.70 ปี พ.ศ. 2547 และ ปี พ.ศ. 2550 ร้อยละ 8.90 ตามลำดับ

รายได้จากการเกษตรของครัวเรือน

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยรายได้จากการเกษตรของครัวเรือนต่อปี

รายได้จากการเกษตร	สูงสุด (บาท)	ต่ำสุด (บาท)	ค่าเฉลี่ย (บาท)
ข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง	150,000	7,500	41,759.26
พืชไร่ต่าง ๆ	273,600	500	58,453.83
พืชผัก	240,000	200	49,222.73
ไม้ดอก/ไม้ประดับ	40,000	6,000	18,666.67
ไม้ผล	70,000	2,000	16,818.18
ไม้ยืนต้น	50,000	3,000	21,666.67
สัตว์ปีก	8,400	1,000	3,680.00
โค/กระบือ	300,000	8,000	50,916.67
ประมง	10,000	1,000	5,333.33
การแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร	20,000	20,000	20,000.00
ค่าเฉลี่ยรายได้จากการเกษตรของครัวเรือนต่อปี			28,651.73

จากตาราง 9 พบว่า รายได้จากการเกษตรของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 28,651.73 บาท ส่วนใหญ่ได้มาจากพืชไร่ต่าง ๆ โดยมีรายได้สูงสุด 273,600 บาท ต่ำสุด 500 บาท รายได้เฉลี่ย 58,453.83 บาท รองลงมา คือ จากโค/กระบือ โดยมีรายได้สูงสุด 300,000 บาท ต่ำสุด 8,000 บาท รายได้เฉลี่ย 50,916.67 บาท จากพืชผัก โดยมีรายได้สูงสุด 240,000 บาท ต่ำสุด 200 บาท รายได้เฉลี่ย 49,222.73 บาท จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง โดยมีรายได้สูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 7,500 บาท รายได้เฉลี่ย 41,759.26 บาท และจากไม้ยืนต้น โดยมีรายได้สูงสุด 50,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้เฉลี่ย 21,666.67 บาท ตามลำดับ

รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือน

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยรายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนต่อปี

รายได้จากครัวเรือน	สูงสุด (บาท)	ต่ำสุด (บาท)	ค่าเฉลี่ย (บาท)
ค้าขาย	210,000	3,000	41,986.96
แรงงานรับจ้าง	150,000	3,000	44,076.92
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	70,000	70,000	70,000.00
พนักงานร้านค้า/บริษัท	144,000	3,000	40,333.33
ลูก ๆ ให้	70,000	2,500	23,550.00
อื่น ๆ	70,000	500	20,600.00
ค่าเฉลี่ยรายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนต่อปี			40,091.20

จากตาราง 10 พบว่า รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 40,091.20 บาท ได้มาจากรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีอยู่เพียง 1 ครัวเรือนเท่านั้น โดยมีรายได้สูงสุด 70,000 บาท ต่อปี รองลงมา คือ แรงงานรับจ้าง โดยมีรายได้สูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้เฉลี่ย 44,076.92 บาท จากการค้าขาย โดยมีรายได้สูงสุด 210,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้เฉลี่ย 41,986.96 บาท และจากการเป็นพนักงานร้านค้า/บริษัท โดยมีรายได้สูงสุด 144,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้เฉลี่ย 40,333.33 บาท ตามลำดับ

หนี้สินของครัวเรือน

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละหนี้สินของครัวเรือน

หนี้สินของครัวเรือน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ไม่มีหนี้สิน	46	58.20
มีหนี้สิน	33	41.80
รวม	79	100.00

จากตาราง 11 พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 58.20 และมีหนี้สิน ร้อยละ 41.80

แหล่งเงินกู้

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของแหล่งเงินกู้

แหล่งเงินกู้	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ธนาคาร/สถาบันการเงิน	11	33.30
สหกรณ์	3	9.10
กองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน	19	57.60
รวม	33	100.00

จากตาราง 12 พบว่า ส่วนใหญ่กู้เงินมาจากกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 57.60 รองลงมา คือ ธนาคาร/สถาบันการเงิน ร้อยละ 33.30 และสหกรณ์ ร้อยละ 9.10 ตามลำดับ

การนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของการนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์

การนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ลงทุนประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	22	66.70
ลงทุนประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	3	9.10
การศึกษาของบุตร	4	12.10
ค่ารักษาพยาบาลสมาชิกในครัวเรือน	3	9.10
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	1	3.00
รวม	33	100.00

จากตาราง 13 พบว่า ส่วนใหญ่นำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์ในการลงทุนประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 66.70 รองลงมา คือ การศึกษาของบุตร ร้อยละ 12.10 ลงทุนประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม และค่ารักษาพยาบาลสมาชิกในครัวเรือน ร้อยละ 9.10 ตามลำดับ

การทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือน

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของการทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ทำบัญชี	27	34.20
ไม่ทำบัญชี	52	65.80
รวม	79	100.00

จากตาราง 14 พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือน ร้อยละ 65.80 และทำบัญชี ร้อยละ 34.20

เครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือน

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของเครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือน

เครื่องอำนวยความสะดวก	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
วิทยุ	62	78.50
โทรทัศน์	74	93.70
ตู้เย็น	72	91.10
คอมพิวเตอร์	17	21.50
เครื่องเสียง	37	46.80
รถยนต์	42	53.20
รถจักรยานยนต์	70	88.60
โทรศัพท์มือถือ	70	88.60
โทรศัพท์บ้าน	5	6.30
เครื่องซักผ้า	44	55.70
อื่น ๆ	8	10.10

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 15 พบว่า เครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีโทรทัศน์ ร้อยละ 93.70 รองลงมา คือ ตู้เย็น ร้อยละ 91.10 รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 88.60 วิทยุ ร้อยละ 78.50 เครื่องซักผ้า ร้อยละ 55.70 และรถยนต์ ร้อยละ 53.20 ตามลำดับ

การเดินทางท่องเที่ยว

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของการเดินทางท่องเที่ยว

การเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ทุกปี	25	31.60
ปีเว้นปี	15	19.00
ไม่เคย	39	49.40
รวม	79	100.00

จากตาราง 16 พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางท่องเที่ยว ร้อยละ 49.40 รองลงมา คือ เดินทางท่องเที่ยวทุกปี ร้อยละ 31.60 และเดินทางท่องเที่ยวปีเว้นปี ร้อยละ 19.00 ตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิตหลังจากเริ่มทำทฤษฎีใหม่

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิตหลังจากเริ่มทำทฤษฎีใหม่

การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิต	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
รายได้เพิ่มขึ้น	67	84.80
สุขภาพดีขึ้น เพราะลดการใช้สารเคมี	50	63.30
มีข้าวและอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ	53	67.10
ประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร	47	59.50
ครอบครัวอบอุ่นสมาชิกในครัวเรือนได้อยู่ร่วมกัน	43	54.40
ไม่เปลี่ยนแปลง	2	2.50

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 17 พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิตหลังจากเริ่มทำทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 84.80 รองลงมา คือ มีข้าวและอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ ร้อยละ 67.10 สุขภาพดีขึ้น เพราะลดการใช้สารเคมี ร้อยละ 63.30 ประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร ร้อยละ 59.50 และครอบครัวอบอุ่นสมาชิกในครัวเรือนได้อยู่ร่วมกัน ร้อยละ 54.40 ตามลำดับ

การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
เคย	73	92.40
ไม่เคย	6	7.60
รวม	79	100.00

จากตาราง 18 พบว่า ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ร้อยละ 92.40 และไม่เคย ร้อยละ 7.60

ลักษณะการเข้ารับการฝึกอบรม

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของลักษณะการเข้ารับการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

ลักษณะการเข้าศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ฝึกอบรม	40	50.60
การเสวนา	17	21.50
การแสดงสาธิต	10	12.70
ชมนิทรรศการ	54	68.40
ประชุมรับฟัง	26	32.90
ทัศนศึกษา	28	35.40

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 19 พบว่า ลักษณะการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่ชมนิทรรศการ ร้อยละ 68.40 รองลงมา คือ ฝึกอบรม ร้อยละ 50.60 ทัศนศึกษา ร้อยละ 35.40 และประชุมรับฟัง ร้อยละ 32.90 ตามลำดับ

ประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ประโยชน์	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
ปานกลาง	47	59.50
มาก	32	40.50
รวม	79	100.00

จากตาราง 20 พบว่า ประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 59.50 และมาก ร้อยละ 40.50

ความเห็นในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของความเห็นในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป

ความเห็น	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
คิดทำต่อไป	72	91.10
ไม่ทำต่อไป	7	8.90
รวม	79	100.00

จากตาราง 21 พบว่า ความเห็นในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่คิดทำต่อไป ร้อยละ 91.10 และคิดที่จะไม่ทำต่อไป ร้อยละ 8.90

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ โดยมีผลการศึกษาคงต่อไปนี้

ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้มีพระราชดำริทดลองทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ครั้งแรกที่วัดมิ่งมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี	69	93.20	5	6.80
2. การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการทำการเกษตรที่มีการบริหารและจัดการที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร	71	95.90	3	4.10
3. การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ไม่จำเป็น ต้องมีการคำนวณเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บไว้ใช้ให้พอเพียงต่อการทำการเกษตรตลอดปี	40	54.10	34	45.90
4. การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการปฏิบัติทางการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกรที่มีฐานะค่อนข้างยากจน	46	62.20	28	37.80
5. การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งที่ดินเพื่อเป็นแหล่งน้ำ 30%	65	87.80	9	12.20
6. การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งที่ดินเพื่อทำนา 35%	55	74.30	19	25.70
7. การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งที่ดินเพื่อปลูกพืชไร่ พืชสวน 30%	67	90.80	7	9.50
8. การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ 5%	55	74.30	19	25.70
9. การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการปฏิบัติทางการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ขนาดเล็กประมาณ 15 ไร่	53	71.60	21	28.40
10. วิธีการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ที่ถูกต้องนั้นเกษตรกรต้องใช้น้ำอย่างประหยัด	65	87.80	9	12.20

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
11. การทำการเกษตรแบบทฤษฎีใหม่จำนวน 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ใช้เป็นแหล่งน้ำ 3 ไร่	53	71.60	21	28.40
12. ในกรณีที่ทำเกษตรมีพื้นที่ทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ทำนาจำนวน 3 ไร่	48	64.90	26	35.10
13. วิธีการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ที่ถูกต้องนั้น เกษตรกรต้องปลูกข้าวเพื่อใช้บริโภคในครอบครัวให้ได้เพียงพอดลคปี	68	93.20	5	6.80
14. ในกรณีที่ทำเกษตรมีพื้นที่ทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ปลูกพืชไร่ พืชสวน จำนวน 5 ไร่	65	87.80	9	12.20
15. ในกรณีที่ทำเกษตรมีพื้นที่ทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่เป็นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ จำนวน 2 ไร่	62	83.80	12	16.20
16. สระน้ำในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” หมายถึง แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร อุปโภค (กิน) และบริโภค (ใช้) ในครัวเรือนของเกษตรกรรวมทั้งสามารถใช้เลี้ยงสัตว์บกเลี้ยงปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ ได้	61	82.40	13	17.60
17. ในกรณีที่มีแหล่งน้ำอยู่แล้ว การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ไม่จำเป็นต้องขุดสระเพิ่มอีก เพียงแต่ปรับปรุงแหล่งน้ำที่มีอยู่ให้สามารถเก็บกักน้ำได้พอเพียงเท่านั้น	66	89.20	8	10.80
18. การขุดสระเพื่อทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ตำแหน่งของสระควรอยู่ในตำแหน่งที่รองรับน้ำฝนตามธรรมชาติได้	64	86.50	10	13.50
19. การขุดสระน้ำเพื่อการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ไม่จำเป็นต้องขุดอยู่บริเวณกึ่งกลางของพื้นที่	62	83.80	12	16.20
20. ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” พืชสวนที่ไม่ควรปลูก คือ ไม้ผล เช่น มะม่วง มะพร้าว และมะขาม	20	27.00	54	73.00
21. ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” พืชผักที่ไม่ควรปลูกเป็นผักประเภท ไม้ยืนต้น คือ มะรุม สะเดา และแคบ้าน	22	29.70	52	70.30

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
22. ผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เช่น ไข่ และ ปลา เกษตรกรต้องนำไปจำหน่ายก่อนนำมาบริโภค	21	28.40	53	71.60
23. ผลผลิตของสัตว์ที่เลี้ยงในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เช่น ไข่ไก่ สามารถนำไปจำหน่ายให้มีรายได้เป็นรายวันได้	68	93.20	5	6.80
24. กิจกรรมในพื้นที่บริเวณบ้านของการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” นอกจากการปลูกพืชผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ แล้วยังมีการเลี้ยงสัตว์, การเพาะเห็ด หรือปลูกสิ่งที่ตนเองชอบบริโภคได้อีกด้วย	69	94.50	4	5.50
25. ข้าวที่ผลิตจากการทำนาโดยทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ต้องผลิตให้สามารถนำมาใช้บริโภคในครัวเรือนได้เพียงพอตลอดปี	69	94.50	4	5.50

จากตาราง 22 พบว่า ความรู้ที่เกษตรกรจำนวนมากว่า ร้อยละ 90 มีความรู้ คือ “การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการทำการเกษตรที่มีการบริหารและจัดการที่ดินแปลงเล็ก ออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร” ร้อยละ 95.90 “กิจกรรมในพื้นที่ บริเวณบ้านของการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” นอกจากการปลูกพืชผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ แล้วยังมีการเลี้ยงสัตว์, การเพาะเห็ด หรือปลูกสิ่งที่ตนเองชอบบริโภคได้อีกด้วย” “ข้าวที่ผลิตจากการทำนาโดยทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ต้องผลิตให้สามารถนำมาใช้บริโภค ในครัวเรือนได้เพียงพอตลอดปี” ร้อยละ 94.50 “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้มีพระราชดำริทดลองทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ครั้งแรกที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี” “วิธีการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ที่ถูกต้องนั้นเกษตรกรต้อง ปลูกข้าวเพื่อใช้บริโภคในครอบครัวให้ได้เพียงพอตลอดปี” “ผลผลิตของสัตว์ที่เลี้ยงในการทำ การเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เช่น ไข่ไก่ สามารถนำไปจำหน่ายให้มีรายได้เป็นรายวันได้” ร้อยละ 93.20 และ “การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งที่ดินเพื่อปลูกพืชไร่ พืชสวน 30%” ร้อยละ 90.80

ความรู้ที่เกษตรกร จำนวนร้อยละ 80-89 มีความรู้ คือ “ในกรณีที่มีแหล่งน้ำอยู่แล้ว การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ไม่จำเป็นต้องขุดสระเพิ่มอีก เพียงแค่ปรับปรุงแหล่งน้ำที่มีอยู่ ให้สามารถเก็บกักน้ำได้พอเพียงเท่านั้น” ร้อยละ 89.20 “การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่ แบ่งที่ดินเพื่อเป็นแหล่งน้ำ 30%” “วิธีการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ที่ถูกต้องนั้นเกษตรกร ต้องใช้น้ำอย่างประหยัด” “ในกรณีที่เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ปลูกพืชไร่ พืชสวน จำนวน 5 ไร่” ร้อยละ 87.80 “การขุดสระเพื่อทำการเกษตร แบบ “ทฤษฎีใหม่” ตำแหน่งของสระควรอยู่ในตำแหน่งที่รองรับน้ำฝนตามธรรมชาติได้” ร้อยละ 86.50 “ในกรณีที่เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ที่เป็นที่ อยู่อาศัยและอื่น ๆ จำนวน 2 ไร่” “การขุดสระน้ำเพื่อทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ไม่จำเป็นต้องขุดอยู่บริเวณกึ่งกลางของพื้นที่” ร้อยละ 83.80 และ “สระน้ำในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎี ใหม่” หมายถึง แหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร อุปโภค (กิน) และบริโภค (ใช้) ในครัวเรือนของ เกษตรกรรวมทั้งสามารถใช้เลี้ยงสัตว์บก เลี้ยงปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ ได้” ร้อยละ 82.40

ความรู้ที่เกษตรกร จำนวนร้อยละ 70-79 มีความรู้ คือ “การใช้ประโยชน์ที่ดินตาม แบบทฤษฎีใหม่แบ่งที่ดินเพื่อทำนา 35%” “การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งที่ดินเพื่อ เป็นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ 5%” ร้อยละ 74.30 “การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ขนาดเล็กประมาณ 15 ไร่” และ “การทำการเกษตร แบบทฤษฎีใหม่จำนวน 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ใช้เป็นแหล่งน้ำ 3 ไร่” ร้อยละ 71.60

ความรู้ที่เกษตรกร จำนวนร้อยละ 60-69 มีความรู้ คือ “ในกรณีที่เกษตรกรมีพื้นที่ ทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ทำนาจำนวน 3 ไร่” ร้อยละ 64.90 และ “การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการปฏิบัติทางการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกรที่มี ฐานะค่อนข้างยากจน” ร้อยละ 62.20

ส่วนความรู้ที่เกษตรกร จำนวนน้อยกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ คือ “การทำการเกษตร แบบ “ทฤษฎีใหม่” ไม่จำเป็นต้องมีการคำนวณเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บไว้ใช้ให้พอเพียงต่อ การทำการเกษตรตลอดปี” ร้อยละ 54.10 “ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” พืชผักที่ไม่ควร ปลูกเป็นผักประเภทไม้ยืนต้น คือ มะรุม สะเดา และแคบ้าน” ร้อยละ 29.70 “ผลผลิตจากการเลี้ยง สัตว์ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เช่น ไช้ และ ปลา เกษตรกรต้องนำไปจำหน่ายก่อน นำมาบริโภค” ร้อยละ 28.40 และ “ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” พืชสวนที่ไม่ควรปลูก คือ ไม้ผล เช่น มะม่วง มะพร้าว และมะขาม” ร้อยละ 27.00

ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่จำแนกตามคะแนน

คะแนน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
11-15	12	16.40	มากที่สุด 25 คะแนน
16-20	31	42.50	น้อยที่สุด 13 คะแนน
21-25	30	41.10	เฉลี่ย 19.25 คะแนน
รวม	73	100.00	

จากตาราง 23 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้คะแนนอยู่ในช่วง 16-20 คะแนน ร้อยละ 42.50 รองลงมา คือ ช่วง 21-25 คะแนน ร้อยละ 41.10 และช่วง 11-15 คะแนน ร้อยละ 16.40 ตามลำดับ โดยมีคะแนนมากที่สุด 25 คะแนน คะแนนน้อยที่สุด 13 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 19.25 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน

ตอนที่ 3 กิจกรรมการเกษตรประเภทต่าง ๆ ของเกษตรกร

การถือครองที่ดิน การจัดการพื้นที่ แหล่งน้ำ อาหาร และกิจกรรมที่ทำรายได้ โดยมีผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

การถือครองที่ดิน

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยของการถือครองที่ดิน

ที่ดิน	มากที่สุด (ไร่)	น้อยที่สุด (ไร่)	เฉลี่ย (ไร่)
<u>พื้นที่ทำทฤษฎีใหม่</u>	30	0.50	9.48
ขุดสระ	7	0.25	1.12
ทำนา	25	1	5.50
ปลูกพืช	25	0.25	4.90
ปลูกบ้าน/โรงเก็บอุปกรณ์การเกษตร	5	0.25	1.67
อื่น ๆ	4	0.13	1.60
<u>พื้นที่ทำเกษตรอื่น ๆ</u>	120	1	12.51
<u>พื้นที่ทำประโยชน์อื่น ๆ เช่น ให้เช่า</u>	80	3	18.75
<u>พื้นที่ทิ้งว่างเปล่า</u>	15	2	5.42

จากตาราง 24 พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำทฤษฎีใหม่มากที่สุด 30 ไร่ น้อยที่สุด 0.50 ไร่ พื้นที่เฉลี่ย 9.48 ไร่ แต่โดยรวมเกษตรกรในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนามีพื้นที่ส่วนใหญ่แบ่งเป็นใช้สำหรับทำนา มากที่สุด 25 ไร่ น้อยที่สุด 1 ไร่ ทำนาเฉลี่ย 5.50 ไร่ รองลงมา คือ ใช้ปลูกพืช มากที่สุด 25 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ ปลูกพืชเฉลี่ย 4.90 ไร่ ใช้ปลูกบ้าน/โรงเก็บอุปกรณ์ การเกษตร มากที่สุด 5 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ ปลูกบ้าน/โรงเก็บอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ย 1.67 ไร่ ใช้ทำอื่น ๆ มากที่สุด 4 ไร่ น้อยที่สุด 0.13 ไร่ อื่น ๆ เฉลี่ย 1.60 ไร่ และใช้ขุดสระ มากที่สุด 7 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ ขุดสระเฉลี่ย 1.12 ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ทำเกษตรอื่น ๆ มากที่สุด 120 ไร่ น้อยที่สุด 1 ไร่ ทำเกษตรอื่น ๆ เฉลี่ย 12.51 ไร่ พื้นที่ทำประโยชน์อื่น ๆ เช่น ให้เช่า มากที่สุด 80 ไร่ น้อยที่สุด 3 ไร่ ทำประโยชน์อื่น ๆ เฉลี่ย 18.75 ไร่ และพื้นที่ทิ้งว่างเปล่า มากที่สุด 15 ไร่ น้อยที่สุด 2 ไร่ ทิ้งว่างเปล่า เฉลี่ย 5.42 ไร่ ทั้งนี้ พบว่า พื้นที่ดังกล่าวมีการปลูกไม้หลายประเภท ทั้งพืชสวนครัว ไม้ยืนต้นแต่ บางครัวเรือนอาจมีเพียง 2-3 ประเภท ซึ่งอาจจะไม่ใช่เป็นแปลงทฤษฎีใหม่ที่สมบูรณ์

การจัดการพื้นที่นา

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละของการจัดการพื้นที่นา

จำนวนครั้งที่ทำนาต่อปี	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
1 ครั้ง	20	62.50
2 ครั้ง	12	37.50
รวม	32	100.00

จากตาราง 25 พบว่า ส่วนใหญ่ทำนา 1 ครั้งต่อปี ร้อยละ 62.50 และทำนา 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 37.50 ตามลำดับ

การจัดการสระน้ำ

ตาราง 26 จำนวนและร้อยละของการจัดการสระน้ำ

สระน้ำ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>การขุดสระน้ำ</u>		
ขุดสระน้ำ	76	96.20
ไม่ขุดสระน้ำ	3	3.80
รวม	79	100.00
<u>การเลี้ยงสัตว์บก, สัตว์ปีกบริเวณสระน้ำ</u>		
เลี้ยง	23	29.10
ไม่เลี้ยง	56	70.90
รวม	79	100.00
<u>การเลี้ยงสัตว์น้ำในสระน้ำ</u>		
เลี้ยง	69	87.30
ไม่เลี้ยง	10	12.70
รวม	79	100.00

จากตาราง 26 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการขุดสระน้ำ ร้อยละ 96.20 และไม่มีการขุดสระน้ำ ร้อยละ 3.80 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการเลี้ยงสัตว์บก, สัตว์ปีกบริเวณสระน้ำ ร้อยละ 70.90 และมีการเลี้ยงสัตว์บก, สัตว์ปีกบริเวณสระน้ำ ร้อยละ 29.10 เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการเลี้ยงสัตว์น้ำในสระน้ำ ร้อยละ 87.30 และไม่มีการเลี้ยงสัตว์น้ำในสระน้ำ ร้อยละ 12.70

การจัดการพื้นที่อยู่อาศัย

ตาราง 27 จำนวนและร้อยละของการจัดการพื้นที่อยู่อาศัย

พื้นที่อยู่อาศัย	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>โรงเก็บเครื่องมือการเกษตรบริเวณที่อยู่อาศัย</u>		
มี	46	58.20
ไม่มี	33	41.80
รวม	79	100.00
<u>โรงเรือนเลี้ยงสัตว์บริเวณที่อยู่อาศัย</u>		
มี	38	48.10
ไม่มี	41	51.90
รวม	79	100.00
<u>โรงเก็บปุ๋ยหมักบริเวณที่อยู่อาศัย</u>		
มี	21	26.60
ไม่มี	58	73.40
รวม	79	100.00

จากตาราง 27 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีโรงเก็บเครื่องมือการเกษตรบริเวณที่อยู่อาศัย ร้อยละ 58.20 และไม่มีโรงเก็บเครื่องมือการเกษตรบริเวณที่อยู่อาศัย ร้อยละ 41.80 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีโรงเรือนเลี้ยงสัตว์บริเวณที่อยู่อาศัย ร้อยละ 51.90 และมีโรงเรือนเลี้ยงสัตว์บริเวณที่อยู่อาศัย ร้อยละ 48.10 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีโรงเก็บปุ๋ยหมักบริเวณที่อยู่อาศัย ร้อยละ 73.40 และมีโรงเก็บปุ๋ยหมักบริเวณที่อยู่อาศัย ร้อยละ 26.60

กิจกรรมด้านแหล่งน้ำ

ตาราง 28 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมด้านแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>การใช้น้ำในสระเพื่อการทำนา</u>		
ใช้	27	84.38
ไม่ใช้	5	15.62
รวม	32	100.00

ตาราง 28 (ต่อ)

แหล่งน้ำ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>การใช้น้ำในสระเพื่อการปลูกพืชไร่และไม้ผล</u>		
ใช้	54	68.40
ไม่ใช้	25	31.60
รวม	79	100.00
<u>การใช้น้ำในสระเพื่อการเลี้ยงสัตว์น้ำ</u>		
ใช้	66	83.50
ไม่ใช้	13	16.50
รวม	79	100.00
<u>การใช้น้ำในสระเพื่อการเลี้ยงสัตว์บก</u>		
ใช้	28	35.40
ไม่ใช้	51	64.60
รวม	79	100.00
<u>การใช้น้ำในสระเพื่อการปลูกพืชสวนครัว</u>		
ใช้	60	75.90
ไม่ใช้	19	24.10
รวม	79	100.00
<u>การใช้น้ำในสระเพื่อการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ</u>		
ใช้	10	12.70
ไม่ใช้	69	87.30
รวม	79	100.00
<u>การใช้น้ำในสระเพื่อการบริโภค</u>		
ใช้	13	16.50
ไม่ใช้	66	83.50
รวม	79	100.00
<u>การใช้น้ำในสระเพื่อการอุปโภค</u>		
ใช้	26	32.90
ไม่ใช้	53	67.10
รวม	79	100.00

จากตาราง 28 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำในสระเพื่อการทำนา ร้อยละ 84.38 และไม่น้ำในสระเพื่อการทำนา ร้อยละ 15.62 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำในสระเพื่อการปลูกพืชไร่และไม้ผล ร้อยละ 68.40 และไม่น้ำในสระเพื่อการปลูกพืชไร่และไม้ผล ร้อยละ 31.60 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำในสระเพื่อการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 83.50 และไม่น้ำในสระเพื่อการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 16.50 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่น้ำในสระเพื่อการเลี้ยงสัตว์บก ร้อยละ 64.60 และใช้น้ำในสระเพื่อการเลี้ยงสัตว์บก ร้อยละ 35.40 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำในสระเพื่อการปลูกพืชสวนครัว ร้อยละ 75.90 และไม่น้ำในสระเพื่อการปลูกพืชสวนครัว ร้อยละ 24.10 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่น้ำในสระเพื่อการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ร้อยละ 87.30 และใช้น้ำในสระเพื่อการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ร้อยละ 12.70 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่น้ำในสระเพื่อการบริโภค ร้อยละ 83.50 และใช้น้ำในสระเพื่อการบริโภค ร้อยละ 16.50 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่น้ำในสระเพื่อการอุปโภค ร้อยละ 67.10 และใช้น้ำในสระเพื่อการอุปโภค ร้อยละ 32.90

กิจกรรมด้านอาหาร

ตาราง 29 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมด้านอาหาร

อาหาร	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>การใช้ประโยชน์จากข้าวที่ผลิตได้</u>		
บริโภคทั้งหมด	9	28.12
จำหน่ายบางส่วน	18	56.25
จำหน่ายทั้งหมด	5	15.63
รวม	32	100.00
<u>การใช้ประโยชน์จากผลไม้ที่ผลิตได้</u>		
บริโภคทั้งหมด	31	39.20
จำหน่ายบางส่วน	34	43.00
จำหน่ายทั้งหมด	14	17.70
รวม	79	100.00

ตาราง 29 (ต่อ)

อาหาร	จำนวน (ครีวเรือน)	ร้อยละ
<u>การใช้ประโยชน์จากปลาที่ผลิตได้</u>		
บริโภคทั้งหมด	60	75.90
จำหน่ายบางส่วน	5	15.20
จำหน่ายทั้งหมด	4	8.90
รวม	69	100.00
<u>การใช้ประโยชน์จากพืชผักสวนครัวที่ผลิตได้</u>		
บริโภคทั้งหมด	9	11.40
จำหน่ายบางส่วน	45	57.00
จำหน่ายทั้งหมด	25	31.60
รวม	79	100.00
<u>การใช้ประโยชน์จากสัตว์เลี้ยงที่ผลิตได้</u>		
บริโภคทั้งหมด	29	36.70
จำหน่ายบางส่วน	28	35.40
จำหน่ายทั้งหมด	22	27.80
รวม	79	100.00

จากตาราง 29 พบว่า ข้าวที่ผลิตได้ เกษตรกรส่วนใหญ่นำไปจำหน่ายบางส่วน ร้อยละ 56.25 รองลงมา คือ บริโภคทั้งหมด ร้อยละ 28.12 และจำหน่ายทั้งหมด ร้อยละ 15.63 การใช้ประโยชน์จากผลไม้ที่ผลิตได้ส่วนใหญ่จำหน่ายบางส่วน ร้อยละ 43.00 รองลงมา คือ บริโภคทั้งหมด ร้อยละ 39.20 และจำหน่ายทั้งหมด ร้อยละ 17.70 การใช้ประโยชน์จากปลาที่ผลิตได้ส่วนใหญ่บริโภคทั้งหมด ร้อยละ 75.90 รองลงมา คือ จำหน่ายบางส่วน ร้อยละ 15.20 และจำหน่ายทั้งหมด ร้อยละ 8.90 การใช้ประโยชน์จากพืชผักสวนครัวที่ผลิตได้ส่วนใหญ่จำหน่ายบางส่วน ร้อยละ 57.00 รองลงมา คือ จำหน่ายทั้งหมด ร้อยละ 31.60 และบริโภคทั้งหมด ร้อยละ 11.40 การใช้ประโยชน์จากสัตว์เลี้ยงที่ผลิตได้ส่วนใหญ่บริโภคทั้งหมด ร้อยละ 36.70 รองลงมา คือ จำหน่ายบางส่วน ร้อยละ 35.40 และจำหน่ายทั้งหมด ร้อยละ 27.80 ตามลำดับ

กิจกรรมที่ทำรายได้

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่ทำรายได้

กิจกรรมที่ทำรายได้	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
<u>การจำหน่ายข้าว</u>		
จำหน่าย	23	71.88
ไม่จำหน่าย	9	28.12
รวม	32	100.00
<u>การจำหน่ายผลไม้</u>		
จำหน่าย	48	60.80
ไม่จำหน่าย	31	39.20
รวม	79	100.00
<u>การจำหน่ายพืชผักสวนครัว</u>		
จำหน่าย	70	88.60
ไม่จำหน่าย	9	11.40
รวม	79	100.00
<u>การจำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับ</u>		
จำหน่าย	3	3.80
ไม่จำหน่าย	76	96.20
รวม	79	100.00
<u>การจำหน่ายปลา</u>		
จำหน่าย	19	24.10
ไม่จำหน่าย	60	75.90
รวม	79	100.00
<u>การจำหน่ายสัตว์เลี้ยง</u>		
จำหน่าย	50	63.30
ไม่จำหน่าย	29	36.70
รวม	79	100.00

จากตาราง 30 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายข้าวที่ผลิตได้ ร้อยละ 71.88 และ
ไม่จำหน่ายข้าวที่ผลิตได้ ร้อยละ 28.12 เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลไม้ที่ผลิตได้ ร้อยละ 60.80
และไม่จำหน่ายผลไม้ที่ผลิตได้ ร้อยละ 39.20 เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายพืชผักสวนครัวที่ผลิตได้
ร้อยละ 88.60 และไม่จำหน่ายพืชผักสวนครัวที่ผลิตได้ ร้อยละ 11.40 เกษตรกรส่วนใหญ่
ไม่จำหน่ายไม้ดอก ไม้ประดับที่ผลิตได้ ร้อยละ 96.20 และจำหน่ายไม้ดอก ไม้ประดับที่ผลิตได้
ร้อยละ 3.80 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่จำหน่ายปลาที่ผลิตได้ ร้อยละ 75.90 และจำหน่ายปลาที่ผลิตได้
ร้อยละ 24.10 เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่ผลิตได้ ร้อยละ 63.30 และไม่จำหน่ายสัตว์
เลี้ยงที่ผลิตได้ ร้อยละ 36.70

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน
คือ ด้านวิชาการ ด้านเงินทุน ด้านการตลาด ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และด้านกิจกรรม
โครงการ โดยมีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการ

ตาราง 31 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการ

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. ความรู้เรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	2.93	0.62	ปานกลาง
2. ความรู้เรื่องการปลูกพืช	3.07	0.55	ปานกลาง
3. ความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์	2.79	0.81	ปานกลาง
4. เทคโนโลยีในการแปรรูปผลิตภัณฑ์	2.24	0.98	น้อย
รวม	2.76	0.74	ปานกลาง

จากตาราง 31 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 2.76$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีอยู่ 2 ระดับ คือ ปานกลาง 3 รายการ และน้อย 1 รายการ
โดยปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการที่มากที่สุด คือ ความรู้เรื่องการปลูกพืช ($\bar{X} = 3.07$) รองลงมา
ได้แก่ ความรู้เรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์ ส่วนปัญหาและอุปสรรค
ด้านวิชาการที่น้อยที่สุด คือ เทคโนโลยีในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 2.24$)

ปัญหาและอุปสรรคด้านเงินทุน

ตาราง 32 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและอุปสรรคด้านเงินทุน

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. ปัญหาขาดแคลนเงินทุน	2.39	1.01	น้อย
2. ระเบียบกู้ยืมเงินทุนยุ่งยาก	2.66	1.26	ปานกลาง
3. ปัญหาขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน	1.86	1.01	น้อย
รวม	2.30	1.09	น้อย

จากตาราง 32 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านเงินทุน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.30$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีอยู่ 2 ระดับ คือ ปานกลาง 1 รายการ และน้อย 2 รายการ โดยปัญหาและอุปสรรคด้านเงินทุนที่มากที่สุด คือ ระเบียบกู้ยืมเงินทุนยุ่งยาก ($\bar{X} = 2.66$) รองลงมาในระดับน้อย คือ ปัญหาขาดแคลนเงินทุน ส่วนปัญหาและอุปสรรคด้านเงินทุนที่น้อยที่สุด คือ ปัญหาขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน ($\bar{X} = 1.86$)

ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด

ตาราง 33 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. ในหมู่บ้านไม่มีตลาด	2.73	1.20	ปานกลาง
2. ราคาผลผลิตตกต่ำ	3.22	0.98	ปานกลาง
3. หาแหล่งตลาดไม่ได้	3.01	1.08	ปานกลาง
4. ตลาดอยู่ไกล	3.11	1.05	ปานกลาง
รวม	3.02	1.08	ปานกลาง

จากตาราง 33 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเพียงระดับเดียว คือ ปานกลาง โดยปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาดที่มากที่สุด คือ ราคาผลผลิตตกต่ำ ($\bar{X} = 3.22$) รองลงมา ได้แก่ ตลาดอยู่ไกล

และหาแหล่งตลาดไม่ได้ ส่วนปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาดที่น้อยที่สุด คือ ในหมู่บ้านไม่มีตลาด ($\bar{X} = 2.73$)

ปัญหาและอุปสรรคด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและอุปสรรคด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. จำนวนเจ้าหน้าที่แนะนำ	3.03	0.97	ปานกลาง
2. ความถี่ในการให้บริการของเจ้าหน้าที่	2.85	0.98	ปานกลาง
3. การให้คำแนะนำมีความชัดเจน	3.03	1.09	ปานกลาง
รวม	2.97	1.01	ปานกลาง

จากตาราง 34 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเพียงระดับเดียว คือ ปานกลาง โดยปัญหาและอุปสรรคด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มากที่สุด คือ จำนวนเจ้าหน้าที่แนะนำ และการให้คำแนะนำมีความชัดเจน ($\bar{X} = 3.03$) ส่วนปัญหาและอุปสรรคด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่น้อยที่สุด คือ ความถี่ในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 2.85$)

ปัญหาและอุปสรรคด้านกิจกรรมโครงการ

ตาราง 35 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาและอุปสรรคด้านกิจกรรมโครงการ

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การชี้แจงโครงการชัดเจน	3.27	1.19	ปานกลาง
2. การวางแผนการผลิตเหมาะสม	3.10	1.04	ปานกลาง
3. ความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการ	3.13	1.15	ปานกลาง
รวม	3.17	1.13	ปานกลาง

จากตาราง 35 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านกิจกรรมโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเพียงระดับเดียว คือ ปานกลาง โดยปัญหาและอุปสรรคด้านกิจกรรมโครงการที่มากที่สุด คือ การชี้แจงโครงการชัดเจน ($\bar{X} = 3.27$) รองลงมา คือ ความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการ ส่วนปัญหาและอุปสรรคด้านกิจกรรมโครงการที่น้อยที่สุด คือ การวางแผนการผลิตเหมาะสม ($\bar{X} = 3.10$)

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

การหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษาหมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัฒมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกร โดยแบ่งกลุ่มของการทำเกษตร ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) เกษตรเชิงเดี่ยว 2) เกษตรแบบผสมผสาน และ 3) เกษตรทฤษฎีใหม่ การหาความสัมพันธ์ มีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตาราง 36 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรเชิงเดี่ยว

	เกษตรกร เชิงเดี่ยว	เพศ	อายุ	การศึกษา	สถานภาพ การสมรส	ความสัมพันธ์กับ หัวหน้า ครัวเรือน	การฝึก- อบรม
เกษตรกร เชิงเดี่ยว							
เพศ							
อายุ	-0.238*						
การศึกษา							
สถานภาพ การสมรส			0.270*				
ความสัมพันธ์กับ หัวหน้า ครัวเรือน		0.225*	-0.244*		-0.258*		
การฝึก- อบรม			-0.313**				

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 36 พบว่า อายุของเกษตรกรที่ทำเกษตรเชิงเดี่ยวมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการทำเกษตรเชิงเดี่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เกษตรกรที่มีอายุน้อยจะไม่ทำเกษตรเชิงเดี่ยว

นอกจากนี้สถานภาพการสมรสยังมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้นสถานภาพการสมรสก็จะเปลี่ยนไป

ส่วนความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เพศที่เป็นผู้นำ คือ เพศชายจะได้เป็นหัวหน้าครัวเรือน

สำหรับความสัมพันธ์กับอายุนั้น ไปเป็นในเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ คนที่มีอายุน้อยจะยังไม่ได้เป็นหัวหน้าครัวเรือน

นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับสถานภาพการสมรสในเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ สถานภาพการสมรสมีผลกับการได้เป็นหัวหน้าครัวเรือน คือ คนที่เป็นโสดจะยังไม่ได้เป็นหัวหน้าครัวเรือน

และการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เกษตรกรที่มีอายุน้อยหรือทำเกษตรเชิงเดี่ยวมาเป็นเวลานานจะได้เข้ารับการฝึกอบรมมากกว่า

ตาราง 37 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรเชิงเดี่ยว

เกษตร เชิงเดี่ยว	ปัญหา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	แรงงาน ภาค เกษตร	รับจ้าง	หนี้ สิน	การ กู้ ยืม	พื้นที่ สระ น้ำ	พื้นที่ ทำนา	พื้นที่ ปลูก พืช
เกษตร เชิงเดี่ยว										
ปัญหา										
อาชีพ หลัก										
อาชีพ รอง	-0.686**									
แรงงาน ภาค เกษตร	-0.316**	0.595**	-0.741**							
รับจ้าง		0.617**								
หนี้สิน			-0.270*		0.240*					

ตาราง 37 (ต่อ)

เกษตร เชิงเดี่ยว	ปัญหา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	แรงงาน ภาค เกษตร	รับจ้าง	หนี้สิน	การ กู้ ยืม	พื้นที่ สระ น้ำ	พื้นที่ ทำนา	พื้นที่ ปลูก พืช
การกู้ ยืม	-0.892**		0.706**	-0.542**						
พื้นที่ สระน้ำ	-0.806**		0.310*	-0.401**	-0.634**		0.887**			
พื้นที่ ทำนา	-0.775**		0.657**	0.392*			0.939**	0.767**		
พื้นที่ ปลูกพืช	-0.829**		0.432**	-0.546**	-0.724**		0.771**	0.909**	0.900**	

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 37 พบว่า อาชีพรองมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับปัญหาของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกรทฤษฎีใหม่จะไม่พบปัญหาในการทำการเกษตรเท่าที่ควร

สำหรับแรงงานภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการทำเกษตรเชิงเดี่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ แรงงานภาคการเกษตรอาจมีการทำเกษตรเชิงเดี่ยวน้อย

นอกจากนี้แรงงานภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัญหาของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ แรงงานภาคการเกษตรอาจมีไม่เพียงพอกับการทำเกษตร จึงอาจทำให้เกิดปัญหาตามมา

และแรงงานภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ แรงงานภาคเกษตรมีการออกไปทำงานอย่างอื่นด้วย

ในด้านการรับจ้างมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัญหาของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การออกไปรับจ้างทำให้เกิดปัญหาในการทำงานภาคการเกษตรตามมา

ในด้านหนี้สินมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ ภาระหนี้สินไม่ได้ขึ้นอยู่กับประกอบอาชีพรอง

และหนี้สินมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ การไปประกอบอาชีพรองทำให้ภาระหนี้สินลดลง

การกู้ยืมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การกู้ยืมเงินทำให้เกิดปัญหาในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

นอกจากนี้การกู้ยืมยังมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การกู้ยืมจะไม่เกิดขึ้นในการประกอบอาชีพรอง

และการกู้ยืมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับแรงงานภาคการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ในการใช้แรงงานเกษตรทำให้ต้องมีการกู้ยืมเกิดขึ้น

พื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับปัญหาในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ในการขุดสระน้ำทำให้เกิดปัญหาต่อการทำเกษตร

นอกจากนี้พื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ การขุดสระน้ำไม่มีผลต่อการประกอบอาชีพรองของเกษตรกร

ส่วนพื้นที่สระน้ำนั้นมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การใช้พื้นที่ขุดสระน้ำมีผลกับการใช้แรงงานในภาคการเกษตร

พื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่สระน้ำไม่เกี่ยวข้องกับงานรับจ้างอื่น ๆ ที่เกษตรกรทำ

และพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกู้ยืมเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่สระน้ำเกี่ยวข้องกับการต้องกู้ยืมเงินของเกษตรกร

ด้านพื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ทำนาเกี่ยวข้องกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

นอกจากนี้พื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ทำนาทำให้มีการไปประกอบอาชีพรอง

ส่วนพื้นที่ทำนากับแรงงานภาคเกษตรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ พื้นที่ทำนาทำให้มีการใช้แรงงานภาคเกษตรด้วย

พื้นที่ทำนากับการกู้ยืมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ทำนาทำให้ต้องมีการกู้ยืมตามไปด้วย

และพื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่สระน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ มีพื้นที่ทำนากับพื้นที่สระน้ำในการทำเกษตร

พื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการทำเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชมีปัญหาในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ส่วนพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชไม่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพครองของเกษตรกร

ส่วนพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชไม่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานภาคเกษตร

พื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชไม่เกี่ยวข้องกับการรับจ้างของเกษตรกร

พื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกู้ยืม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชทำให้มีการกู้ยืมเงินตามมาด้วย

ส่วนพื้นที่ปลูกพืชกับพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่สระน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเกี่ยวข้องกับพื้นที่สระน้ำ

และพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพื้นที่ทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่การทำนา

ตาราง 38 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรแบบผสมผสาน

เกษตรกรแบบ ผสมผสาน	เพศ	อายุ	การศึกษา	สถานภาพ การสมรส	ความสัม- พันธ์กับหัวหน้า ครัวเรือน	การฝึก- อบรม
เกษตรกรแบบ ผสมผสาน						
เพศ						
อายุ						
การศึกษา						
สถานภาพ การสมรส		0.270*				
ความสัม- พันธ์กับ หัวหน้า ครัวเรือน	0.225*	-0.244*		-0.258*		
การฝึก อบรม			-0.313**			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 38 พบว่า สถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอายุของผู้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เมื่อเกษตรกรมีอายุเพิ่มขึ้นสถานภาพการสมรสก็จะเปลี่ยนไปด้วย

ด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เพศมีผลต่อความสัมพันธ์กับการเป็นหัวหน้าครัวเรือน

ส่วนความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ คนที่มีอายุน้อยจะยังไม่ได้มีฐานะเป็นหัวหน้าครัวเรือน

และความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสถานภาพการสมรส นั่นคือ การที่จะได้เป็นหัวหน้าครัวเรือนไม่เกี่ยวข้องกับสถานภาพการสมรส

และด้านการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การฝึกอบรมจะฝึกอบรมให้กับเกษตรกรที่มีอายุน้อย

ตาราง 39 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรแบบผสมผสาน

เกษตร แบบ ผสมผสาน	ปัญหา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	แรงงาน ภาค เกษตร	รับ จ้าง	หนี้ สิน	การกู้ ยืม	พื้นที่ สระน้ำ	พื้นที่ ทำนา	พื้นที่ ปลูก พืช
เกษตร แบบ ผสมผสาน										
ปัญหา	0.266*									
อาชีพหลัก										
อาชีพรอง	-0.311*	-0.686**								
แรงงาน	0.228*	0.595**	-0.741**							
ภาคเกษตร										
รับจ้าง		0.617*								
หนี้สิน	0.229*		-0.270*		0.240*					

ตาราง 39 (ต่อ)

เกษตร แบบ ผสมผสาน	ปัญหา อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	แรงงาน ภาค เกษตร	รับ จ้าง ลิ้น	หนี้ สิน	การกู้ ยืม	พื้นที่ สระน้ำ	พื้นที่ ทำนา	พื้นที่ ปลูก พืช
การกู้ยืม	-0.892**	0.706**	-0.542**						
พื้นที่สระ น้ำ	-0.806**	0.310*	-0.401**	-0.634**		0.887 **			
พื้นที่ทำนา	-0.775**	0.657**	0.392*			0.939* *	0.767**		
พื้นที่ ปลูกพืช		-0.829**	0.432**	-0.546**	-0.724**	0.771* *	0.909**	0.900**	

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 39 พบว่า ปัญหาของการทำเกษตรแบบผสมผสานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการทำเกษตรแบบผสมผสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ ปัญหาของเกษตรกรที่ทำเกษตรแบบผสมผสานก็จะเกิดขึ้นบ้าง

ทางด้านอาชีพรองมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการทำเกษตรแบบผสมผสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ การประกอบอาชีพรองมีผลกระทบกับการทำเกษตรแบบผสมผสาน

นอกจากนี้อาชีพรองยังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาของการทำเกษตรแบบผสมผสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การประกอบอาชีพรองทำให้มีปัญหาในการทำเกษตรแบบผสมผสาน

ด้านแรงงานภาคเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการทำเกษตรแบบผสมผสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ การทำเกษตรแบบผสมผสานมีการใช้แรงงานในภาคการเกษตร

ส่วนแรงงานภาคการเกษตรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปัญหาการทำเกษตรแบบผสมผสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ แรงงานภาคการเกษตรไม่มีปัญหาในด้านการทำเกษตรแบบผสมผสาน

และแรงงานภาคเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การประกอบอาชีพรองมีผลกระทบต่อการใช้แรงงานภาคการเกษตร

สำหรับการรับจ้างมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปัญหาการทำเกษตรแบบผสมผสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ การรับจ้างไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการทำเกษตรแบบผสมผสาน

ทางด้านหนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการทำเกษตรแบบผสมผสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เมื่อมีการทำเกษตรแบบผสมผสานจะทำให้ภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น

สำหรับหนี้สินมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ การประกอบอาชีพรองไม่ก่อให้เกิดหนี้สิน

และหนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เมื่อมีหนี้สินเพิ่มขึ้นก็ต้องมีงานรับจ้างเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

การกู้ยืมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรแบบผสมผสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การทำเกษตรแบบผสมผสานทำให้ต้องมีการกู้ยืมเงินเกิดขึ้น

ส่วนการกู้ยืมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การทำอาชีพรองไม่ทำให้เกิดการกู้ยืม

และการกู้ยืมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การใช้แรงงานในภาคเกษตรทำให้มีการกู้ยืมเกิดขึ้น

ด้านพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรแบบผสมผสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่สระน้ำทำให้เกิดปัญหาในการทำเกษตรแบบผสมผสาน

ส่วนพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ พื้นที่ขุดสระไม่มีผลกระทบกับอาชีพรอง

พื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่สระน้ำทำให้ไม่ต้องใช้แรงงานเกษตรด้วย

พื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การรับจ้างไม่มีผลต่อพื้นที่สระน้ำ

และพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกู้ยืม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ เมื่อมีพื้นที่สระน้ำเพิ่มขึ้นก็ทำให้เกิดการกู้ยืมเพิ่มขึ้น

พื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรแบบผสมผสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ทำนาทำให้เกิดปัญหาในการทำเกษตรแบบผสมผสาน

นอกจากนี้พื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ทำนาที่เพิ่มขึ้นทำให้มีการทำอาชีพรองเพิ่มขึ้น

พื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงงานภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เมื่อพื้นที่การทำนาเพิ่มขึ้นก็จะมีการใช้แรงงานภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น

ส่วนพื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกู้ยืม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ เมื่อพื้นที่การทำนาเพิ่มขึ้นทำให้มีการกู้ยืมเพิ่มขึ้น

และพื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่สระน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ เมื่อพื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้นพื้นที่สระน้ำก็เพิ่มขึ้น

พื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอาชีพหลัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชไม่เกี่ยวข้องกับการทำอาชีพหลัก

ส่วนพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชที่เพิ่มขึ้นทำให้มีการทำอาชีพรองเพิ่มขึ้น

พื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ เมื่อพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น แรงงานภาคเกษตรไม่ได้เพิ่มตาม

นอกจากนี้พื้นที่ปลูกพืชยังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเพิ่มขึ้นไม่ได้ทำให้การรับจ้างลดลง

พื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกู้ยืม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเพิ่มการกู้ยืมก็เพิ่ม

ส่วนพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่สระน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเพิ่มพื้นที่สระน้ำก็เพิ่ม

และพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่ทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเพิ่มพื้นที่ทำนาก็เพิ่ม

ตาราง 40 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

เกษตรกร ทฤษฎีใหม่	เพศ	อายุ	การศึกษา	สถานภาพ การสมรส	ความสัมพันธ์กับ หัวหน้า ครัวเรือน	การฝึก อบรม
เกษตรกร ทฤษฎีใหม่						
เพศ						
อายุ						

ตาราง 40 (ต่อ)

	เกษตร ทฤษฎีใหม่	เพศ	อายุ	การศึกษา	สถานภาพ การสมรส	ความสัม- พันธ์กับ หัวหน้า ครัวเรือน	การฝึก อบรม
การศึกษา							
สถานภาพ			0.270*				
การสมรส							
ความสัม- พันธ์กับ หัวหน้า ครัวเรือน		0.225*	-0.244*		-0.258*		
การฝึก- อบรม							
			-0.313**				

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 40 พบว่า สถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เมื่ออายุเพิ่มขึ้นสถานภาพการสมรสก็จะเปลี่ยนไปด้วย

ส่วนความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เพศที่เข้มแข็งกว่าจะได้รับความไว้วางใจให้เป็นหัวหน้าครัวเรือน

ส่วนความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ อายุไม่เกี่ยวข้องกับการเป็นหัวหน้าครัวเรือน

และความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสถานภาพการสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ สถานภาพการสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นหัวหน้าครัวเรือน

และการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การฝึกอบรมจะฝึกอบรมให้กับคนที่มีอายุน้อย

ตาราง 41 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรทฤษฎีใหม่

เกษตร ทฤษฎี ใหม่	ปัญหา	อาชีพ หลัก	อาชีพ รอง	แรงงาน ภาค เกษตร	รับจ้าง	หนี้ สิน	การกู้ ยืม	พื้นที่ สระ น้ำ	พื้นที่ ทำนา	พื้นที่ ปลูก พืช
เกษตร ทฤษฎี ใหม่										
ปัญหา										
อาชีพ หลัก										
อาชีพ รอง	-0.686**									
แรงงาน ภาค เกษตร	0.595**		-0.741**							
รับจ้าง	0.617**									
หนี้สิน			-0.270*		0.240*					
การกู้- ยืม	-0.892**		0.706**	-0.542**						
พื้นที่ สระน้ำ	-0.806**		0.310*	-0.401**	-0.634**		0.887**			
พื้นที่ ทำนา	-0.775**		0.657**	0.392*			0.939**	0.767**		
พื้นที่ ปลูกพืช	-0.829**		0.432**	-0.546**	-0.724**		0.771**	0.909**	0.900**	

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 41 พบว่า อาชีพรองมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ อาชีพรองทำให้เกิดปัญหาในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ส่วนแรงงานภาคเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ แรงงานภาคเกษตรเพิ่มขึ้นทำให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้น

และแรงงานภาคเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอาชีพร่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การทำอาชีพร่อนทำให้มีผลกระทบกับแรงงานภาคเกษตร

ส่วนการรับจ้างมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ เมื่อมีการรับจ้างมากขึ้นก็ทำให้เกิดปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากขึ้น

หนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอาชีพร่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ อาชีพร่อนไม่มีผลกับหนี้สิน

และหนี้สินมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ การรับจ้างมีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สิน

ส่วนการกู้ยืมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การกู้ยืมทำให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้น

ส่วนการกู้ยืมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพร่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ อาชีพร่อนทำให้มีการกู้ยืมเพิ่มขึ้น

และการกู้ยืมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ แรงงานภาคเกษตรทำให้เกิดการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้น

ด้านพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่สระน้ำที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

พื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพร่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ อาชีพร่อนมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่สระน้ำ

ส่วนพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ แรงงานภาคเกษตร ไม่มีผลกับการขุดสระน้ำ

พื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่สระน้ำไม่มีผลกระทบต่อการรับจ้าง

และพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกู้ยืม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่สระน้ำที่เพิ่มขึ้นทำให้มีการกู้ยืมเพิ่มขึ้น

ในด้านพื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ทำนาทำให้เกิดปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ส่วนพื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพร่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ อาชีพร่อนไม่มีผลกระทบกับพื้นที่ทำนา

พื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงงานภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ พื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้นทำให้มีการใช้แรงงานภาคเกษตรมากขึ้น

พื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกู้ยืม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ เมื่อพื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้นทำให้การกู้ยืมเพิ่มขึ้น

และพื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่สระน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์กับพื้นที่การขุดสระน้ำ

พื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ส่วนพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเพิ่มขึ้นทำให้คนทำอาชีพรองเพิ่มขึ้น

ส่วนพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชทำให้มีการใช้แรงงานเกษตร

ส่วนพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกู้ยืม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชมากขึ้นการกู้ยืมก็เพิ่มขึ้น

พื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่สระน้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเพิ่มขึ้นพื้นที่สระน้ำก็เพิ่มขึ้น

และพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่ทำนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเพิ่มขึ้นพื้นที่ทำนาก็เพิ่มขึ้นด้วย

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ วัดมณฑลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี

ตาราง 42 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในด้านอายุของเกษตรกรผู้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่

	ทฤษฎีใหม่ (32)	ทั่วไป (47)	sig
อายุ (ปี)	51.63	50.68	0.48

จากตาราง 42 พบว่าอายุโดยเฉลี่ยของเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันคือ ของเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่มีค่าอายุเฉลี่ย

51.63 และเกษตรกรทั่วไปมีอายุเฉลี่ย 51.63 และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอายุพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นั่นคือ อายุของเกษตรกรเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่ใช่ว่าปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ตาราง 43 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในด้านรายได้ของเกษตรกรผู้ทำทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำทฤษฎีใหม่

ประเภทรายได้ (บาท)	ทฤษฎีใหม่ (32)	ทั่วไป (47)	sig
ข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง	35,500	52,400	0.00
พืชไร่ต่างๆ	68,550	51,049	0.02
พืชผัก	48,630	49,588	0.53
ไม้ดอก/ไม้ประดับ	8,000	40,000	0.00
ไม้ผล	16,666	16,875	0.51
ไม้ยืนต้น	12,000	26,500	0.68
สัตว์ปีก	8,400	2,500	0.00
โค/กระบือ	27,600	67,571	0.78
การแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร	10,000	3,000	0.00

จากตาราง 43 พบว่ารายได้ของเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่จำแนกตามประเภทรายได้นั้นพบว่า มีรายได้จากหลายประเภทที่แตกต่างกันซึ่งได้แก่ รายได้จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง พืชไร่ต่างๆ ไม้ดอก/ไม้ประดับ สัตว์ปีก และการแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งหากมองโดยภาพรวมนั้นเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่จะมีรายได้เฉลี่ยมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นั่นคือ ปัจจัยทางด้านรายได้ในด้านรายได้จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง พืชไร่ต่างๆ ไม้ดอก/ไม้ประดับ สัตว์ปีก และการแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ส่วนปัจจัยทางด้านรายได้จากผลผลิตในด้าน พืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้นและโค/กระบือ ไม่มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ตาราง 44 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรผู้ทำทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำทฤษฎีใหม่

พื้นที่ (ไร่)	ทฤษฎีใหม่ (32)	ทั่วไป (47)	sig
พื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่	9.65	9.34	0.06
บุตรระ	1.45	0.81	0.00
ทำนา	6.84	4.66	0.53
ปลูกพืช	6.61	3.95	0.21
ปลูกบ้าน/โรงเก็บอุปกรณ์	1.95	1.41	0.13
การเกษตร			
อื่นๆ	19.18	7.65	0.05
พื้นที่ทำเกษตรอื่น ๆ	7.5	5.0	0.44
พื้นที่ทิ้งว่างเปล่า	7.5	5.0	0.44

จากตาราง 44 พบว่า พื้นที่ถือครองที่ดินของเกษตรกรผู้ทำทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำทฤษฎีใหม่นั้นมีพื้นที่การถือครองที่มีความแตกต่างกันคือ พื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และพื้นที่การบุตรระ ซึ่งของเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่จะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นั่นคือปัจจัยทางด้านพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และพื้นที่การบุตรระเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ส่วนปัจจัยในการถือครองที่ดินด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 45 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในด้านการจัดการพื้นที่ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก และไม้ยืนต้นของเกษตรกรผู้ทำทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำทฤษฎีใหม่

พื้นที่ (ไร่)	ทฤษฎีใหม่ (32)	ทั่วไป (47)	sig
ปลูกไม้ผล	1.95	1.64	0.66
ปลูกพืชไร่	10.07	6.95	0.24
ปลูกพืชผัก	1.67	1.50	0.37
ปลูกไม้ยืนต้น	6.50	1.61	0.00

จากตาราง 45 พบว่า การจัดการพื้นที่ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก และไม้ยืนต้นของเกษตรกรผู้ทำทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำทฤษฎีใหม่นั้นมีความแตกต่างกันในด้านพื้นที่การปลูกไม้ผล

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นั่นคือ พื้นที่การปลูกไม้ผลเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ส่วนปัจจัยทางด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่คือ ปัจจัยด้านรายได้ได้แก่ รายได้จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง พืชไร่ต่างๆ ไม้ดอก/ไม้ประดับ สัตว์ปีก และการแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร ปัจจัยด้านการถือครองที่ดิน ได้แก่ พื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และพื้นที่การขุดสระ และปัจจัยด้านการจัดการพื้นที่ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก และ ไม้ยืนต้น คือ การจัดการพื้นที่การปลูกไม้ยืนต้น ส่วนปัจจัยย่อยในด้านอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษาหมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้แบ่งตัวแปรอิสระแต่ละตัวออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ลักษณะข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนววิถิตฤษฎีใหม่ กิจกรรมการเกษตรประเภทต่าง ๆ หรือใช้ค่าเฉลี่ยของตัวแปรเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม (รายละเอียดการแบ่งกลุ่มของตัวแปรอิสระได้อธิบายไว้ในแต่ละสมมติฐานตามลำดับ) จากนั้นจึงเอาค่าของเปอร์เซ็นต์ในแต่ละกลุ่มของแต่ละตัวแปรมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งก็เป็นการทดสอบสมมติฐานของแต่ละตัวแปร ว่ามีผลต่อความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเปอร์เซ็นต์หรือทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่แตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้ค่า t-test ซึ่งได้กำหนดค่าระดับนัยสำคัญไว้ที่ระดับ 0.05 การทดสอบสมมติฐานมีตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 อายุของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานได้แบ่งอายุของเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเกษตรกรที่มีอายุต่ำ (อายุน้อยกว่า 46 ปี) และ 2) กลุ่มเกษตรกรที่มีอายุสูง (อายุ 46 ปี ขึ้นไป)

ตาราง 46 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกัน

อายุ	N	Mean	S.D.	t	df	sig
อายุต่ำ	31	1.10	0.30	0.203	77	0.69
อายุสูง	48	1.08	0.28			

จากตาราง 46 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรในการทำทฤษฎีใหม่หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีของกลุ่มที่มีอายุแตกต่างกันคือ กลุ่มอายุสูงและกลุ่มอายุต่ำ พบว่า กลุ่มที่มีอายุต่ำมีจำนวน 31 ราย และกลุ่มอายุสูง 48 ราย ผลการ-เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม พบว่า เกษตรกรกลุ่มอายุต่ำและกลุ่มอายุสูงมีผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ เกษตรกรกลุ่มอายุต่ำและกลุ่มอายุสูงมีผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานได้แบ่งระดับการศึกษาของเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเกษตรกรที่มีการศึกษาค่ำ (ระดับประถมศึกษา) และ 2) กลุ่มเกษตรกรที่มีการศึกษาสูง (ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป)

ตาราง 47 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

การศึกษา	N	Mean	S.D.	t	df	sig
การศึกษาค่ำ	2	1.00	0.00	-0.442	77	0.67
การศึกษาสูง	77	1.09	0.29			

จากตาราง 47 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรในการทำทฤษฎีใหม่หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีของกลุ่มเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน คือ กลุ่มที่มีระดับการศึกษาค่ำและกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง พบว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาค่ำมี 2 ราย และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงมี 77 ราย ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย

ผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ เกษตรกรกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำและระดับการศึกษาสูงมีผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานได้แบ่งกลุ่มจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกน้อย (จำนวน 1-4 คน) และ 2) ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมาก (5 คน ขึ้นไป)

ตาราง 48 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน

จำนวนสมาชิก	N	Mean	S.D.	t	df	sig
น้อย (1-4 คน)	40	1.05	0.22	-1.213	77	0.89
มาก (5 คน ขึ้นไป)	39	1.13	0.34			

จากตาราง 48 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรในการทำทฤษฎีใหม่หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีของกลุ่มเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน คือ ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกน้อยและครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมาก พบว่า ครัวที่มีจำนวนสมาชิกน้อยมี 40 คน ส่วนครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมาก มี 39 คน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม พบว่า ไม่แตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ เกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยและมากมีผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 อาชีพหลักของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานได้แบ่งกลุ่มอาชีพหลักของเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) อาชีพเกษตรกร และ 2) อาชีพรับจ้าง รับราชการ

ตาราง 49 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน

อาชีพหลัก	N	Mean	S.D.	t	df	sig
เกษตรกร	72	1.10	0.30	0.857	77	0.57
รับจ้าง/ราชการ	7	1.00	0			

จากตาราง 49 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรในการทำทฤษฎีใหม่หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีของกลุ่มเกษตรกรที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน คือ อาชีพหลักเป็นเกษตรกร และอาชีพหลักรับจ้าง/รับราชการ พบว่า อาชีพหลักเป็นเกษตรกรมีจำนวน 72 ราย และอาชีพรับจ้าง/รับราชการมีจำนวน 7 ราย ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มพบว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ เกษตรกรที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 การเข้ารับการอบรมของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานได้แบ่งกลุ่มการเข้ารับการอบรมของเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ไม่เคยเข้ารับการอบรม และ 2) เคยเข้ารับการอบรม

ตาราง 50 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่ได้รับการอบรมแตกต่างกัน

การอบรม	N	Mean	S.D.	t	df	sig
ไม่เคย	6	1.50	0.55	1.977	77	0.000
เคย	73	1.05	0.23			

จากตาราง 50 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรในการทำทฤษฎีใหม่หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีของกลุ่มเกษตรกรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมและเคยเข้ารับการอบรม พบว่า เกษตรกรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมมีจำนวน 6 ราย ส่วนเกษตรกรที่เคยเข้ารับการอบรมมีจำนวน 73 ราย ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ใน การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มพบว่าแตกต่างกันที่ระดับ

นัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ เกษตรกรที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมและเคยเข้ารับการอบรมมีผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่แตกต่างกัน

ปัจจัยทางด้านการเข้ารับการอบรมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรในการทำทฤษฎีใหม่ สำหรับเกษตรกรที่ไม่เคยได้รับการอบรมอาจจะไม่มีความรู้ในการทำทฤษฎีใหม่มากพอจึงทำให้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร หรือได้ผลตอบแทนจากการทำเกษตรกลับมาน้อย ในขณะที่เกษตรกรที่ได้เข้ารับการอบรมนั้นจะมีความรู้มากขึ้นเกี่ยวกับการทำทฤษฎีใหม่ รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาใช้ในการทำทฤษฎีใหม่ได้อย่างถูกวิธี

สมมติฐานที่ 6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานได้แบ่งกลุ่มของประโยชน์ที่ได้รับจากการทำทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ได้รับประโยชน์น้อย และ 2) ได้รับประโยชน์มาก

ตาราง 51 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากการทำทฤษฎีใหม่แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่ได้รับ	N	Mean	S.D.	t	df	sig
น้อย	47	1.11	0.31	0.667	77	0.18
มาก	32	1.06	0.25			

จากตาราง 51 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรในการทำทฤษฎีใหม่หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีของกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่น้อยและได้รับประโยชน์จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากพบว่า เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่น้อยมีจำนวน 47 ราย และเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากมีจำนวน 32 ราย ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มพบว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่น้อยและเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากมีผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ความรู้เกี่ยวกับการทำทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานได้แบ่งกลุ่มความรู้เกี่ยวกับการทำทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) มีความรู้น้อย และ 2) มีความรู้มาก

ตาราง 52 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระหว่างเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำทฤษฎีใหม่แตกต่างกัน

ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่	N	Mean	S.D.	t	df	sig
น้อย	43	1.07	0.26	0.707	71	0.18
มาก	30	1.03	0.18			

จากตาราง 52 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรในการทำทฤษฎีใหม่หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีของกลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่น้อยและกลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่มาก พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่น้อยมีจำนวน 43 ราย และกลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่มากมีจำนวน 30 ราย ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ กลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่น้อยและกลุ่มเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่มากมีผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 53 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ตัวแปรอิสระที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน	sig	t-test
1. อายุ	0.69	0.203
2. ระดับการศึกษา	0.67	-0.442
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.89	-1.213
4. อาชีพหลัก	0.57	0.857
5. การเข้ารับการอบรม	0.000	1.977
6. ประโยชน์ที่ได้จากการทำทฤษฎีใหม่	0.18	0.667
7. ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่	0.18	0.707

จากตาราง 53 จากการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี สรุปได้ว่า อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก การเข้ารับการอบรม ประโยชน์ที่ได้จากการทำทฤษฎีใหม่ และความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ พบว่า ปัจจัยที่ทำการทดสอบมีเพียง 1 ปัจจัย คือ การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่มีความแตกต่างกันซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์แตกต่างกัน นอกนั้น ตัวแปรอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษา หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้าน เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการดำเนินการในการทำทฤษฎีใหม่ ศึกษาความรู้ความเข้าใจของ เกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ ศึกษาผลการดำเนินงานของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และศึกษา ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน โครงการให้มีประสิทธิภาพ ประชากร คือ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัย พัฒนา ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี และดำเนินกิจกรรมตามแนวทางทฤษฎีใหม่เป็น หลัก การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 79 ครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ใน การวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 35-45 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 51.06 ปี จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่งงานแล้ว เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ส่วนใหญ่มี 4 คน โดยมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 5 คน ว่างแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่มี 2 คน โดยมี ว่างแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน สมาชิกในครัวเรือนนอกว่างแรงงานส่วนใหญ่มี 2 คน โดยมีสมาชิก ในครัวเรือนนอกว่างแรงงานเฉลี่ย 2 คน ส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนไปประกอบอาชีพต่างถิ่น จำนวนแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่มี 2 คน โดยมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน แรงงานในภาค เกษตรกรรมมี 2 คน โดยมีแรงงานในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 1 คน ไม่มีแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม และไม่มีจ้างแรงงานนอกครัวเรือน อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่ดั้งเดิม ทั้งอาชีพหลักและอาชีพรอง ของครัวเรือน คือ เกษตรกรรม รองลงมา คือ เกษตรทฤษฎีใหม่ และรับจ้าง ปีที่เริ่มทำเกษตร ทฤษฎีใหม่ คือ ปี พ.ศ. 2540 รองลงมา คือ ปี พ.ศ. 2542 ปี พ.ศ. 2547 และ ปี พ.ศ. 2550

รายได้จากการเกษตรของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 28,651.73 บาท ส่วนใหญ่ได้มาจากพืชไร่ต่าง ๆ โดยมีรายได้จากพืชไร่ต่าง ๆ สูงสุด 273,600 บาท ต่ำสุด 500 บาท รายได้จากพืชไร่ต่าง ๆ เฉลี่ย 58,453.83 บาท รองลงมา คือ จากโค/กระบือ โดยมีรายได้จากโค/กระบือสูงสุด 300,000 บาท ต่ำสุด 8,000 บาท รายได้จากโค/กระบือเฉลี่ย 50,916.67 บาท จากพืชผัก โดยมีรายได้จากพืชผักสูงสุด 240,000 บาท ต่ำสุด 200 บาท รายได้จากพืชผักเฉลี่ย 49,222.73 บาท จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง โดยมีรายได้จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรังสูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 7,500 บาท รายได้จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรังเฉลี่ย 41,759.26 บาท และจากไม้ยืนต้น โดยมีรายได้จากไม้ยืนต้นสูงสุด 50,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้จากไม้ยืนต้นเฉลี่ย 21,666.67 บาท ส่วนรายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 40,091.20 บาท ส่วนใหญ่ได้มาจากรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีอยู่เพียง 1 ครัวเรือนเท่านั้น โดยมีรายได้จากรับราชการ/รัฐวิสาหกิจสูงสุด 70,000 บาท ต่อปี รองลงมา คือ การเป็นแรงงานรับจ้าง โดยมีรายได้จากการเป็นแรงงานรับจ้างสูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้จากการเป็นแรงงานรับจ้างเฉลี่ย 44,076.92 บาท จากการค้าขาย โดยมีรายได้จากการค้าขายสูงสุด 210,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้จากการค้าขายเฉลี่ย 41,986.96 บาท และจากการเป็นพนักงานร้านค้า/บริษัท โดยมีรายได้จากการเป็นพนักงานร้านค้า/บริษัทสูงสุด 144,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้จากการเป็นพนักงานร้านค้า/บริษัทเฉลี่ย 40,333.33 บาท

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินของครัวเรือน ที่มีหนี้สินส่วนใหญ่กู้มาจากกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน รองลงมา คือ ธนาคาร/สถาบันการเงิน และสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีการนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์ในการลงทุนประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม รองลงมา คือ การศึกษาของบุตรลงทุนประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม และค่ารักษาพยาบาลสมาชิกในครัวเรือน และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือน

เรื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีโทรทัศน์ รองลงมา คือ ตู้เย็น รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์มือถือ วิทยุ เครื่องซักผ้า และรถยนต์ ส่วนที่มีน้อยที่สุด คือ โทรศัพท์บ้าน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางท่องเที่ยว รองลงมา คือ เดินทางท่องเที่ยวทุกปี การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิตหลังจากเริ่มทำทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น รองลงมา คือ มีข้าวและอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ สุขภาพดีขึ้น เพราะลดการใช้สารเคมี ประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร และครอบครัวอบอุ่นสมาชิกในครัวเรือนได้อยู่ร่วมกัน

เกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ลักษณะการเข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เคยชมนิทรรศการ รองลงมา คือ ฝึกอบรม ทักษะศึกษา และประชุมรับฟัง ส่วนการแสดงสาธิตอยู่ในระดับน้อย เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับปานกลาง และส่วนใหญ่คิดที่จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่

จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้คะแนนอยู่ในช่วง 16-20 คะแนน รองลงมา คือ ช่วง 21-25 คะแนน และ ช่วง 11-15 คะแนน โดยมีคะแนนมากที่สุด 25 คะแนน คะแนนน้อยที่สุด 13 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 19.25 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน ความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด คือ “การทำเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการทำการเกษตรที่มีการบริหารจัดการที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร” รองลงมา คือ “กิจกรรมในพื้นที่บริเวณบ้านของการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” นอกจากการปลูกพืชผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับแล้วยังมี การเลี้ยงสัตว์, การเพาะเห็ด หรือปลูกสิ่งที่ตนเองชอบบริโภคได้อีกด้วย” “ข้าวที่ผลิตจากการทำนาโดยการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ต้องผลิตให้สามารถนำมาใช้บริโภคในครัวเรือนได้เพียงพอตลอดปี” “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้มีพระราชดำริทดลองทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ครั้งแรกที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี” “วิธีการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ที่ถูกต้องนั้นเกษตรกรต้องปลูกข้าวเพื่อใช้บริโภคในครอบครัวให้ได้เพียงพอตลอดปี” “ผลผลิตของสัตว์ที่เลี้ยงในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เช่น ไก่ สามารถนำไปจำหน่ายทำให้มีรายได้เป็นรายวันได้” และ “การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งที่ดินเพื่อปลูกพืชไร่ พืชสวน 30%” ส่วนความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุด คือ “ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” พืชสวนที่ไม่ควรปลูก คือ ไม้ผล เช่น มะม่วง มะพร้าว และมะขาม”

กิจกรรมการเกษตรประเภทต่าง ๆ ของเกษตรกร

การถือครองที่ดินของเกษตรกร พื้นที่ทำทฤษฎีใหม่ มีพื้นที่มากที่สุด 30 ไร่ น้อยที่สุด 0.50 ไร่ พื้นที่เฉลี่ย 9.48 ไร่ แต่โดยรวมเกษตรกรในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัย-พัฒนา มีพื้นที่ส่วนใหญ่แบ่งเป็นใช้สำหรับทำนา มากที่สุด 25 ไร่ น้อยที่สุด 1 ไร่ เฉลี่ย 5.50 ไร่ รองลงมา คือ ใช้ปลูกพืช มากที่สุด 25 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 4.90 ไร่ ใช้ปลูกบ้าน/โรงเก็บอุปกรณ์การเกษตร มากที่สุด 5 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 1.67 ไร่ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ทำเกษตรอื่น ๆ มากที่สุด 120 ไร่ น้อยที่สุด 1 ไร่ เฉลี่ย 12.51 ไร่ พื้นที่ทำประโยชน์อื่น ๆ เช่น ให้เช่า

มากที่สุด 80 ไร่ น้อยที่สุด 3 ไร่ เฉลี่ย 18.75 ไร่ และพื้นที่ทิ้งว่างเปล่า มากที่สุด 15 ไร่ น้อยที่สุด 2 ไร่ เฉลี่ย 5.42 ไร่

เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนา 1 ครั้งต่อปี และทำนา 2 ครั้งต่อปี เกษตรกรในโครงการ ขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา ส่วนใหญ่ปลูกพืชไร่ มากที่สุด 45 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 8.25 ไร่ รองลงมา คือ ปลูกไม้ยืนต้น มากที่สุด 10 ไร่ น้อยที่สุด 0.50 ไร่ เฉลี่ย 2.50 ไร่ ปลูกไม้ผล มากที่สุด 11 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 1.78 ไร่ และปลูกพืชผัก มากที่สุด 6 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 1.57 ไร่

การจัดการสระน้ำ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการขุดสระน้ำ ไม่มีการเลี้ยงสัตว์บก, สัตว์ปีกบริเวณสระน้ำ และมีการเลี้ยงสัตว์น้ำในสระน้ำ

การจัดการพื้นที่อยู่อาศัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีโรงเก็บเครื่องมือการเกษตร บริเวณที่อยู่อาศัย ไม่มีโรงเรือนเลี้ยงสัตว์บริเวณที่อยู่อาศัย และไม่มีโรงเก็บปุ๋ยหมักบริเวณที่อยู่อาศัย

กิจกรรมด้านแหล่งน้ำ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำในสระเพื่อการทำนา ใช้น้ำในสระเพื่อปลูกพืชไร่และไม้ผล ใช้น้ำในสระเพื่อเลี้ยงสัตว์น้ำ ไม่ใช้น้ำในสระเพื่อเลี้ยง สัตว์บก ใช้น้ำในสระเพื่อปลูกพืชสวนครัว ไม่ใช้น้ำในสระเพื่อปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และ ไม่ใช้น้ำในสระเพื่อการบริโภคและอุปโภค

กิจกรรมด้านอาหาร พบว่า ข้าวที่ผลิตได้ เกษตรกรส่วนใหญ่นำไปจำหน่ายบางส่วน ผลไม้ที่ผลิตได้ส่วนใหญ่นำไปจำหน่ายบางส่วน ปลาที่ผลิตได้ส่วนใหญ่บริโภคทั้งหมด พืชผักสวนครัว ที่ผลิตได้ส่วนใหญ่จำหน่ายบางส่วน และสัตว์เลี้ยงที่ผลิตได้ส่วนใหญ่บริโภคทั้งหมด

กิจกรรมที่ทำรายได้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายข้าวที่ผลิตได้ จำหน่ายผลไม้ ที่ผลิตได้ จำหน่ายพืชผักสวนครัวที่ผลิตได้ ไม่จำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับที่ผลิตได้ ไม่จำหน่ายปลาที่ ผลิตได้ และจำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่ผลิตได้

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการ พบว่า เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการปลูกพืชมากที่สุด รองลงมา คือ ความรู้เรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์ ส่วนปัญหาที่พบ น้อยที่สุด คือ เทคโนโลยีในการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ปัญหาและอุปสรรคด้านเงินทุน พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบ กู้ยืมเงินทุนยุ่งยากมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาขาดแคลนเงินทุน ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ปัญหาขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน

ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำมากที่สุด รองลงมา คือ ตลาดอยู่ไกล และหาแหล่งตลาดไม่ได้ ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ในหมู่บ้านไม่มีตลาด

ปัญหาและอุปสรรคด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเจ้าหน้าที่แนะนำมากที่สุด รองลงมา คือ ความชัดเจนของการให้คำแนะนำ ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ความถี่ในการให้บริการของเจ้าหน้าที่

ปัญหาและอุปสรรคด้านกิจกรรมโครงการ พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับการชี้แจงโครงการมากที่สุด รองลงมา คือ ความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการ ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ การวางแผนการผลิตเหมาะสม

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ได้แก่ สถานภาพการสมรสกับอายุ และความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนกับเพศ ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ได้แก่ แรงงานภาคเกษตรกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ การรับจ้างกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่หนี้สินกับการรับจ้าง การกู้ยืมกับอาชีพรอง พื้นที่สระน้ำกับอาชีพรอง พื้นที่สระน้ำกับการกู้ยืมพื้นที่ทำนากับอาชีพรอง พื้นที่ทำนากับแรงงานภาคเกษตร พื้นที่ทำนากับการกู้ยืม พื้นที่ทำนากับพื้นที่สระน้ำ พื้นที่ปลูกพืชกับอาชีพรอง พื้นที่ปลูกพืชกับการกู้ยืม พื้นที่ปลูกพืชกับพื้นที่สระน้ำ และพื้นที่ปลูกพืชกับพื้นที่ทำนา

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี สามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ ได้ดังนี้ ในด้านปัจจัยส่วนบุคคลนั้น พบว่า การมีหัวหน้าครัวเรือนทำให้มีผู้นำในการทำเกษตร และนอกจากนี้ครัวเรือนที่มีสถานภาพการสมรสเป็นแต่งงานนั้นจะมีการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้สัมฤทธิ์ผล ซึ่ง พบว่า มีทั้งหมด 66 ครัวเรือน อายุระหว่าง 35-55 ปี ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า พื้นที่สระน้ำพื้นที่ทำนา พื้นที่ปลูกพืช พื้นที่ปลูกบ้านและโรงเก็บวัสดุ เป็นส่วนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยพื้นที่ที่เหมาะสม คือ พื้นที่สระน้ำ ประมาณ 2 ไร่ พื้นที่ทำนา ประมาณ 6 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชประมาณ 5 ไร่ พื้นที่ปลูกบ้านและโรงเก็บวัสดุประมาณ 2 ไร่ รวมพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ประมาณ 15 ไร่ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางด้านแรงงานเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย คือ ต้องมีแรงงานประมาณ 2-3 คน จึงจะเพียงพอ และหากเกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ประสบความสำเร็จก็จะส่งผลให้ไม่มีการกู้ยืมเงิน รวมทั้งไม่ต้องออกไปรับจ้างภายนอก และไม่ทำให้เกิดหนี้สินตามมาอีกด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่
วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี สามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ ได้ดังนี้

ปัจจัยด้านอายุ พบว่า อายุของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำเกษตร
ทฤษฎีใหม่ไม่ใช่ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ปัจจัยด้านรายได้ พบว่า ปัจจัยทางด้านรายได้ในด้านรายได้จากข้าวนาปี/ข้าวนา
ปรัง พืชไร่ต่าง ๆ ไม้ดอก/ไม้ประดับ สัตว์ปีก และ การแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตรเป็นปัจจัย
ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ส่วนปัจจัยทางด้านรายได้จากผลผลิตในด้าน พืชผัก
ไม้ผล ไม้ยืนต้นและ โค/กระบือ ไม่มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ปัจจัยด้านการถือครองที่ดิน พบว่า ปัจจัยทางด้านพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และ
พื้นที่การเกษตรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ส่วนปัจจัยในการถือครอง
ที่ดินด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านการจัดการพื้นที่ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก และ ไม้ยืนต้น พบว่า พื้นที่การ
ปลูกไม้ผลเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ส่วนปัจจัยทางด้านอื่นๆ ไม่
แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ พบว่า
ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา
จังหวัดสระบุรี คือ การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสาขชล มีบำรุง
(2544) ที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 35-45 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 51.06
ปี ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของอารยา บุญจริง (2538) และ สาขชล มีบำรุง (2544) ที่พบว่า เกษตรกร
มีอายุเฉลี่ย 48 ปี จะเห็นว่าอายุเฉลี่ยของเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้นอาจเป็นเพราะการทำเกษตรทฤษฎีใหม่
มีผลทำให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้นทำให้เมื่อเจ็บไข้มีโอกาสดำเนินการรักษา

ทางพยาบาลที่ดี เนื่องจากข้าวและอาหารที่ใช้ในการบริโภคได้มาจากการผลิตขึ้นเองทำให้สามารถควบคุมปริมาณของสารเคมีหรือไม่ใช้สารเคมีที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ จึงส่งผลให้มีอายุเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น หรืออาจเป็นเพราะเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรกลุ่มเดิมที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่มาตั้งแต่ต้น โดยไม่มีเกษตรกรรุ่นใหม่ ๆ ที่มีอายุน้อยหันมาสนใจทำเกษตรทฤษฎีใหม่เลย จึงทำให้อายุเฉลี่ยของเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้นกว่าแต่ก่อน การศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของอารยา บุญจริง (2538) และ สายชล มีบำรุง (2544) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาจเป็นเพราะเกษตรกรรุ่นหลัง ๆ ส่วนใหญ่มีการศึกษาเพิ่มขึ้น หรืออาจมีการเข้าศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่จนได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สถานภาพสมรสส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่มีการครอบครัวอยู่แล้วอาศัยอยู่ในพื้นที่ ส่วนกลุ่มที่ยังไม่ได้แต่งงานอาจมีการออกไปทำงานต่างถิ่น

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มี 4 คน โดยจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน ว่างแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่มี 2 คน โดยมีว่างแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน สมาชิกในครัวเรือนนอกว่างแรงงานส่วนใหญ่มี 2 คน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนนอกว่างแรงงานเฉลี่ย 2 คน ส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกในครัวเรือนไปประกอบอาชีพต่างถิ่น จำนวนแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่มี 2 คน โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน แรงงานในภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่มี 2 คน โดยมีแรงงานในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 1 คน ไม่มีแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม และไม่มีการจ้างแรงงานนอกครัวเรือน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสายชล มีบำรุง (2544) ที่พบว่า ครัวเรือนมีแรงงานทำการเกษตรเฉลี่ย 2.30 คน อาจเป็นเพราะสมาชิกในครัวเรือนที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่ ก็คือ หัวหน้าครัวเรือน ซึ่งอาจจะเป็นสามี หรือภรรยา และสมาชิกในครัวเรือนที่ร่วมกันทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ก็คือ คู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือนนั่นเอง ส่วนสมาชิกในครัวเรือนคนอื่น ๆ อาจมีการออกไปประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

เกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่ดั้งเดิม อาจเป็นเพราะการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแนวทางการประกอบอาชีพที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นจึงเหมาะสมสำหรับเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เท่านั้น ซึ่งอาจไม่เหมาะสมสำหรับการโยกย้ายครัวเรือนเพื่อมาประกอบอาชีพนี้โดยเฉพาะ เนื่องจากอาจทำให้ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนโดยเฉพาะต้นทุนเรื่องพื้นที่ทำการเกษตร ทั้งอาชีพหลักและอาชีพรองของครัวเรือน คือ เกษตรกรรม รองลงมา คือ เกษตรทฤษฎีใหม่ และรับจ้าง สำหรับอาชีพส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเกษตรกรรมนั้น อาจเป็นเพราะพื้นที่ดังกล่าวเหมาะสำหรับการทำเกษตรกรรม และไม่ได้มีอาชีพอื่น ๆ ที่หลากหลายมากนักในบริเวณนั้น ปีที่เริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่ คือ ปี พ.ศ. 2540 รองลงมา คือ ปี พ.ศ. 2542 ปี พ.ศ. 2547 และ ปี พ.ศ. 2550 อาจเป็น

เพราะช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยกำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจฟองสบู่แตก ประชาชนได้รับความเดือดร้อน คงงานจำนวนมาก เกิดภาวะแรงงานเกินเกิน ทำให้ประชาชนหันหลังให้กับภาคอุตสาหกรรม หันมาพึ่งพาแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่มากขึ้นเพื่อนำไปสู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรเริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในช่วงปี พ.ศ. 2540 มากที่สุด

รายได้จากการเกษตรของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 28,651.73 บาท ส่วนใหญ่ได้มาจากพืชไร่ต่าง ๆ โดยมีรายได้จากพืชไร่ต่าง ๆ สูงสุด 273,600 บาท ต่ำสุด 500 บาท รายได้จากพืชไร่ต่าง ๆ เฉลี่ย 58,453.83 บาท รองลงมา คือ จากโค/กระบือ โดยมีรายได้จากโค/กระบือสูงสุด 300,000 บาท ต่ำสุด 8,000 บาท รายได้จากโค/กระบือเฉลี่ย 50,916.67 บาท จากพืชผัก โดยมีรายได้จากพืชผักสูงสุด 240,000 บาท ต่ำสุด 200 บาท รายได้จากพืชผักเฉลี่ย 49,222.73 บาท จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง โดยมีรายได้จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรังสูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 7,500 บาท รายได้จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรังเฉลี่ย 41,759.26 บาท และจากไม้ยืนต้น โดยมีรายได้จากไม้ยืนต้นสูงสุด 50,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้จากไม้ยืนต้นเฉลี่ย 21,666.67 บาท รายได้จากการเกษตรส่วนใหญ่ได้มาจากพืชไร่ต่าง ๆ อาจเป็นเพราะพื้นที่ดังกล่าวเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชไร่ และพืชไร่สามารถปลูกหมุนเวียนและจำหน่ายได้ตลอดฤดูกาล ซึ่งมีความแตกต่างจากการเลี้ยงสัตว์ใหญ่ เช่น โค/กระบือ ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการเลี้ยงเป็นเวลานานและมีต้นทุนสูงในการซื้อพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ และพืชไร่อาจทำรายได้ดีกว่าการปลูกข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเพาะปลูกและต้องรอให้ถึงฤดูกาลจึงจะสามารถทำการเพาะปลูกได้

รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 40,091.20 บาท ส่วนใหญ่ได้มาจากรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีอยู่เพียง 1 ครัวเรือนเท่านั้น โดยมีรายได้จากรับราชการ/รัฐวิสาหกิจสูงสุด 70,000 บาท ต่อปี รองลงมา คือ การเป็นแรงงานรับจ้าง โดยมีรายได้จากการเป็นแรงงานรับจ้างสูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้จากการเป็นแรงงานรับจ้างเฉลี่ย 44,076.92 บาท จากการค้าขาย โดยมีรายได้จากการค้าขายสูงสุด 210,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้จากการค้าขายเฉลี่ย 41,986.96 บาท และจากการเป็นพนักงานร้านค้า/บริษัท โดยมีรายได้จากการเป็นพนักงานร้านค้า/บริษัทสูงสุด 144,000 บาท ต่ำสุด 3,000 บาท รายได้จากการเป็นพนักงานร้านค้า/บริษัทเฉลี่ย 40,333.33 บาท รายได้นอกภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่ได้มาจากรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีอยู่เพียง 1 ครัวเรือนเท่านั้น อาจเป็นเพราะอาชีพดังกล่าวเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและมีรายได้ที่แน่นอนมากกว่าอาชีพอื่น ๆ

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินของครัวเรือน อาจเป็นเพราะการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มีส่วนช่วยให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รายได้จากการเกษตรมีความเพียงพอกับรายจ่ายในครัวเรือน เนื่องจากเกษตรกรสามารถบริโภคผลผลิตที่ได้จากการเกษตรและส่วนที่เหลือก็สามารถ

นำไปจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่งทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับหนี้สิน ส่วนที่มีหนี้สินส่วนใหญ่กู้มาจากกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน อาจเป็นเพราะเป็นแหล่งเงินกู้ที่ใกล้ตัวที่สุด รองลงมา คือ ธนาคาร/สถาบันการเงิน และสหกรณ์ โดยส่วนใหญ่มีการนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์ในการลงทุนประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม รองลงมา คือ การศึกษาของบุตร ลงทุนประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม และค่ารักษาพยาบาลสมาชิกในครัวเรือน และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือน อาจเป็นเพราะเกษตรกรคิดว่าการทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ต้องมีการจดบันทึกจึงทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากเกษตรกร

เครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือนส่วนใหญ่มีโทรทัศน์ รองลงมา คือ ตู้เย็น รถจักรยานยนต์ โทรศัพท์มือถือ วิทยุ เครื่องซักผ้า และรถยนต์ ส่วนที่มีน้อยที่สุด คือ โทรศัพท์บ้าน อาจเป็นเพราะเครื่องอำนวยความสะดวกดังกล่าวเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่ครัวเรือนส่วนใหญ่มีอยู่แล้ว และเกษตรกรสามารถหาซื้อได้โดยสะดวก ราคาไม่แพงมากนัก ตามลำดับ ส่วนโทรศัพท์บ้านที่มีน้อยนั้นน่าจะเป็นปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ไม่มีศักยภาพเพียงพอในการให้บริการประชาชนในชนบท ซึ่งเป็นปัญหาในระดับประเทศทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างประชากรในชนบทกับประชากรในเมืองใหญ่ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางท่องเที่ยว รองลงมา คือ เดินทางท่องเที่ยวทุกปี การเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิตหลังจากเริ่มทำทฤษฎีใหม่ส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น รองลงมา คือ มีข้าวและอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ สุขภาพดีขึ้น เพราะลดการใช้สารเคมี ประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร และครอบครัวอบอุ่นสมาชิกในครัวเรือนได้อยู่ร่วมกัน การที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความเป็นอยู่อย่างเพียงพอ นั้นแสดงให้เห็นว่า การดำเนินการตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติได้จริง เกษตรกรส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ลักษณะการเข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เคยชมนิทรรศการ อาจเป็นเพราะการชมนิทรรศการเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถซึมซับความรู้ได้โดยง่ายกว่าวิธีการอื่น ๆ รองลงมา คือ ฝึกอบรม ทัศนศึกษา และประชุม รับฟัง ส่วนการแสดงสาธิตอยู่ในระดับน้อย เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับปานกลาง และเกษตรกรส่วนใหญ่คิดที่จะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ต่อไป ประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ในงานวิจัยนี้หมายถึง ความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์กันระหว่างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวความคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่ว่าสามารถเชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี แต่อาจต้องมีการพัฒนาระบบการเพื่อให้สามารถช่วยเหลือเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงและยั่งยืนต่อไปได้

ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่

จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้คะแนนอยู่ในช่วง 16-20 คะแนน รองลงมา คือ ช่วง 21-25 คะแนน และช่วง 11-15 คะแนน โดยมีคะแนนมากที่สุด 25 คะแนน คะแนนน้อยที่สุด 13 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 19.25 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน หากแบ่งเกณฑ์คะแนนความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรแล้วถือว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่อยู่ในระดับดี ความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด คือ “การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการทำการเกษตรที่มีการบริหารและจัดการที่ดินแปลงเล็ก ออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร” สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แต่งอ่อน มั่นใจตน, สุภา กิริติบุตร และ อรวรรณ พฤกษ์ชาติศิริ (2542) ที่พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรพื้นที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นเพราะมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ได้อย่างชัดเจนและการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ตามแนวคิดทฤษฎีใหม่สามารถเข้าใจได้โดยง่าย รองลงมา คือ “กิจกรรมในพื้นที่บริเวณบ้านของการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” นอกจากการปลูกพืชผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ แล้วยังมีการเลี้ยงสัตว์, การเพาะเห็ด หรือปลูกสิ่งที่ตนเองชอบบริโภคได้อีกด้วย” สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แต่งอ่อน มั่นใจตน, สุภา กิริติบุตร และ อรวรรณ พฤกษ์ชาติศิริ (2542) ที่พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับประเภทของ พืชที่ควรปลูกและกิจกรรมที่ควรทำ แสดงให้เห็นว่าแนวคิดทฤษฎีใหม่สามารถนำไปปฏิบัติตามได้ โดยง่ายเหมาะสมกับเกษตรกร “ข้าวที่ผลิตจากการทำนาโดยนำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ต้องผลิตให้สามารถนำมาใช้บริโภคในครัวเรือนได้เพียงพอตลอดปี” “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้มีพระราชดำริทดลองทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ครั้งที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี” “วิธีการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ที่ถูกต้องนั้น เกษตรกรต้องปลูกข้าวเพื่อใช้บริโภคในครอบครัวให้ได้เพียงพอตลอดปี” “ผลผลิตของสัตว์ที่เลี้ยงในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เช่น ไก่ สามารถนำไปจำหน่ายทำให้มีรายได้เป็นรายวันได้” และ “การใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งที่ดินเพื่อปลูกพืชไร่ พืชสวน 30%” ส่วนความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุด คือ “ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” พืชสวนที่ไม่ควรปลูก คือ ไม้ผล เช่น มะม่วง มะพร้าว และมะขาม” แสดงว่าเกษตรกรยังมีความสับสนเกี่ยวกับการปลูกไม้ผล อยู่ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามแนวคิดทฤษฎีใหม่หรือไม่

กิจกรรมการเกษตรประเภทต่าง ๆ ของเกษตรกร

การถือครองที่ดินของเกษตรกร พื้นที่ทำทฤษฎีใหม่ มีพื้นที่มากที่สุด 30 ไร่ น้อยที่สุด 0.50 ไร่ พื้นที่เฉลี่ย 9.48 ไร่ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิสดา ทองคำพันธ์ (2543) ที่พบว่า

เกษตรกรมีขนาดพื้นที่แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 15.20 ไร่ และผลการวิจัยของสายชล มีบำรุง (2544) ที่พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่เฉลี่ย 13.50 ไร่ จะเห็นว่าพื้นที่เฉลี่ยในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ แสดงว่าเกษตรกรได้มีการนำพื้นที่ที่มีอยู่ไปทำกิจกรรมอย่างอื่นเพิ่มมากขึ้นหรืออาจเป็นเพราะความต้องการลดพื้นที่ในการผลิตลง เนื่องจากผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน แต่โดยรวมเกษตรกรในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา มีพื้นที่ส่วนใหญ่แบ่งเป็นใช้สำหรับทำนา มากที่สุด 25 ไร่ น้อยที่สุด 1 ไร่ เฉลี่ย 5.50 ไร่ รองลงมา คือ ใช้ปลูกพืช มากที่สุด 45 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 5.20 ไร่ ใช้ปลูกบ้าน/โรงเก็บอุปกรณ์การเกษตร มากที่สุด 5 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 1.67 ไร่ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ทำเกษตรอื่น ๆ มากที่สุด 120 ไร่ น้อยที่สุด 1 ไร่ เฉลี่ย 12.51 ไร่ พื้นที่ทำประโยชน์อื่น ๆ เช่น ให้เช่า มากที่สุด 80 ไร่ น้อยที่สุด 3 ไร่ เฉลี่ย 18.75 ไร่ และพื้นที่ทิ้งว่างเปล่า มากที่สุด 15 ไร่ น้อยที่สุด 2 ไร่ เฉลี่ย 5.42 ไร่ แสดงว่า เกษตรกรที่ทำทฤษฎีใหม่ได้มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ แต่ที่น่าสังเกต คือ จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา มีพื้นที่สำหรับทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มากที่สุดเพียง 30 ไร่ แต่มีพื้นที่ปลูกพืช มากที่สุดถึง 45 ไร่ แสดงว่า เกษตรกรในโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา บางครัวเรือนได้มีการเปลี่ยนจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ไปเป็นการทำการเกษตรแบบอื่น เช่น เกษตรเชิงเดี่ยว เกษตรแบบผสมผสาน จึงทำให้มีพื้นที่ใช้ปลูกพืชมากกว่าพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่

เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนา 1 ครั้งต่อปี อาจเป็นเพราะเกษตรกรต้องการหมุนเวียนน้ำไว้ใช้สำหรับกิจกรรมการเกษตรอื่น ๆ ส่วนใหญ่จึงทำนาแค่ 1 ครั้งต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพืชไร่ มากที่สุด 45 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 8.25 ไร่ รองลงมา คือ ปลูกไม้ยืนต้น มากที่สุด 10 ไร่ น้อยที่สุด 0.50 ไร่ เฉลี่ย 2.50 ไร่ ปลูกไม้ผล มากที่สุด 11 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 1.78 ไร่ และปลูกพืชผัก มากที่สุด 6 ไร่ น้อยที่สุด 0.25 ไร่ เฉลี่ย 1.57 ไร่ อาจเป็นเพราะพืชไร่เป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้ดีว่าการปลูกพืชประเภทอื่น ๆ จึงทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกพืชไร่

การจัดการสระน้ำพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการขุดสระน้ำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของแดงอ่อน มั่นใจตน, สุภา กิรีดิบุตร และ อรวรรณ พฤกษ์ชาติศิริ (2542) ที่พบว่า เกษตรกรทุกรายมีสระน้ำแสดงให้เห็นว่าสระน้ำเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินการตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ และเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญลำดับต้น ๆ เกษตรกรส่วนใหญ่หรือเกือบทุกครัวเรือนจึงมีการขุดสระน้ำไว้ใช้ เกษตรกรไม่มีการเลี้ยงสัตว์บก, สัตว์ปีกบริเวณสระน้ำ และมีการเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณสระน้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำบริเวณสระน้ำก็เป็นการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำให้คุ้มค่าอีกทางหนึ่งด้วย

การจัดการพื้นที่อยู่อาศัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีโรงเก็บเครื่องมือการเกษตร บริเวณที่อยู่อาศัย ไม่มีโรงเรือนเลี้ยงสัตว์บริเวณที่อยู่อาศัย และไม่มีโรงเก็บปุ๋ยหมักบริเวณที่อยู่อาศัย

พื้นที่อยู่อาศัยของเกษตรกรไม่มีโรงเรือนเลี้ยงสัตว์และโรงเก็บปุ๋ยหมัก แสดงว่าเกษตรกรมีพื้นที่เพียงพอสำหรับแยกพื้นที่ดังกล่าวออกจากพื้นที่อยู่อาศัยหรืออาจเป็นเพราะเกษตรกรมีการคำนึงถึงสุขอนามัยในครัวเรือนจึงมีการแยกโรงเรือนดังกล่าวออกจากที่อยู่อาศัยอย่างชัดเจน

กิจกรรมด้านแหล่งน้ำ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำในสระเพื่อการทำนา ใช้น้ำในสระเพื่อการปลูกพืชไร่และไม้ผล ใช้น้ำในสระเพื่อการเลี้ยงสัตว์น้ำ ไม่ใช้น้ำในสระเพื่อการเลี้ยงสัตว์บก ใช้น้ำในสระเพื่อการปลูกพืชสวนครัว ไม่ใช้น้ำในสระเพื่อการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ และ ไม่ใช้น้ำในสระเพื่อการบริโภคและอุปโภค จะเห็นว่าเกษตรกรใช้น้ำในสระในกิจกรรมทางการเกษตรหลาย ๆ ด้าน แสดงว่าสระน้ำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และเกษตรกรใช้น้ำในสระเพื่อกิจกรรมทางการเกษตรที่จะมีส่วนช่วยก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้เท่านั้น แสดงให้เห็นถึงวิธีการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพของเกษตรกรที่นำแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่มาปฏิบัติ

กิจกรรมด้านอาหาร พบว่า ข้าวที่ผลิตได้ เกษตรกรส่วนใหญ่นำไปจำหน่ายบางส่วน ผลไม้ที่ผลิตได้ส่วนใหญ่นำไปจำหน่ายบางส่วน ปลาที่ผลิตได้ส่วนใหญ่บริโภคทั้งหมด พืชผักสวนครัวที่ผลิตได้ส่วนใหญ่จำหน่ายบางส่วน และสัตว์เลื้อยที่ผลิตได้ส่วนใหญ่บริโภคทั้งหมด จะเห็นว่าผลผลิตที่เกษตรกรผลิตได้ส่วนใหญ่จะนำไปจำหน่ายแค่บางส่วนเท่านั้น บางผลผลิตเกษตรกรส่วนใหญ่เก็บไว้เพื่อบริโภคทั้งหมดโดยไม่ได้นำไปจำหน่าย แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่เน้นที่ความพอเพียงพออยู่พอกินของเกษตรกร และส่วนที่เหลือจากการบริโภคจึงจะนำออกจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

กิจกรรมที่ทำรายได้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายข้าวที่ผลิตได้ จำหน่ายผลไม้ที่ผลิตได้ จำหน่ายพืชผักสวนครัวที่ผลิตได้ ไม่จำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับที่ผลิตได้ ไม่จำหน่ายปลาที่ผลิตได้ และจำหน่ายสัตว์เลื้อยที่ผลิตได้ แสดงให้เห็นว่า ผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรผลิตได้นั้น นอกจากจะเก็บไว้บริโภคภายในครัวเรือนแล้ว เกษตรกรยังมีการนำออกมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนอีกทางหนึ่งด้วย

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและอุปสรรคด้านวิชาการ พบว่า เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการปลูกพืชมากที่สุด อาจเป็นเพราะพืชมีผลต่อการสร้างรายได้ของเกษตรกรมากที่สุดทำให้เกษตรกรยังมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อนำมาช่วยให้ได้ผลผลิตที่มากขึ้น รองลงมา คือ ความรู้เรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์ ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ เทคโนโลยีในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ อาจเป็นเพราะเทคโนโลยีสามารถช่วยอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดีจึงไม่มีปัญหากับเทคโนโลยีในการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ปัญหาและอุปสรรคด้านเงินทุน พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบกู้ยืมเงินทุนยุ่งยากมากที่สุด อาจเป็นเพราะระเบียบเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินทุนส่วนใหญ่จะเขียนด้วยภาษากฎหมายซึ่งยากต่อการทำความเข้าใจของเกษตรกร จึงทำให้เกษตรกรรู้สึกว่าการระเบียบการกู้ยืมเงินเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยาก รองลงมา คือ ปัญหาขาดแคลนเงินทุน ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ปัญหาขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน อาจเป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองซึ่งสามารถนำมาเป็นหลักทรัพย์ในการค้ำประกันการกู้ยืมเงินได้ จึงไม่ใช่เรื่องยุ่งยากของเกษตรกร

ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำมากที่สุด อาจเป็นเพราะเกษตรกรยังขาดการบริหารจัดการเกี่ยวกับผลผลิต เช่น เกษตรกรมีการปลูกพืชผัก ผลไม้ชนิดเดียวกันเป็นจำนวนมาก เมื่อมีการออกผลผลิตมาตามธรรมชาติหรือตามฤดูกาล มีผลผลิตออกมาพร้อมกันเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการล้นตลาด เกินความต้องการของผู้บริโภคทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรควรมีวิธีการในการควบคุมการออกผลผลิตให้สามารถทยอยออกได้ตลอดทั้งปี ไม่ให้ออกมามากจนเกินไปในบางฤดูกาล ก็น่าจะช่วยให้ลดปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำลงได้อีกทางหนึ่ง รองลงมา คือ ตลาดอยู่ไกล และหาแหล่งตลาดไม่ได้ ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ในหมู่บ้านไม่มีตลาด อาจเป็นเพราะในหมู่บ้านมีตลาดเพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรหรือเกษตรกรสามารถผลิตผลผลิตได้เองอยู่แล้ว มีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลายเพียงพอต่อการบริโภคจึงไม่มีความจำเป็นต้องพึ่งพาตลาดในหมู่บ้าน

ปัญหาและอุปสรรคด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเจ้าหน้าที่แนะนำมากที่สุด อาจเป็นเพราะจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปแนะนำการทำการเกษตรของเกษตรกรมีจำนวนน้อยเกินไปไม่สามารถให้บริการเกษตรกรได้อย่างครอบคลุม รองลงมา คือ ความชัดเจนของการให้คำแนะนำ ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ความดีในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีการลงพื้นที่เพื่อให้คำแนะนำเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

ปัญหาและอุปสรรคด้านกิจกรรมโครงการ พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับการชี้แจงโครงการมากที่สุด อาจเป็นเพราะการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการกับเกษตรกรยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ขาดประสิทธิภาพหรือมีการประชาสัมพันธ์ที่น้อยเกินไปทำให้เกษตรกรประสบปัญหาดังกล่าว รองลงมา คือ ความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการ ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ การวางแผนการผลิตเหมาะสม อาจเป็นเพราะเกษตรกรมีวิธีการในการวางแผนการผลิตที่ดีอยู่แล้วหรืออาจเป็นเพราะเกษตรกรไม่ได้คำนึงถึงการวางแผนการผลิตที่เหมาะสมก็ได้ ซึ่งเกษตรกรอาจเห็นว่าไม่จำเป็นหรือเป็นเรื่องที่ไกลตัว ซึ่งที่จริงแล้วหากเกษตรกรมีการวางแผนการผลิตที่ดีก็จะช่วยให้ช่วยรักษาระดับราคาผลผลิตของเกษตรกรไม่ให้ตกต่ำได้

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ปัจจัยส่วนบุคคล

สถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับอายุ นั่นคือ เมื่ออายุเพิ่มขึ้นสถานภาพการสมรสก็จะเปลี่ยนไปด้วย ส่วนความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเพศ นั่นคือ เพศที่เข้มแข็งกว่าจะได้รับความไว้วางใจให้เป็นหัวหน้าครัวเรือน ส่วนความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอายุ นั่นคือ อายุไม่เกี่ยวข้องกับการเป็นหัวหน้าครัวเรือน และความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสถานภาพการสมรส นั่นคือ สถานภาพการสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับการเป็นหัวหน้าครัวเรือน และการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอายุ นั่นคือ การฝึกอบรมจะฝึกอบรมให้กับคนที่มีอายุน้อย

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

อาชีพรองมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ นั่นคือ อาชีพรองทำให้เกิดปัญหาในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนแรงงานภาคเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ นั่นคือ แรงงานภาคเกษตรเพิ่มขึ้นทำให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้น และแรงงานภาคเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอาชีพรอง นั่นคือ การทำอาชีพรองทำให้มีผลกระทบกับแรงงานภาคเกษตร ส่วนการรับจ้างมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ นั่นคือ เมื่อมีการรับจ้างมากขึ้น ก็ทำให้เกิดปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากขึ้น หนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอาชีพรอง นั่นคือ อาชีพรองไม่มีผลกับหนี้สิน และหนี้สินมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการรับจ้าง นั่นคือ การรับจ้างมีความสัมพันธ์กับภาระหนี้สิน ส่วนการกู้ยืมมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ นั่นคือ การกู้ยืมทำให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้น ส่วนการกู้ยืมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพรอง นั่นคือ อาชีพรองทำให้มีการกู้ยืมเพิ่มขึ้น และการกู้ยืมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร นั่นคือ แรงงานภาคเกษตรทำให้เกิดการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้น ด้านพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหา นั่นคือ พื้นที่สระน้ำที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพรอง นั่นคือ อาชีพรองมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่สระน้ำ ส่วนพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร นั่นคือ แรงงานภาคเกษตรไม่มีผลกับการขุดสระน้ำ พื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับจ้าง นั่นคือ พื้นที่สระน้ำไม่มีผลกระทบต่อการรับจ้าง และพื้นที่สระน้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกู้ยืม นั่นคือ พื้นที่สระน้ำที่เพิ่มขึ้นทำให้มีการกู้ยืมเพิ่มขึ้น ในด้านพื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ นั่นคือ พื้นที่ทำนาทำให้เกิดปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนพื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพรอง นั่นคือ อาชีพรองไม่มีผลกระทบกับพื้นที่ทำนา พื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงงานภาคเกษตร นั่นคือ พื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้นทำให้มีการใช้แรงงานภาคเกษตรมากขึ้น พื้นที่ทำนามี

ความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกักเก็บ นั่นคือ เมื่อพื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้นทำให้การกักเก็บเพิ่มขึ้น และพื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่สระน้ำ นั่นคือ พื้นที่ทำนามีความสัมพันธ์กับพื้นที่การขุดสระน้ำ พื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอาชีพรอง นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเพิ่มขึ้นทำให้คนทำอาชีพรองเพิ่มขึ้น ส่วนพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงลบกับแรงงานภาคเกษตร นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชทำให้มีการใช้แรงงานเกษตร ส่วนพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกักเก็บ นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชมากขึ้นการกักเก็บก็เพิ่มขึ้น พื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่สระน้ำ นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเพิ่มขึ้นพื้นที่สระน้ำก็เพิ่มขึ้น และพื้นที่ปลูกพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพื้นที่ทำนา นั่นคือ พื้นที่ปลูกพืชเพิ่มขึ้นพื้นที่ทำนาก็เพิ่มขึ้นด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรทฤษฎีใหม่หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัฒนคุณชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ในด้านปัจจัยส่วนบุคคลนั้น พบว่า การมีหัวหน้าครัวเรือนทำให้มีผู้นำในการทำการเกษตร และนอกจากนี้ครัวเรือนที่มีสถานภาพการสมรสเป็นแต่งงานนั้นจะมีการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ได้สัมฤทธิ์ผล ซึ่งพบว่า มีทั้งหมด 66 ครัวเรือน อายุระหว่าง 35-55 ปี ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า พื้นที่สระน้ำ พื้นที่ทำนา พื้นที่ปลูกพืช พื้นที่ปลูกบ้าน และโรงเก็บวัสดุ เป็นส่วนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยพื้นที่ที่เหมาะสม คือ พื้นที่สระน้ำ ประมาณ 2 ไร่ พื้นที่ทำนา ประมาณ 6 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชประมาณ 5 ไร่ พื้นที่ปลูกบ้าน และโรงเก็บวัสดุประมาณ 2 ไร่ รวมพื้นที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ประมาณ 15 ไร่ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางด้านแรงงานเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย คือ ต้องมีแรงงานประมาณ 2-3 คน จึงจะเพียงพอ และหากเกษตรกรทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ประสบความสำเร็จก็จะส่งผลให้ไม่มีการกู้ยืมเงิน รวมทั้งไม่ต้องออกไปรับจ้างภายนอก และไม่ทำให้เกิดหนี้สินตามมาอีกด้วย จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่เป็นปัจจัยทำให้การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่สัมฤทธิ์ผลนั้นมีความใกล้เคียงกับพื้นที่ตามทฤษฎีใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานไว้ คือ มีพื้นที่น้อย ประมาณ 15 ไร่ มีการจัดสรรพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ให้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 ซึ่งหมายถึงพื้นที่ส่วนที่หนึ่งประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักคะเจด ฯ ได้ด้วย) พื้นที่ส่วนที่สองประมาณ 30% ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันในครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้ พื้นที่ส่วนที่สามประมาณ 30% ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย และพื้นที่ส่วนที่สี่ประมาณ 10% ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และ

โรงเรือนอื่น ๆ (ถนน คันดิน กองฟาง ลานตาก กองปุ๋ยหมัก โรงเรือน โรงเพาะเห็ด คอกสัตว์ ไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผักสวนครัวหลังบ้าน เป็นต้น)

จากการทดสอบเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรีนั้นพบว่า

ปัจจัยด้านอายุนั้น อายุของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และไม่ได้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่ใช่ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ เนื่องจากอายุไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนักสำหรับเกษตรกรทั้งสองกลุ่ม

ปัจจัยด้านรายได้นั้นปัจจัยทางด้านรายได้ในด้านรายได้จากข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง พืชไร่ต่างๆ ไม้ดอก/ไม้ประดับ สัตว์ปีก และการแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ คือ เกษตรกรมีรายได้จากการทำนา ทำไร่ การปลูกไม้ดอก/ไม้ประดับ เลี้ยงสัตว์ปีก และทำการแปรรูปผลผลิตจากการเกษตรทำให้มีรายได้พอเลี้ยงตนเอง ส่วนปัจจัยทางด้านรายได้จากผลผลิตในด้าน พืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้นและโค/กระบือ ไม่มีผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ปัจจัยด้านการถือครองที่ดินนั้น ปัจจัยทางด้านพื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และพื้นที่การขุดสระเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ เนื่องจากพื้นที่สำหรับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่นั้น และพื้นที่การขุดสระเป็นส่วนที่ต้องทำในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่วนปัจจัยในการถือครองที่ดินด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันและไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ปัจจัยด้านการจัดการพื้นที่ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก และไม้ยืนต้น พบว่า พื้นที่การปลูกไม้ผลเป็นปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ การปลูกไม้ผลทำให้เกษตรกรที่ทำทฤษฎีใหม่นั้นสามารถมีรายได้เลี้ยงตนเองได้ ส่วนปัจจัยทางด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันกับเกษตรกรทั่วไป

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี พบว่า ปัจจัยด้านอายุที่แตกต่างกันของเกษตรกรไม่ได้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อาจเป็นเพราะครัวเรือนที่ทำทฤษฎีใหม่มีคนที่มิช่วงอายุแตกต่างกันในครัวเรือนทำให้ในครัวเรือนนั้น ๆ มีคนทุกช่วงอายุทำเกษตรทฤษฎีใหม่กับคนในครัวเรือน

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อาจเป็นเพราะในปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ในครัวเรือนมีการส่งลูกหลานไปเรียนมากขึ้น แต่กลุ่มที่ไปเรียนอาจไม่ได้กลับมาทำการเกษตรเช่นเดียวกับครอบครัว ดังนั้นถึงแม้ในครัวเรือนของเกษตรกรจะมีคนที่มีการศึกษาสูงขึ้นก็ไม่ได้มีผลกับผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ปัจจัยด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เนื่องจากจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันไม่ได้หมายความว่าสมาชิกทั้งหมดจะทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เพราะอาจจะมีสมาชิกบางคนไปทำงานอย่างอื่นด้วย ดังนั้นจำนวนสมาชิกที่เหลืออยู่ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อาจจะมีน้อย หรือมีจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกของครัวเรือนที่มีสมาชิกน้อยอยู่แล้ว จึงทำให้ปัจจัยด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ด้านอาชีพหลักของครัวเรือน พบว่า ปัจจัยด้านอาชีพหลักของครัวเรือนไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เนื่องจากอาชีพหลักส่วนใหญ่คือ อาชีพเกษตรกร ส่วนอาชีพอื่น ๆ มีอยู่เป็นจำนวนน้อย การที่ครัวเรือนมีอาชีพเกษตรกรอยู่แล้ว และทำให้มีรายได้จากการทำอาชีพนี้ จึงทำให้ครัวเรือนไม่เปลี่ยนอาชีพหลักของตนยังคงทำต่อไป เหมือนที่เคยทำมาแต่ก่อน ทำให้ปัจจัยด้านอาชีพหลักของครัวเรือนไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ด้านการเข้ารับการฝึกอบรม พบว่า ปัจจัยด้านการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อาจเป็นเพราะการที่เกษตรกรได้เข้ารับการฝึกอบรมทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่มากขึ้น รวมถึงได้รับความรู้เทคนิค วิธีการจากผู้มีประสบการณ์เพิ่มเติม จึงสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพของตนได้เป็นอย่างดี ส่วนผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมก็อาจจะไม่ได้รับทราบข้อมูล หรือความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ทำให้ผลผลิตที่ได้อาจจะไม่ดีเท่ากับผู้ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งการได้เข้ารับการฝึกอบรมทำให้ผลผลิตที่เกิดจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ผลดี จึงทำให้ปัจจัยด้านการเข้ารับการฝึกอบรมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้รับประโยชน์อย่างเพียงพอแล้วจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ถึงแม้ว่าจะได้รับประโยชน์ในระดับที่แตกต่างกันไป คือ บางครัวเรือนได้รับในระดับน้อย บางครัวเรือนได้รับในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตามครัวเรือนก็ยังได้รับประโยชน์จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงทำให้

ปัจจัยด้านการได้รับประโยชน์จากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

ด้านความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่แตกต่างกันไม่ได้หมายความว่าเกษตรกรจะสามารถทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ดีกว่ากัน จึงทำให้ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

จากการทดสอบปัจจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่า มีเพียงปัจจัยด้านการเข้ารับการฝึกอบรมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยทางด้านนี้สามารถทำได้อย่างต่อเนื่อง โดยหากเกษตรกรได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็จะทำให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังเป็นข้อดีอีกประการหนึ่งที่เกษตรกรจะได้ติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ทำให้เมื่อประสบปัญหาสามารถขอคำแนะนำเพิ่มเติมได้ ซึ่งจะทำให้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ประสบผลมากขึ้นเป็นลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางต่อไป แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากการศึกษปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ พบว่า การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมถึงได้รับเทคนิค วิธีการจากผู้มีประสบการณ์เพิ่มเติม และนำไปประยุกต์ใช้กับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่จนเกิดผลสัมฤทธิ์ได้เป็นอย่างดี

2. จากการศึกษการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิตของเกษตรกรหลังจากที่นำทฤษฎีใหม่เข้ามาใช้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีข้าวและอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ สุขภาพดีขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร และครอบครัวอบอุ่น ดังนั้นภาครัฐจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรในภูมิภาคอื่น ๆ เห็นคุณค่าและความสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ให้มากขึ้น เพราะจากการศึกษาปัญหาของเกษตรกร ยังพบว่า เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับการชี้แจงโครงการของเจ้าหน้าที่ จึงควรเร่งประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ให้

ครอบคลุมไปยังเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลในชนบท รวมทั้งมีความต่อเนื่องในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรทฤษฎีใหม่มีความเป็นอยู่ที่ดีและยั่งยืนสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. จากการศึกษาปัญหาของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการปลูกพืช จึงควรสนับสนุนการให้ความรู้ในเชิงวิชาการเกษตรแก่เกษตรกร เนื่องจากพืชมีผลต่อการสร้างรายได้ของเกษตรกรมากที่สุดทำให้เกษตรกรมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อช่วยให้ได้ผลผลิตที่มากขึ้น นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบอินทรีย์ เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเงินในการซื้อปุ๋ยเคมีที่มีราคาแพง งดการใช้สารเคมีในกิจกรรมทางการเกษตร ช่วยให้ผลผลิตที่ได้เป็นสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยปราศจากพิษตกค้าง ซึ่งก็เป็นจุดขายอีกทางหนึ่ง เพราะปัจจุบันคนในสังคมได้หันมาสนใจดูแลสุขภาพกันมากขึ้น

4. จากการศึกษาปัญหาของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาการขาดผลผลิตตกค้าง ดังนั้นเกษตรกรควรมีการร่วมมือกันวางแผนการผลิตผลผลิตทางการเกษตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี ควบคุมไม่ให้มีผลผลิตออกมามากเกินไปในบางฤดูกาล นอกจากนี้ควรมีการหาช่องทางการจำหน่ายใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถขยายตลาดออกไปยังที่อื่น ๆ ของประเทศได้ และมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ โดยการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้มีความหลากหลายเหมาะสม และมีคุณภาพ ครอบคลุมกลุ่มลูกค้าได้ทุกเพศทุกวัย เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร

5. จากการศึกษาปัญหาของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเจ้าหน้าที่แนะนำไม่เพียงพอ ภาครัฐจึงควรส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าไปแนะนำและให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ และควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของเกษตรกรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันตามภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพื้นที่
2. ควรศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่กับเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ได้ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำแนวคิดทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ต่อไป

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทฤษฎีใหม่กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรอย่างยั่งยืนของเกษตรกรไทยต่อไป

4. ควรศึกษาความสุขมวลรวมของเกษตรกรที่นำแนวคิดทฤษฎีใหม่มาใช้ในการทำการเกษตร

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2539. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาการเกษตรไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- _____. 2541. คู่มือการปฏิบัติงานโครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. 2542. คู่มือการปฏิบัติงานโครงการ “เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. ทฤษฎีใหม่ในหลวงชีวิตที่พอเพียง. กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.
- โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2539. ทฤษฎีใหม่พระราชทาน: มติใหม่แห่งการพัฒนาการเกษตรไทย จังหวัดสระบุรี. สระบุรี: สำนักงานโครงการ 1 จังหวัดสระบุรี.
- แดงอ่อน มั่นใจตน, สุภา กীরติบุตร และ อรพรรณ พฤกษ์ชาติศิริ. 2542. ทฤษฎีใหม่บทวิเคราะห์ในแง่การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิสสุตา ทองคำพันธ์. 2543. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรในจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประคอง กรรณสูตร. 2542. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิบูลย์ เข้มเฉลิม. 2542. “การประยุกต์หลักทฤษฎีใหม่มาใช้ในการเกษตร” ใน ทฤษฎีใหม่ในหลวงชีวิตที่พอเพียง. ราศี บุรุษรัตนพันธ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: ร่วมด้วยช่วยกัน.
- สาขชล มีบำรุง. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำรินในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพริ้นติ้ง.
- _____. 2544. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬารัฐสภา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ: วิ. เจ. พรินต์ติ้ง.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2548.

รายงานการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการน้ำโครงการขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา. กรุงเทพฯ: กปร.

_____. 2549ก. ทฤษฎีใหม่. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทครีเอชั่น.

_____. 2549ข. ทฤษฎีใหม่ชีวิตที่พอเพียง. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทครีเอชั่น.

อารยา บุญจริง. 2538. ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการไร่นาสวนผสมของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามโครงการวิทยานิพนธ์
เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ : กรณีศึกษา
หมู่บ้านขยายผลทฤษฎีใหม่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี

ผู้รับการสัมภาษณ์ (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....
 บ้านเลขที่.....ชื่อบ้าน.....หมู่ที่.....
 ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 ผู้สัมภาษณ์.....
 วันที่สัมภาษณ์.....

นายวิโรจน์ เทียมเมือง

e-Mail: ptoynarak@hotmail.com

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. การศึกษา

() 1. ไม่เคยเรียนหนังสือ

() 2. เรียนแต่ไม่จบชั้นประถมศึกษาภาคบังคับ

() 3. จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาภาคบังคับ (ป.4/ป.6/ป.7)

() 4. จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

() 5. จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

() 6. จบระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

() 7. จบระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

() 8. จบสูงกว่าปริญญาตรี

() 9. อื่น ๆ (ระบุ).....

4. สถานภาพสมรส

() 1. โสด

() 2. แต่งงาน

() 3. หย่าร้าง/หม้าย

() 4. แยกกันอยู่

5. ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน

() 1. หัวหน้าครัวเรือน

() 2. ภรรยาหรือสามีหัวหน้าครัวเรือน

() 3. บุตร

() 4. บิดา/มารดาของหัวหน้าครอบครัว

() 5. ญาติ

() 6. ผู้อาศัย

6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

7. จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน (อายุ 13-60 ปี).....คน

7.1 แรงงานภาคเกษตรทั้งหมด.....คน

7.2 แรงงานทำทฤษฎีใหม่.....คน

หลัก.....คน

เสริม.....คน

7.3 แรงงานอื่น ๆ.....คน

8. ครอบครัวของท่านอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้มาตั้งแต่ดั้งเดิมหรือย้ายมาจากที่อื่น

() 1. อยู่ในหมู่บ้านตั้งแต่ดั้งเดิม

() 2. มาอยู่ในหมู่บ้านนี้ พ.ศ.ย้ายมาจาก

() 1. หมู่บ้านอื่นในตำบลนี้

() 2. ตำบลอื่นในอำเภอนี้

() 3. อำเภออื่นในจังหวัดนี้

() 4. กรุงเทพฯ

() 5. จังหวัดอื่นๆ ระบุ.....

() 6. เหตุที่ย้าย ระบุ.....

9. อาชีพหลักของครัวเรือนในปัจจุบัน (พิจารณาหัวหน้าครัวเรือนเป็นหลัก)

() 1. ทฤษฎีใหม่

() 2. เกษตรกรรม ระบุ.....

() 3. เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

() 4. รับจ้าง

() 5. ค้าขาย

() 6. รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() 7. พนักงานร้านค้า/บริษัท/โรงงาน

() 8. หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในครัวเรือน

() 9. อื่น ๆ (ระบุ).....

10. อาชีพรองของครัวเรือน

() 1. ทฤษฎีใหม่

() 2. เกษตรกรรม ระบุ.....

() 3. เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

() 4. รับจ้าง

() 5. ค้าขาย

() 6. รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() 7. พนักงานร้านค้า/บริษัท/โรงงาน

() 8. หัตถกรรม/อุตสาหกรรมในครัวเรือน

() 9. อื่น ๆ (ระบุ).....

11. ท่านเริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่เมื่อ พ.ศ.

12. รายได้จากครัวเรือน

12.1 ค้าขาย.....บาท

12.2 แรงงานรับจ้าง.....บาท

12.3 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ.....บาท

12.4 หัตถกรรมในครัวเรือน.....บาท

12.5 พนักงานร้านค้า/บริษัท.....บาท

12.6 ลูก ๆ ให้.....บาท

12.7 อื่น ๆ.....บาท

13. รายได้จากการเกษตร

- 13.1 ข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง.....บาท
- 13.2 พืชไร่ต่าง ๆ.....บาท
- 13.3 พืชผัก.....บาท
- 13.4 ไม้ดอก/ไม้ประดับ.....บาท
- 13.5 ไม้ผล.....บาท
- 13.6 ไม้ยืนต้น.....บาท
- 13.7 สัตว์ปีก.....บาท
- 13.8 โค/กระบือ.....บาท
- 13.9 สุกร.....บาท
- 13.10 ประมง.....บาท
- 13.11 การแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร.....บาท

14. หนี้สิน

14.1 ปัจจุบันครัวเรือนของท่านมีหนี้สินหรือไม่

- () 1. ไม่มี
- () 2. มี จำนวน.....บาท

14.2 ท่านกู้เงินจากแหล่งใด (ตอบได้ > 1 ข้อ)

- () 1. ธนาคาร/สถาบันการเงิน
- () 2. สหกรณ์
- () 3. บิดา/มารดาหรือญาติ
- () 4. นายทุน
- () 5. เพื่อนบ้าน
- () 6. กองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน เงินกู้
- () 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

14.3 ท่านกู้เงินมาเพื่อ (ตอบได้ > 1 ข้อ)

- () 1. ลงทุนประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม
- () 2. ลงทุนประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม
- () 3. การศึกษาของบุตร
- () 4. ซื้อหลักทรัพย์ เช่น ที่ดิน (ที่ไม่ใช่เพื่อการเกษตร) บ้าน รถชนิดต่าง ๆ
- () 5. ค่ารักษาพยาบาลสมาชิกในครัวเรือน
- () 6. ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
- () 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

15. ท่านมีการทำบัญชีฟาร์ม/บัญชีครัวเรือนหรือไม่

- () 1. ทำ
() 2. ไม่ทำ

16. ปัจจุบันท่านมีเครื่องอำนวยความสะดวกในครัวเรือน

() 1. วิทยุ	() 5. เครื่องเสียง	() 9. โทรศัพท์บ้าน
() 2. โทรทัศน์	() 6. รถยนต์	() 10. เครื่องซักผ้า
() 3. ตู้เย็น	() 7. รถจักรยานยนต์	() 11. อื่น ๆ (ระบุ).....
() 4. คอมพิวเตอร์	() 8. โทรศัพท์มือถือ	

17. ปัจจุบันท่านและครอบครัวเคยใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยว

- () 1. ทุกปี
() 2. ปีเว้นปี
() 3. ไม่เคย

18. ปัจจุบันท่านมีการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพชีวิตด้านใด (ตอบได้ > 1 ข้อ)

- () 1. รายได้เพิ่มขึ้น
() 2. สุขภาพดีขึ้น เพราะลดการใช้สารเคมี
() 3. มีข้าวและอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอ
() 4. ประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร
() 5. ครอบครัวอบอุ่นสมาชิกในครัวเรือนได้อยู่ร่วมกันเนื่องจากไม่ต้องไปทำงานที่อื่น
() 6. ไม่เปลี่ยนแปลง

19. ท่านเคยเข้ารับราชการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่

- () เคย
() ไม่เคย

20. ท่านเคยเข้าร่วมการเสวนาเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่?

- () เคย
() ไม่เคย

21. ท่านเคยเข้าร่วมการแสดงสาธิตเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่?

- () เคย
() ไม่เคย

22. ท่านเคยไปทัศนศึกษาการทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่?
- () เคย
() ไม่เคย
23. ท่านเคยเข้าชมนิทรรศการการทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่?
- () เคย
() ไม่เคย
24. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมรับฟังเรื่องเกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่หรือไม่?
- () เคย
() ไม่เคย
25. จากได้ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ ท่านคิดว่าท่านได้ประโยชน์เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่เพียงใด?
- () น้อย
() ปานกลาง
() มาก
26. ท่านคิดว่าท่านจะมีการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่อีกต่อไปหรือไม่?
- () คิดทำต่อไป
() ไม่ทำต่อไป (ระบุ)

เหตุผล.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรทฤษฎีใหม่

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้มีพระราชดำริทดลองทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ครั้งแรกที่วัดมิ่งมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี (ถูก)	()	()
2. การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการปฏิบัติการทางการเกษตรที่มีการบริหารและจัดการที่ดินแปลงลือกออกเป็น สัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร (ถูก)	()	()

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	ถูก	ผิด
3. การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ไม่จำเป็น ต้องมีการคำนวณเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บไว้ใช้ให้พอเพียงต่อการทำการเกษตรตลอดปี (ผิด)	()	()
4. การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการปฏิบัติทางการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกรที่มีฐานะค่อนข้าง ขากจน (ถูก)	()	()
5. การแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งเป็น แหล่งน้ำ 30% (ถูก)	()	()
6. การแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งเพื่อทำนา 35% (ผิด)	()	()
7. การแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งเพื่อปลูกพืชไร่ พืชสวน 30% (ถูก)	()	()
8. การแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินตามแบบทฤษฎีใหม่แบ่งพื้นที่เป็นที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ 5% (ผิด)	()	()
9. การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เป็นการปฏิบัติทางการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกรที่มีพื้นที่ขนาดเล็กประมาณ 15 ไร่ (ถูก)	()	()
10. วิธีการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ที่ถูกต้องนั้นเกษตรกรต้องใช้น้ำอย่างประหยัด (ถูก)	()	()
11. การทำการเกษตรแบบทฤษฎีใหม่จำนวน 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ใช้เป็นแหล่งน้ำ 3 ไร่ (ถูก)	()	()
12. ในกรณีที่เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ทำนาจำนวน 3 ไร่ (ผิด)	()	()
13. วิธีการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ที่ถูกต้องนั้นเกษตรกรต้องปลูกข้าวเพื่อใช้บริโภคในครอบครัวให้ได้เพียงพอตลอดปี (ถูก)	()	()
14. ในกรณีที่เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่ปลูกพืชไร่ พืชสวนจำนวน 5 ไร่ (ถูก)	()	()
15. ในกรณีที่เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” 15 ไร่ เกษตรกรต้องมีพื้นที่เป็นที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ จำนวน 2 ไร่ (ถูก)	()	()
16. สาระนำในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” หมายถึงแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร อุปโภคและบริโภคในครัวเรือนของเกษตรกรรวมทั้งสามารถใช้เลี้ยงสัตว์บก เลี้ยงปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ ได้ (ถูก)	()	()
17. ในกรณีที่ไม่มีแหล่งน้ำอยู่แล้ว การทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ไม่จำเป็นต้องขุดสระเพิ่มอีก เพียงแค่ปรับปรุงแหล่งน้ำที่มีอยู่ให้สามารถเก็บกักน้ำได้พอเพียงเท่านั้น (ถูก)	()	()

ตอนที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	ถูก	ผิด
18. การขุดสระเพื่อทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ตำแหน่งของสระควรอยู่ในตำแหน่งที่รองรับน้ำฝนตามธรรมชาติได้ (ถูก)	()	()
19. การขุดสระน้ำเพื่อการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ไม่จำเป็นต้องขุดอยู่บริเวณกึ่งกลางของพื้นที่ (ถูก)	()	()
20. ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” พืชสวนที่ไม่ควรปลูก คือ ไม้ผล เช่น มะม่วง มะพร้าว และมะขาม (ผิด)	()	()
21. ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” พืชผักที่ไม่ควรปลูกเป็นผักประเภท ไม้ยืนต้น คือ มะรุม สะเดา และแคบ้าน (ผิด)	()	()
22. ผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เช่น ไข่ และ ปลา เกษตรกรต้องนำไปจำหน่ายก่อนนำมาบริโภค (ผิด)	()	()
23. ผลผลิตของสัตว์ที่เลี้ยงในการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” เช่น ไข่ไก่ สามารถนำไปจำหน่ายทำให้มีรายได้เป็นรายวันได้ (ถูก)	()	()
24. กิจกรรมในพื้นที่บริเวณบ้านของการทำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” นอกจากการปลูกพืชผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับแล้วยังมีการเลี้ยงสัตว์และการเพาะเห็ดอีกด้วย (ถูก)	()	()
25. ข้าวที่ผลิตจากการทำนาโดยนำการเกษตรแบบ “ทฤษฎีใหม่” ต้องผลิตให้สามารถนำมาใช้บริโภคในครัวเรือนได้เพียงพอตลอดปี (ถูก)	()	()

ตอนที่ 3 การปฏิบัติงานของเกษตรกรโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

การถือครองที่ดินในแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่

1. ที่ทำทฤษฎีใหม่ ไร่
 - ขุดสระ ไร่
 - ทำนา ไร่
 - ปลูกพืช ไร่
 - ปลูกบ้าน/โรงเก็บอุปกรณ์การเกษตร.....ไร่
 - อื่น ๆไร่
2. มีที่ทำเกษตรอื่น ๆ จำนวน ไร่
3. ที่ทำประโยชน์อื่น ๆ เช่น ให้อาศัยไร่
4. ที่ทิ้งว่างเปล่าไร่

การจัดการพื้นที่

1. พื้นที่นา

1.1 จำนวนครั้งที่ทำนาต่อปี

() 1.1.1 1 ครั้ง

() 1.1.2 2 ครั้ง

() 1.1.3 3 ครั้ง

2. พื้นที่ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผัก ไม้ยืนต้น

2.1 ปลูกไม้ผล.....ไร่

2.2 พื้นที่ปลูกพืชไร่.....ไร่

2.3 พื้นที่ปลูกพืชผัก.....ไร่

2.4 พื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น.....ไร่

3. สระน้ำ

3.1 มีการขุดสระน้ำหรือไม่?

() ขุดสระน้ำ

() ไม่ขุดสระน้ำ

3.2 บริเวณพื้นที่บนสระน้ำการเลี้ยงสัตว์บก

() เลี้ยง

() ไม่เลี้ยง

3.4 บริเวณพื้นที่ในสระน้ำมีการเลี้ยงสัตว์น้ำ

() เลี้ยง

() ไม่เลี้ยง

4. พื้นที่อยู่อาศัย

4.1 บริเวณที่อยู่อาศัยมีโรงเก็บเครื่องมือการเกษตร

() มี

() ไม่มี

4.2 บริเวณที่อยู่อาศัยมีโรงเรือนเลี้ยงสัตว์

() มี

() ไม่มี

4.3 บริเวณที่อยู่อาศัยมีโรงเก็บปุ๋ยหมัก

() มี

() ไม่มี

ด้านแหล่งน้ำ

1. การใช้น้ำในสระเพื่อการทำนาหรือไม่
 - 1.1 ท่านใช้น้ำในสระเพื่อการทำนา หรือไม่
 - () ใช่
 - () ไม่ใช่
2. การใช้น้ำเพื่อการปลูกพืชไร่และไม้ผล
 - 2.1 ท่านใช้น้ำเพื่อการปลูกไม้ผล หรือไม่
 - () ใช่
 - () ไม่ใช่
3. การใช้น้ำเพื่อการเลี้ยงสัตว์น้ำ
 - 3.1 ท่านใช้น้ำในสระเพื่อการเลี้ยงสัตว์น้ำหรือไม่
 - () ใช่
 - () ไม่ใช่
4. การใช้น้ำเพื่อการเลี้ยงสัตว์บก
 - 4.1 ท่านใช้น้ำในสระเพื่อการเลี้ยงบกหรือไม่
 - () ใช่
 - () ไม่ใช่
5. การใช้น้ำเพื่อการปลูกพืชผักสวนผัก
 - 5.1 ท่านใช้น้ำในสระเพื่อปลูกพืชสวนครัวหรือไม่
 - () ใช่
 - () ไม่ใช่
6. การใช้น้ำเพื่อการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
 - 6.1 ท่านใช้น้ำในสระเพื่อการปลูกไม้ดอกไม้ประดับหรือไม่
 - () ใช่
 - () ไม่ใช่
7. การใช้น้ำเพื่อการบริโภคอุปโภค
 - 7.1 ท่านใช้น้ำในสระเพื่อบริโภคหรือไม่
 - () ใช่
 - () ไม่ใช่
 - 7.2 ท่านใช้น้ำในสระเพื่ออุปโภค (อาบ ซัก ล้าง) หรือไม่
 - () ใช่
 - () ไม่ใช่

ด้านอาหาร

1. ผลผลิตข้าวที่ได้นำมาใช้บริโภค หรือไม่

- () ไม่บริโภค
- () บริโภคทั้งหมด
- () จำหน่ายทั้งหมด
- () จำหน่ายบางส่วน

2. ผลผลิตไม้ผลที่ท่านปลูกท่านได้นำมา

- () ไม่บริโภค
- () บริโภคทั้งหมด
- () จำหน่ายทั้งหมด
- () จำหน่ายบางส่วน

3. ปลาที่ท่านเลี้ยงท่านนำมาบริโภคหรือไม่

- () ไม่บริโภค
- () บริโภคทั้งหมด
- () จำหน่ายทั้งหมด
- () จำหน่ายบางส่วน

4. พืชผักสวนครัวที่ท่านปลูก ท่านนำมาบริโภคหรือไม่

- () ไม่บริโภค
- () บริโภคทั้งหมด
- () จำหน่ายทั้งหมด
- () จำหน่ายบางส่วน

5. สัตว์ที่ท่านเลี้ยงท่านนำมาบริโภคหรือไม่

- () ไม่บริโภค
- () บริโภคทั้งหมด
- () จำหน่ายทั้งหมด
- () จำหน่ายบางส่วน

กิจกรรมที่ทำรายได้

1. ท่านจำหน่ายผลผลิตข้าวหรือไม่

() จำหน่าย

() ไม่จำหน่าย

2. ท่านจำหน่ายไม้ผลหรือไม่

() จำหน่าย

() ไม่จำหน่าย

3. ท่านจำหน่ายพืชผักสวนครัวหรือไม่

() จำหน่าย

() ไม่จำหน่าย

4. ท่านจำหน่ายไม้ดอกไม้ประดับหรือไม่

() จำหน่าย

() ไม่จำหน่าย

5. ท่านจำหน่ายปลาหรือไม่

() จำหน่าย

() ไม่จำหน่าย

6. ท่านจำหน่ายสัตว์เลื้อยหรือไม่

() จำหน่าย

() ไม่จำหน่าย

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

รายการ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ปัญหาด้านวิชาการ					
1.1 ขาดความรู้เรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่					
1.2 ขาดความรู้เรื่องการปลูกพืช					
1.3 ขาดความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์					
1.4 ขาดเทคโนโลยีในการแปรรูปผลผลิต					
2. ปัญหาด้านเงินทุน					
2.1 เงินทุนมีน้อย					
2.2 ระเบียบกู้ยืมเงินทุนยุ่งยาก					
2.3 ขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน					
3. ปัญหาด้านการตลาด					
3.1 ในหมู่บ้านไม่มีตลาด					
3.2 ราคาผลผลิตตกต่ำ					
3.3 หาแหล่งตลาดไม่ได้					
3.4 ตลาดอยู่ไกล					
4. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่					
4.1 จำนวนเจ้าหน้าที่แนะนำมีน้อย					
4.2 ความถี่การให้บริการของเจ้าหน้าที่มาให้บริการน้อย					
4.3 การให้คำแนะนำไม่ชัดเจน					
5. ปัญหาด้านกิจกรรมโครงการ					
5.1 การชี้แจงโครงการไม่ชัดเจน					
5.2 การวางแผนการผลิต ไม่เหมาะสม					
5.3 ไม่เข้าใจในรายละเอียดของโครงการชัดเจน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ภาคผนวก ข

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

นายวิโรจน์ เทียมเมือง

เกิดเมื่อ

25 พฤศจิกายน 2497

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2540

ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการโฆษณา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กรุงเทพมหานคร

ประวัติการทำงาน พ.ศ. 2526-ปัจจุบัน

เจ้าพนักงานโสต 6

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงาน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กรุงเทพมหานคร